

Verslag congres 85, 12 mei 2007, de Doelen Rotterdam

Gerard Schouw

Als je zo een congres, en het is vandaag het 85ste congres van D66, als je dat organiseert en zegt, nou, we gaan om half 10 beginnen, dan vraag je je toch altijd af, wie zou er nu om half 10 's ochtends naar de Doelen gaan om te praten over de financiën van de partij, want dat is het eerste agendapunt, nou, dat bent u dus. Geweldig, dat u al zo vroeg met zo velen hier bent voor het 85' congres. We gaan een paar goede, interessante en belangrijke discussies met elkaar aan; we gaan "klaar voor de klim" bespreken; we hebben een aantal politieke moties, een aantal interessante organisatorische moties; we gaan met elkaar discussiëren in innovatiekamers en we gaan een aantal nieuwe bestuursleden, een aantal nieuwe commissieleden en natuurlijk een nieuwe partijvoorzitter. Een ongelooflijk belangrijk congres. Nogmaals allemaal hartelijk welkom. We hebben weer het neusje van de zalm uitgezocht als het gaat om de mensen die vandaag dit congres gaan leiden en mag ik ze even aan u voorstellen:

- de meest onbekende van het stel is natuurlijk Magda Berndsens; ze is heel erg zenuwachtig. Ze is denk ik niet helemaal berekend ook voor deze moeilijke taak, maar ze gaat toch echt haar best doen.
- Anja Overhoff; kennen we natuurlijk ook allemaal
- En ik ben buitengewoon blij dat mijn goede collega uit de Eerste Kamer, Hans Engels ook vandaag congresvoorzitter is.

Magda heeft mij erop gewezen dat het dat is wat ik allemaal mag zeggen nu en ik geef graag nu de leiding van dit congres in handen van de congresvoorzitter. Ik dank u wel.

Anja Overhoff

Dank je wel Gerard. Dames en heren, ook namens uw congresvoorzitters, hartelijk welkom. Wij zijn op de agenda, zoals u in het congresboek vindt en wij stellen graag de Stemcommissie aan u voor. Op bladzijde 3 vindt u de inhoud van de Stemcommissie. Aan onze rechterzijde Henk Bleuming, Petra Nypels, Catherina de Leur en Marlies Derksen. Jullie zitten met zijn vieren. Welkom en een prettig congres gewenst. Stemt u daarmee in? Dank u wel. Dan vraag ik graag uw aandacht voor de voorzitter van de landelijke verkiezingscommissie, die een toelichting houdt op de procedures voor de verkiezingen.

Rogier Seinstra

Goedemorgen democraten. We hebben dit jaar maar één congres en dat betekent dat alle vacatures tegelijk moeten worden gedaan. Daarmee maakt u het de verkiezingscommissie weer niet makkelijk, want u heeft allemaal gekregen één, twee, drie stemformulieren en u moet ze allemaal invullen. Er zijn twee procedures en van één procedure hebben we zelfs een variant en omdat er zoveel vacatures zijn komen die dan ook allemaal voor. Ik zal even beginnen bij het stembiljet A, dat is het makkelijkste, dat is namelijk voor of tegen of blanco en dat is een eenvoudige verkiezing omdat voor al deze vacatures precies één kandidaat is, dus kunt alleen voor of tegen stemmen. Dan heeft u ook een groen biljet gekregen, dat is wat ingewikkelder. Dat zijn vacatures, dat is steeds één vacature met meerdere kandidaten. U plaatst de naam van de kandidaat van uw eerste voorkeur in het eerste vakje en als u hem helemaal wilt uitschrijven voor ons, dan begrijpen wij ook wat u heeft bedoeld te stemmen, en om het gemakkelijk te maken verzoeken wij ook altijd een tweede en derde voorkeur in te vullen voor het geval iemand in zo een eerste stemronde geen meerderheid haalt. Dan is er nog het blauwe stembiljet. Daar is helaas weggefallen hoeveel vacatures dat zijn, maar het zijn er vier. En u ziet dat daarvoor vijf kandidaten zich hebben gemeld. Dat betekent dat wij gaan stemmen met punten en u moet in ieder geval een eerste voorkeur invullen. Maar ja, als u dat doet, dan zou het best kunnen dat die we die geschillencollege dat we dat niet vol krijgen, dus ook daar is het verzoek om hem helemaal in te vullen en de kandidaten met de

meeste punten, althans de vier kandidaten met de meeste punten, dat zijn de nieuwe leden van het geschillencollege. De stembussen sluiten om kwart over één en we gaan het ook strak houden dit keer. Om kwart over één moet u gestemd hebben, want u ziet het, we hebben een hoop te tellen. Ik zie u vanmiddag weer voor de uitslag. Dank u wel.

Anja Overhoff

Hartelijk dank. Er moet zoveel gesteld worden dames en heren, dat de stembussen om die tijd gesloten worden. Dan vraag ik nog één punt van aandacht. U mist op het podium degene die u altijd zo trouw ziet de notulencommissie. Die zijn er niet, want er wordt een bandopname gemaakt en daarom is het van belang dat als u straks vragen stelt, even uw naam erbij zeggen, want anders is dat niet meer terug te vinden, maar daar helpen we u straks nog even aan herinneren. Dan vraag ik nu graag uw aandacht voor het onderdeel financiën en organisatie en graag Menno, verkouden en wel, op het podium. Ga je gang.

Menno Witteveen

Goedemorgen democraten. Er zijn vanochtend drie punten te behandelen. Ze staan iets anders in het congresboek, dan op de agenda staat, maar ik stel voor dat we toch gewoon de agenda volgen in deze. Dat lijkt me altijd makkelijk en dacht het eerste dat erop staat is het voorstel voor de contributieregeling 2008. Daarna het voorstel tot herziening van de afdrachtregeling en tot slot de jaarcijfers 2006 en met dat laatste daar zal ik een korte toelichting op geven. Ik zou willen beginnen met het voorstel voor de contributieregeling 2008. Er is eigenlijk niet zoveel gewijzigd, behalve één belangrijk ding is gewijzigd dat de basiscontributie van 30 euro naar 40 euro gaat. We zitten er al een tijdje tegenaan te hikken, eigenlijk al een paar jaar ook onder mijn voorganger, wat de hoogte zou moeten zijn of basishoogte die omhoog zou kunnen en we hebben na overleg met de financiële commissie besloten om dat dit jaar of dat althans volgend jaar 2008 in te laten gaan. En tenzij u daar opmerkingen over heeft zou ik gaarne uw instemming daarvoor willen vragen.

Anja Overhoff

Kunt u daarmee instemmen. (applaus). Dank u wel.

Menno Witteveen

Het tweede punt is eigenlijk een wat raar punt, vind ik zelf, het is het voorstel tot herziening van de afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers. Zoals u al dan niet weet, als iemand bijvoorbeeld burgemeester wordt namens D66 of anderszins, dan wordt hem van tevoren gevraagd een papiertje te ondertekenen, waarin hij zegt dat die één of twee procent van zijn bruto inkomen als schenking afstaat aan het verkiezingsfonds. Nu wil het geval dat niet iedereen dat doet. En ik vind het zelf gewoon hartstikke vervelend en met name is het ook lastig voor mij, omdat er geen enkele sanctie op staat. Ik vind het gewoon een vervelende zaak en ik vind het ook vervelend aan u te moeten voorleggen, maar ik doe het toch, omdat anders laten we zeggen, mensen die wel afdragen, in feite toch heel behandeld zullen gaan worden dan mensen die dat niet afdragen en de sanctie daarop is uiteindelijk een vrij harde, namelijk om degenen die niet afdragen wat ze beloofd hebben, voor te dragen voor royement. En ook daarvoor vraag ik gaarne uw instemming.

Anja Overhoff

(applaus). Dank u wel.

Menno Witteveen

Dan gaan we nu over tot de jaarcijfers 2006 congres. Het ging wat mij betreft steeds in drieën als uw penningmeester. We hadden drie congressen, we hadden drie verkiezingen en namelijk voor de gemeenteraad de lijsttrekker en de Tweede Kamer en uiteindelijk met wat uppers en downers zijn we op drie zetels terechtgekomen. Het wat een uitermate roerig jaar, ook financieel gezien, en dat heeft uiteindelijk geleid tot een negatief saldo afgelopen jaar van bijna 100.000 euro. Dat komt eigenlijk door een drietal redenen. Ten eerste de voortgezette

daling van het aantal leden van de partij, dat vermindert gewoon de inkomsten en daarmee de plannen die je kan hebben. Het derde congres dat we voor het tweede achtereenvolgende jaar hebben en ik mag hopen dat dat dit jaar in ieder geval geen drie congressen zullen worden en we hebben uiteindelijk alles op alles gezet, ook in financiële zin, tijdens de campagne voor de Tweede Kamer om die derde zetel binnen te slepen en ik moet u zeggen dat ik erg blij ben dat dat gelukt is, niet alleen dat het een derde zetel is, maar ik kan u vertellen dat een de partijorganisatie in financiële zin met een tweetal zetels in de Tweede Kamer en afdracht- en subsidieregeling die erbij hoort, erg lastig vol te houden zou zijn geweest en nu is dat gegaan. Ik heb ook op de website laten zetten de aangepaste, ter informatie aan u, de aangepaste begroting over 2007. Die staat niet in het congresboek en ik denk ook niet dat u allemaal dat gezien heeft, maar ik heb dat gedaan gewoon ook naar u toe voor degene, de enkeling waarschijnlijk, die erin geïnteresseerd is, om te laten zien dat wij direct na 29 november de maatregelen hebben genomen die ik een jaar geleden al zorgvuldig maar in omfloerste termen aan u zei, namelijk dat wij de organisatie soep en makkelijk zouden kunnen aanpassen aan de nieuwe situatie mochten wij veel minder zetels krijgen dan de gehoopte zes. Eén ding hebben we daarbij, we hebben veel moeten bezuinigen, maar ik denk dat het gaat, met name ook door de invoeren van het intranet wat we kunnen doen, we kunnen veel meer digitaal en weinig meer per post kunnen doen en ook hebben we daarbij dat de afdracht naar de afdelingen in de regio's de enige zijn die volledig buiten schot gebleven zijn, want ik vind dat juist deze jaren waarin de afdelingen het gewoon zwaar hebben, we daar niet op hebben hoeven bezuinigen. Dat was mijn korte toelichting. Heeft u vragen?

Anja Overhoff

Ik zie drie vragenstellers. Ik begin graag aan de rechterzijde:

Robert van Wijk uit Den Haag

Over de jaarrekening: Is het opgefallen dat die niet klopt? Als u naar de creditkant kijkt, bij de bestemmingreserves, die tellen niet op tot 122.000, nee dat doen ze wel, maar 297 en 122 is geen 402 en daarmee sluit de balans niet. Bij de baten en lasten, de lasten tellen niet op tot 2.609; -632 plus 497 is geen 153 en dan zou volgens mij het resultaat 79.122 moeten zijn en geen 97.122, wat ook aan zou sluiten bij de mutatie eigen vermogen.

Menno Witteveen

Ja, u heeft volledig gelijk. Dat klopt niet. Ik vraag me af of het enige gevolgen heeft.

Robert van Wijk

Ja.

Menno Witteveen

Nou, anders dan dat de cijfers aangepast moeten worden.

Robert van Wijk

Ik zou ook willen vragen om nog eens te kijken naar de accountant.

Menno Witteveen

Ja, dat is een zaak die we doen. En ik hoop niet dat u ook direct kijkt naar uw penningmeester, want dat zij ook in dat gevolg kunnen liggen. Ja, ik zal de cijfers aanpassen. Ik zie niet in, het zijn geen hele majeure wijzigingen, maar ik vind het hartstikke vervelend dat gebeurd is.

Robert van Wijk

Nou, ik vind het toch wel een majeure wijziging, want het resultaat zou misschien nu anders kunnen zijn. Ik denk dat het resultaat 18.000 euro positiever is.

Menno Witteveen

Ja, ik moet u zeggen dat op een batensaldo en een lastensaldo van bijna 2 miljoen vind ik 18.000 niet zo majeur moet ik u zeggen, maar ik vind het zelf naar u en de leden toe heel vervelend dat het hier verkeerd staat.

Robert van Wijk

Ja, ik hou me beroepsmatig met dat soort dingen bezig en ik moet zeggen dat zo een slordigheid in het resultaat, hoe klein ook, als het geen afronding meer kan zijn, toch heel vervelend is.

Menno Witteveen

Ja, dat vind ik ook. Het is niet mijn gewoonte.

Robert van Wijk

Nog een kleine opmerking trouwens, want in de eerste versie die op de website stond, daar stond een positief resultaat van 97, dat is later veranderd naar een negatief, dat is dan een goede correctie geweest, maar was dat geen aanleiding geweest om de hele zaak nog eens na te kijken op foutjes.

Menno Witteveen

Nou ja, dat er een minnetje ergens verkeerd staat, was niet de aanleiding om naar het geheel te kijken, maar ik neem uw opmerking over de accountant zeer ter harte en verder zullen wij de cijfers aanpassen en als zodanig gecorrigeerd op de website plaatsen zo snel mogelijk.

Robert van Wijk

Ik ben even niet op de hoogte van de procedures, maar moet er nu op dit congres gedechargeerd worden?

Menno Witteveen

Ja, dat is aan het congres. Vinden zij een afwijking van 18.000, vinden zij dat een echte afwijken; vinden zij het zo ernstig dat ze daarvan zeggen nee, daarvoor willen wij het aanhouden of nemen ze genoeg met mijn toezegging dat het gecorrigeerd voor die 18.000 en eventueel nog andere optelfouten op de balans als zodanig wordt vastgesteld.

Robert van Wijk

Dan zou ik willen voorstellen om de uitspraak van Lenin: "vertrouwen is goed, controle is beter" het aan te houden tot een volgend congres

Menno Witteveen

Oké dat kunt u voorstellen, ik zou er niet voor zijn.

Anja Overhoff

Dat is goed, stem je daarmee in?

Menno Witteveen

Om het aan te houden? Nee, ik moet zeggen, ik vind de afwijking niet zo groot om dat te doen en ik zou toch het congres willen voorstellen om dit onder deze toezegging aan te passen. Het is ook geen hele zware zaak, maar ik wil het toch even aan het congres vragen.

Anja Overhoff

Dat gaan we zo doen als we de vragen gehad hebben. Microfoon 3 alstublieft.

Roland de Bruin

Roland de Bruin is de naam. Ik had wat vragen over de rekening van baten en lasten over 2006. Ik constateer dat in 2005 een groter bedrag is uitgekeerd aan regio's en afdelingen dan in 2006. Heeft dat te maken met het afsterven van een aantal afdelingen of het gewoon toch

nog zo onbekend bij penningmeesters van afdelingen dat ze nog geld in Den Haag zouden kunnen halen? Heeft u daar inzicht in.

Menno Witteveen

De regio's en afdelingen die van het in 2005 was het in de aanloop van de gemeenteraadverkiezingen was het jaar van de afdelingen en toe hebben we alle afdelingen, is er een extra inspanning geleverd die wij in 2006 laten we zeggen niet hier zichtbaar ook weer aan de regio's en afdelingen, maar dat is in een vrij forse campagne geweest voor de gemeenteraadsverkiezingen van de ondersteuning daarvan vanuit het landelijk.

Roland de Bruin

Dat is juist. Mag ik nog een vraag eraan toevoegen? Het gaat over de afdrachtregeling voor de regio's en afdelingen. Dat wordt dan in 2008 wordt dat eenmalig gedaan lees ik. Ik heb nu een afdrachtregeling gehad met nabetaling van 2006 en voorschot 2007. Ik kreeg dat bedrag in één keer op mijn girorekening, hartstikke leuk, maar er zat totaal geen begeleidende brief bij, wat nu de afbetaling van 2006 was en wat nu het voorschot van 2007 was.

Menno Witteveen

Dat wist ik niet.

Roland de Bruin

U wist niet dat u dat geld al uitgegeven had?

Menno Witteveen

Nee, ik weet wel dat we dat uitgegeven hebben. Dat lijkt me ook zaak, maar ik wist niet dat dat naar de afdelingen regio's gestuurd is zonder begeleidend schrijven, want het lijkt me praktisch voor u om een aansluiting te kunnen maken met uw administratie, dus ik zal zorgen dat dat alsnog gebeurt.

Anja Overhoff

Dank u wel. Microfoon 2 alstublieft.

Ik heb een technische vraag, zou het volume wat opgeschroef kunnen worden, want verderop in de zaal is het buitengewoon moeilijk te verstaan, zeker de leden van uw forum en ook hier de sprekers. Heel graag ja.

Anja Overhoff

Dank u wel voor de tip. De heer van het geluid, uw aandacht. Microfoon 1.

Gert van Enkhoorn

Ik heb allereerst een vraag over de rekening. Het is heel lastig om te controleren, omdat de begroting er niet bij zit van 2006. Waarom zit die er niet bij?

Menno Witteveen

De begroting, nou ja, ten eerste die doen wij er nooit bij. In het vervolg kan ik die erbij doen in de jaarcijfers die gewoon ter inzage liggen bij landelijk bureau zit de begroting er natuurlijk wel bij. Maar ik kan me voorstellen dat het een helderder inzicht geeft en ik zal het er volgend jaar erbij doen.

Gert van Enkhoorn

En dan hebben ze slechts één congres dit jaar, dus waar is de begroting voor 2008.

Menno Witteveen

Ah. Daar heeft u mij. Het is, ik zal u zeggen dat ik dat best zou willen, maar het voor mij onmogelijk om een begroting nu al voor 2008 te maken, maar ik geloof dat er een motie voor

ligt om een extra congres te houden en wellicht als u daar voor stemt, zal ik deze ommissie gaarne goedmaken.

Anja Overhoff

Hartelijk dank. Microfoon 5 en microfoon 3 nog en dan is het klaar.

Constantijn Dolmans

Mijn naam is Constantijn Dolmans, afdeling Rijswijk. Er ligt nu wel een financiële jaarrekening voor me, geen jaarverslag. Er is een jaar geleden een motie aangenomen op het congres van de afdeling Rijswijk, waarin het bestuur expliciet verzocht werd om ook een jaarverslag te maken en daarin aan te geven in hoeverre de doelstellingen die het bestuur zich heeft gesteld ook zijn nagekomen. Dat zou het congres erna gebeuren, dat was een verkiezingscongres. Toen heeft de heer Robbers hier uitgelegd dat het niet echt zijn prioriteit was op dat moment, heel begrijpelijk. Ik constateer dat er nu weer geen verslag voorligt. Het bestuur dus eigenlijk geen verantwoordelijk aflegt over het gevoerde beleid en ik zou me willen aansluiten bij de eerste spreker en voor te stellen het bestuur geen decharge te verlenen.

Menno Witteveen

Constantijn, het verslag van het bestuur staat op de site. Het staat weliswaar niet het congresboek. We hebben tot nu toe kunnen volstaan met steeds een verkorte jaarrekening op de site en in het congresboek te geven. Er is natuurlijk niets geheim over de jaarrekening of wat dan ook, maar het is meer papierbesparing geweest, dus als het congres er prijs op stelt, staat gewoon volgend jaar de hele jaarrekening weer integraal in het congresboek en op de site.

Anja Overhoff

Dank je wel. Mijnheer als laatste. Microfoon 3 alstublieft.

Ton de Bruin

Ton de Bruin, afdeling Almelo. Mijn vraag gaat even over de afdracht van contributies door leden. Ik zie de ledenlijst van onze afdeling die heeft een heel stel leden zonder stemrecht. Dat zijn mensen die kennelijk hun contributie niet betaald hebben. Dat raakt direct de afdracht vanuit Den Haag naar onze afdeling. Ik zou graag willen weten wat het bestuur doet om achterstallige contributiegelden alsnog te innen.

Menno Witteveen

Daar voeren wij een zeer actief beleid op, kan ik u zeggen, want dat raakt natuurlijk de kern van de partij. We beginnen daarmee met de contributie voor 2007 in dit geval in november/december de deur uit te doen. Gelukkig een toenemend aantal maakt daar gebruik van de machtiging. Dat is een groot aantal langzamerhand geworden en verder wordt tot en met september worden er drie maningen de deur uitgestuurd en wordt ook de afdelingen zelf op de hoogte gesteld van de leden die niet betaald hebben op hun afdeling, zoals u zelf nu ook op uw site heeft kunnen zien. Dus gaarne ook ondersteuning van de afdelingen erbij om dit te doen, want het raakt de kern van de partij.

Anja Overhoff

Dank je wel. Dames en heren, gezien de discussie, ik denk dat het goed is om de stemcommissie te vragen het congres te vragen of u instemt met de jaarrekening? Stemcommissie.

Henk Bleumink

Congres. Wij stemmen vandaag met de gele stemkaarten, die heeft u allemaal gekregen. Wilt u die weer gebruiken met de tekst naar het podium, zodat wij kunnen zien.

Voorzitter, voordat de Stemcommissie verdergaat, ik had het gevoel dat er net een voorstel van orde was om de behandeling uit te stellen, of niet?

Anja Overhoff

Dat gaan we nu aan het congres vragen, en dat doet de Stemcommissie, dus dat is correct. Ga door Henk alsjeblieft

Henk Bleumink

Ik zal de toelichting even afmaken. Dus deze stemkaarten met de tekst naar het podium toe, dan kunnen we zien of u zich niet vergist. Mag ik eerst zien wie er aan de stemming wil deelnemen? Ja, dank u wel, dan krijgen we nu de stemming. Wij stemmen over instemming met de jaarrekening

Anja Overhoff

En decharge verlenen van de penningmeester

Henk Bleumink

Wie is daar voor. Dank u wel, wie is daar tegen.

Anja Overhoff

Dank je wel congres. Als ik het goed vertaal Stemcommissie, dan is er geen decharge verleend.

Henk Bleumink

Precies, dat betekent dat de jaarrekening niet goedgekeurd is door dit congres.

Anja Overhoff

Exact en dus dat het hoofdbestuur een list moet verzinnen om dat wel voor dit jaar nog gedaan te krijgen. Wij gaan over. Het is echt voor het eerst denk ik in onze carrière, dat er zoveel over het financieel verslag te doen is. We gaan door met de agenda. Met de presentatie voor de kandidaten van besturen en commissies. U vindt dat in uw congresboek op bladzijde 17. Ik vraag de kandidaten die zich willen presenteren die een aantal minuten gekregen hebben om zich in de buurt van het podium op te stellen, zodat er een beetje de vaart in gehouden kan worden en iedereen wordt strikt aan de tijd gehouden. Daar zijn wij reuze streng in. Ik nodig uit als kandidaat voor het Landelijk Bestuur Internationaal Secretaris: Michiel Scheffer. En Gerben Jan in de buurt graag.

Michiel Scheffer

Ik dacht dat ik iets meer tijd zou hebben. Maar ik mag niet meer aarzelen en ik had even gearzeld en ik moet u meteen bekennen, congres, ik heb de dubbele nationaliteit en ik heb me daarmee afgevraagd of ik überhaupt kandidaat mag zijn. Ik ben geboren in het Verenigd Koninkrijk en ik dacht dat ik mijn nationaliteit kwijt was, maar toen ik mijn dochters inschreef bij het bevolkingsregister, bleek niet alleen ik de dubbele nationaliteit te hebben, mijn dochters ook. Gelukkig heeft Alexander Pechtold daar krachtig stelling in genomen en voel ik mij nog steeds thuis in deze partij in Nederland en ik zal mijn as bij de Nederlandse aarde bestellen. Dit even ter inleiding. Ik wil even een bruggetje maken van wat Alexander Pechtold gezegd heeft, want hij zei ook: iedereen is in Nederland welkom die Nederlander wil zijn en moet ook een openbaar ambt kunnen vervullen en ik wil even een bruggetje maken ook binnen D66 moet iedereen een ambt kunnen vervullen. We hebben elkaar vorig jaar nogal bestreden in de keuze voor lijsttrekkers en ik hoop dat in de keuze van de kandidaten van vandaag zegmaar alle smaken aan bod komen en dat we verenigd aan de wederopbouw van onze partij kunnen gaan werken. Wat breng ik mee in mijn kandidaatstelling voor Internationaal Secretaris. Ik ben geboren in Engeland en ik ben opgegroeid in België. Ik ben dus Europeaan uit gewoonte. Ik werk in Litouwen, Roemenië, Turkije, met Italianen, met Fransen. Mijn dagelijkse praktijk is

om Europeanen bij elkaar te brengen rond innovatieve projecten en daar Europese financiering voor te krijgen. En we doen heel leuke dingen rond brandnetel en Litouwen en composietmaterialen voor de nieuwe airbus. Daarnaast heb ik veel aan de partij gedaan. Ik ben lokaal actief geweest, regionaal actief geweest, landelijk actief geweest. Ik ben de laatste tijd wat rustiger geweest, maar ik wil weer in het bestuur een verbindende rol gaan spelen. Europa lokaal vertalen, de regio's sterker betrekken bij de inhoud en in "Klaar voor de klim" staat een belangrijk aspect dat ik verder wil op gaan pakken. Inhoudelijk wat mij betreft rond twee thema's, ook door Ingrid aangehaald in haar mail deze weer, weer gaan werken aan de vernieuwing van onze partij. Waarom zijn Nederlanders hervormingsmoe geworden, hoe kunnen we die vermoeidheid overwinnen. Een probleem dat niet wij hebben, maar ook de Fransen, de Engelsen, de Duitsers en kunnen we leren met andere Europese partijen binnen de ELDR die hervormingsmoeheid te overwinnen. Een tweede thema: de angst voor de ander. Wij zijn niet de enigen die te maken hebben met de islam. Ook in Bosnië heeft men daarmee te maken. Ik heb daar een project gedraaid en ook van hun kunnen we leren hoe je liberalisme en islam goed laat verenigen. En tenslotte campagne. Ik ben geboren in een plaats waar tegenwoordig een liberal democrate kamerlid is en Engelsen zijn natuurlijk beter dan elk ander in Europa in het vertalen van een boodschap naar een campagne. En hoe kunnen we leren van de liberal democrates om niet alleen maar in Gennip en Elst, maar ook in Nijmegen, Utrecht, Zevenaar, Zutphen de partij weer op de rit te krijgen. Ook dat is een project dat ik graag wil oppikken. Ik wil nadrukkelijk verbindend gaan werken. Ik woon

Anja Overhoff
10 Seconden Michiel

Michiel Scheffer
Ik woon wel ver vanaf Den Haag, in Nijmegen, maar ik hoop met name ook de provincies sterker te kunnen gaan betrekken bij de partij. Dank u wel.

Anja Overhoff
Dank je wel Michiel. Mag ik uitnodigen. Gerben Jan.

Gerben Jan Gerbrandy
Beste democraten. Goedemorgen. De Internationaal Secretaris, die mag zich bemoeien met denk ik één van de meest interessante en ook één van de meest belangrijke beleidsterreinen die we binnen de partij hebben. Internationale politiek. En dat heeft denk ik vooral te maken met de tijdsgeest van dit moment. Alles wat van over de grens komt is levensgevaarlijk en bedreigend en die mensen die de euvele moed hebben om toch deze kant op te komen en zich hier ook tijdelijk willen vestigen, die proberen wij zoveel mogelijk in het Nederlands keurslijf te duwen en ze een volkomen Nederlandse identiteit aan te laten meten, voor zover we zelf al weten wat die identiteit inhoudt. Die angst voor buiten is één ding, wat ik eigenlijk nog veel beangstigender vind, is dat wij in Nederland het idee hebben dat we het ook wel alleen kunnen. Nooit eerder was er zo een grote minderheid, zo een grote minderheid, die vindt dat we het eigenlijk ook wel zonder Europese Unie kunnen. Ik ben het daar volkomen mee oneens en gelukkig de partij ook. Maar hoe reageert de politiek op deze ontwikkeling, deze tijdsgeest? Helaas voeden zij deze tendens. Je ziet partijen die eerder dat idee dat het buitenland gevaarlijk is en dat we het wel alleen kunnen en dat het buitenland alleen maar op ons geld gericht is, dat zijn ze alleen maar aan het sterker maken. D66 niet. En ik vind dat heel belangrijk. D66 is één van de partijen die juist wel heel sterk gelooft in internationale samenwerking en het belang daarvan. Ik heb dat zelf ervaren. In de tijd dat ik actief was binnen het Europees Parlement en de ELDR, hoe ontzettend stimulerend dat kan zijn. En daar wil ik me graag voor inzetten. Maar, laten we elkaar niet voor de gek houden. U kiest niet alleen maar een Internationaal Secretaris, u kiest ook een lid van het Landelijk Bestuur van een partij die er heel slecht voorstaat. Dat laatste hoeft ik denk ik niet aan u toe te lichten. Ik ben ervan overtuigd, dat de taken van Internationaal Secretaris niet stoppen op het moment of niet beginnen op het moment dat die de grens overgaat, maar dat die juist ook heel erg

gericht zijn op Nederland. Een Internationaal Secretaris maakt onderdeel uit van dat bestuur, dat er heel nadrukkelijk voor verantwoordelijk is, samen natuurlijk met de politieke vertegenwoordigers, om de partij er weer bovenop te brengen. En nog meer dan de politici binnen onze partij, is het bestuur ertoe in staat om dat samen met de leden, dat vind ik heel belangrijk, binnen en buiten de steden, maar zeker ook de niet-leden op te gaan bouwen en daar zou ik heel graag mijn energie en kennis en ervaring voor in willen zetten. Dank jullie wel.

Anja Overhoff

Dank je wel. Ik nodig graag Ben Jager uit. En Marjolein in de buurt alstublieft.

Ben Jager:

Goedemorgen democraten. Mijn naam is Ben Jager. Ik ben sinds 1995 actief voor D66 als bestuurder en als veldwerker, dus ik ben gewend om de daad bij het woord te voegen. Binnen de ELDR en de Liberal International, maar ook in Centraal en Oost Europa heb ik grote netwerken kunnen opbouwen en internationale expertise op veel beleidsterreinen opgedaan. Een inwerkperiode heb ik niet nodig, ik ben direct inzetbaar. De internationale gerichtheid van onze partij en vooral ten aanzien van Europa, is een uniek selling point voor D66. Een kans die we moeten benutten, zeker omdat de eerstkomende verkiezingen voor het Europees Parlement zijn. Onze partijleider Alexander Pechtold heeft mij, Bert Bakker en Pierre Wimmers gevraagd om samen met anderen eens de hand in eigen boezem te steken en eens na te denken over wat in de wandelgangen de buitenhoek wordt genoemd. Het resultaat ligt hier voor me en ik zal het hem graag overhandigen. Ik kan u de algemene conclusie wel vast verklappen en die luidt dat we eerst orde op zaken moeten stellen in eigen huis. Dat mijn geloof in eigen capaciteiten tot resultaten leidt, blijkt uit het feit, dat we als enige liberale partij in Europa de Roma-problematiek op de internationale politieke agenda hebben geplaatst. Mede door steun van ons parlement voor de motie Dittrich staat het thans op de agenda van de Europese Commissie. Ik verwijs u graag naar de brochure, waarin u meer informatie kunt lezen over Europa's grootste minderheid. Deze brochure zal ik aan onze interim voorzitter Gerard Schouw overhandigen. Ik meen hiermee te hebben aangetoond, dat een bescheiden omvang van de partij geen beletsel hoeft te zijn om onze ideeën te realiseren. Zoals ook Nederland in Europa weer een rol van betekenis kan spelen en de grootte van ons land van ondergeschikte betekenis is. Indien u zich in mijn woorden kunt herkennen, vraag ik u mij de kans te bieden de daad bij het woord te voegen en dat kan via uw stemformulier. Dank u wel.

Anja Overhoff

Hartelijk dank. Marjolein, mag ik je uitnodigen.

Marjolein de Jong

Goedemorgen. Allemaal een heerlijke zaterdagochtend hier in Rotterdam. Mijn slogan is een echte democraat kijkt over grenzen heen, en dat bedoel ik letterlijk en figuurlijk. Letterlijk, ik ben net terug van mijn eigen vakantie, gisteren teruggekomen van een paar weken familiebezoek in Vietnam en dan zie je maar weer dat democratie een heel gekoesterd begrip eigenlijk is. We hebben het hier en ze noemen het daar, maar het bestaat er nog niet echt. En het is iets waar we trots op moeten zijn en wat we ook moeten koesteren inderdaad. Een echte democraat kijkt over grenzen heen. Ik ben Marjolein de Jong. Ik ben fractievoorzitter van de gemeentefractie in Den Haag. Ik zit dus heel dicht bij het Binnenhof, maar ik bemoei me met totaal andere zaken dan waar de landelijke fractie zich mee bezig houdt. Al hebben wij in onze stad ook zo een 165 verschillende nationaliteiten met alle problematiek die dat met zich meebrengt. Een echte democraat kijkt over grenzen heen, dat bedoel ik letterlijk en figuurlijk. Letterlijk, want liever goed gejat, dan slecht bedacht en dan bedoel ik dat we van onze collega's in de andere landen om ons heen, dichtbij, verder weg, een hoop kunnen leren hoe men in andere landen denkt over het instituut Europa bijvoorbeeld. Wat moeten we wel doen, wat moeten we niet doen. Op welke manier moeten we het doen, want het is een constant proces van veranderingen. De ideeën, met name de goede ideeën erover, moeten op grotere

schaal kunnen worden uitgewisseld, denk ik. En dat moet ook duidelijk worden gemaakt. We moeten ook duidelijk maken aan jullie en aan iedereen, niet alleen hier aanwezig, maar gewoon in het land, met name onze achterban en onze potentiële achterban, door middel van een constante marketing, wat we nu hebben geleerd van elkaar en welke kleine leuk werkbaar ideeën we in de praktijk kunnen neerzetten. Is de samenwerking wel voldoende geweest? Kijk of een democraat voldoende over zijn eigen grens heen kijkt in figuurlijke zin, dat is volgens mij meer de angst die ook wel door anderen werd genoemd, de angst voor Europa lijkt weer te zijn teruggekomen. We schieten allemaal weer in onze eigen stuip, van de eigen bekende omgeving, we cocoonen ons een ongeluk. Dat is lekker op zijn tijd, maar de wereld is groter dan alleen het cocoonen en dat mag niet vergeten worden. En dat lijkt op dit moment wel de hoofdmoot te zijn. Kijk, zelfs onder deze zestigers, bevindt zich een groep die de meerwaarde van Europa, zoals we vorige keer ook hebben gezien met het referendum over de grondwet, niet zo ziet zitten. Waarom ook niet. Als in Nederland er al een meerderheid is die die grondwet niet zo ziet zitten, dan zullen er onder de D66'ers ook genoeg zijn die daar hun twijfels over hebben. Dat is logisch. We zijn natuurlijk ook maar gewone mensen. Daarnaast, onze al oude internationale D66 aanpak, is dat wel de enige juiste weg? Mijn 20 seconden. Zijn er wellicht bij diverse afdelingen dus betere werkbare methodieken te bedenken. Ik wil mijn oor meer te luisteren leggen in het land. Ik wil meer met de afdelingen spreken, hoe zij denken dat we Europa beter op de kaart kunnen zetten en internationaal beter op de kaart kunnen zetten. En die initiatieven wil ik steunen, dus voor de invullingen van democraat kijkt over grenzen heen, bij Marjolein moet je zijn. Dank je wel.

Anja Overhoff

Dank je wel. Dames en heren wij gaan over naar een voordracht voor de lid marketing en ledenwerving. Ik nodig Marty Smits uit.

Marty Smits

Goedemorgen democraten. Mijn naam is Marty Smits en inderdaad ik ben kandidaat marketing en ledenwerving en over de naam daar schijnen we nog een beetje over mening te verschillen van die functie. Ik doe dit omdat ik denk en vind dat het tijd is dat we ophouden met verliezen als partij en we gewoon weer gaan winnen. D66 kan veel groter dan ze nu is. Er zijn heel veel mensen en kiezers om ons heen die op zoek zijn naar een huis. En D66 moet veel groter dan ze nu is. Er is gewoon behoefte in Nederland aan een optimistische, niet bange, kosmopolitische partij. En die moeten wij weer op gaan bouwen. De kern daarvan, dat zijn onze leden en daar hebben we er gelukkig nog steeds zo een 11.000 van en het moeten er 15.000 worden en 20.000 als het kan en het mooie van onze ledenban, onze achterban is dat er heel veel talent en heel veel energie in die leden zit, alleen we moeten daar veel en veel meer mee doen. Maar naast die leden, hebben we ook een moderne en professionele organisatie nodig. Met een bestuur dat afdelingen helpt bij het werven van leden, dat helpt bij het uitdragen van een boodschap. Een open organisatie, waar het debat weer terug is, waar we durven discussiëren met elkaar over inhoud en ook met de wereld om ons heen. Niet teruggetrokken in ons eigen congres waar we alleen maar praten over poppetjes of praten over processen, maar gewoon weer het debat met elkaar aan durven gaan, waarbij we ook gebruik durven maken van moderne manieren van communiceren, het internet, online platforms, alles wat werkt en wat ons dicht bij onze achterban en onze toekomstige achterban kan brengen, moeten we weer gaan gebruiken. En met het besef dat goede ideeën niet genoeg zijn. Wij moeten onze ideeën ook gaan verkopen en daarmee is marketing dus geen vies woord. Om dit te gaan doen zullen we een aantal dingen krachtig ter hand moeten nemen, ook op landelijk niveau. We moeten een veel professioneler marketing en ledenwervingorganisatie neer gaan zetten. We zullen moeten kiezen voor een boodschap en veel scherper naar de mensen toe vertellen wat we willen zijn. We moeten nieuwe lidmaatschapsvormen introduceren en nieuwe manieren bedenken van mensen weer bij onze partij trekken, jong en oud. Ook zullen we veel beter tussen afdelingen moeten gaan leren van onze successen. Als iets werkt in Gennip of in Utrecht, waarom kopiëren we het dan niet snel in Rotterdam. Wat houdt ons tegen. We zullen veel minder moeten praten, minder kretten, minder vertellen dat

we een nieuwe organisatie nodig hebben en dingen beter moeten doen, we zullen het gewoon moeten gaan doen. Ik denk dat ik dat kan en daar geschikt voor ben vanwege mijn professionele achtergrond. Ik werk bij BCG Boston Consulting Group, een groot adviesbureau, wat jullie waarschijnlijk kennen van de oude firma van Hans Wijers en ik help in mijn dagelijks leven grote organisaties, grote bedrijven bij het efficiënter worden en slaperige merken nieuw leven inblazen en wil dat graag ook bij D66 doen.

Anja Overhoff

Dank je wel. Carlo Strijk, ga je gang

Carlo Strijk

Goedemorgen democraten. Allereerst dank dat jullie hier zo op jullie zaterdagochtend, zo wakker allemaal erbij zitten om ons allen aan te horen. Laten we daar eens mee beginnen. Ik had een andere opening, maar wil zeggen dat ik helemaal niet als eerste in debat wil over hoe deze functie nu moet gaan heten. Het interesseert me helemaal niet, want we moeten het namelijk gewoon gaan doen. Wat voor titel deze functie dan ook heeft. Ik zal u vertellen. Toen ik de afdeling het Gooi in de jaren 80 oprichtte, van de JD, toen dacht ik Carlo, gewoon doen en het lukte. Toen ik in de eerste multiculturaliteitcommissie, zo heette dat toen nog, van D66 plaatsnam, toen dacht ik Carlo, gewoon doen en het lukte. Toen ik bij D-Café in Amsterdam speaker en medeorganisator mocht worden, toen dacht ik Carlo, gewoon doen en het lukte. Toen democraat, ik vorig jaar als kandidaat lijsttrekker de verkiezingen daaraan mee mocht doen, dacht ik Carlo gewoon doen, maar het mislukte. Geeft niets, want nu moeten we met elkaar democraten weer omhoog. We moeten de goede weg weer te pakken krijgen richting de 15.000 leden. We gaan een brug slaan tussen de verschillende culturen. Dat moet nu echt eens een keer gebeuren en vanuit die ledenwerving gaan we dat gewoon doen en ik weet dat het zál lukken. Kijken wat ik voor D66 kan betekenen, beste democraten in plaats van wat D66 voor mij kan betekenen. Dat moeten we gewoon doen. Op Carlo Strijk dat moet u gewoon doen. Dank u wel.

Anja Overhoff

Dank je wel Carlo. Ik nodig uit Ad van Vugt. Graag van het podium als u Ad van Vugt bent.

Ad van Vugt

Ja, en ik wil wel graag een punt maken, want weet u wat het is met die moderne technologie en communicatiemiddelen, je kunt als bestuurslid gewoon tussen de leden staan en toch op het podium zijn. Een beetje symboliek is mij niet vreemd. Ik ga daarvoor graag te leen bij Herman, eigenlijk ben je een D66, Wijffels, die heeft ook eens een keer uitgelegd, welke overgang er gaande is van een oude naar een nieuwe tijd. En hij gebruikte daarvoor een metafoor. Die metafoor was: je kunt een kruispunt organiseren via stoplichten en je kunt een kruispunt organiseren via een rotonde. Dat is een mooi beeld, want wij zijn niet van de stoplichten bij D66, wij zijn van de rotondes. Ja, er zijn regels, maar er is vrijheid en zelfsturen. Dus wat wij als D66'ers moeten gaan doen is zeer veel meer rotondes op allerlei terreinen gaan aanleggen. En dan ben je inderdaad sociaal liberaal. En ik ben met al mijn tegenstanders, medestrevers eens dat dat sociaal liberaal dat moet je gewoon doen. Wij ontgaan en kunnen er niet aan ontkomen als leden van een sociaal liberale partij, in de lokaliteit laten zien wat dat betekent. Vervolgens moeten we dat doen, ook gaan communiceren. Daar ben ik kandidaat voor om die communicatie op gang te brengen tussen de leden, de leden het en het bestuur, het bestuur en de fractie en naar buiten naar onze potentiële kiezers. En met die communicatie val ik toch een beetje over het woordje marketing, want marketing in een bedrijfskundige benadering heeft het gevaar dat je de boodschap gaat richten op een niche, dat je een doelgroep definieert en daar je boodschap aan aanpast. Dat kan in een politieke partij niet de bedoeling zijn. Het is een beetje als met kleding, ik heb van de week zitten denken wat zal ik nu aantrekken vandaag, ik kan een pak aantrekken, ik kan een trui aantrekken, het gaat erom wie je bent. Dat zien mensen meteen. Maar het is af en toe slim om je kleding aan te passen aan de omgeving waar je bent, dus

soms is een trui beter en soms is een pak beter. Maar de boodschap, de kern van wie je bent, blijft hetzelfde. D66 ga niet denken aan wat je wil zijn, wees trouw aan wie je bent, maar zorg wel dat het professioneel aankomt bij de mensen die je wil bereiken. Daar kunt u mij op aanspreken, daarvoor vraag ik uw vertrouwen, want dat is niet vanzelfsprekend en in ruil daarvoor krijgt u mijn volledige inzet. Dank u wel.

Anja Overhoff

Dank je wel. Ik nodig Nico Mulder uit.

Nico Mulder

Democraten. Hoe zag de wereld er 40 jaar geleden uit, toen wij nog de hoed afnamen voor minister president en D66 een radicale hervorming beloofde van onze democratie. Hoe zag de wereld er 10 jaar geleden uit, toen het internettijdperk werd gelanceerd. Kranten worden nu al gratis uitgedeeld, nieuws wordt mobiel, flitsend en transparant. Als u mij wilt vragen over marketing en communicatie dan denk ik dat dat een onderdeel wordt waar we ons de eerste jaren goed moeten mee bezig houden. Die ontwikkelingen gaan door. Hoe gaan wij die revolutie en onze radicale hervorming, die uiteindelijk in het oprichtingsmanifest stond, samen laten lopen en combineren. Natuurlijk, heel zorgvuldig. We willen geen standpunt NL samenleving. Om één uur allemaal stemmen per mobieltje. 20.000 Leden extra, ja dat kan wel, veel meer zelfs. Maar we zijn ook trots op de D van democraten en we zijn er ook trots op hoe we het hier allemaal geregeld hebben. Zorgvuldig, goede procedures. Wel eens saai op een congres wat soms ook wel eens een feestje moet zijn, maar we zullen dus echt niet vast alles ineens omgooien. U als lid mag het zeggen. Het bestuur bereidt dat voor. Degelijk, zoals u dat gewend bent. Anderzijds kan ik u wel verzekeren, communicatie en marketing, dat is één totaal geheel met de totale partij van de wortel tot hoe boven het maaiveld uitgekeken wordt. Wees eerlijk. We willen vooruit, dat gaan we ook doen. We willen ook een beetje houden wat we hebben. En al met al is het zo dat ik dus graag mijn inzet wil brengen om dit tot een succes te brengen. Ik ben dus Nicolaas Mulder. Ik ambieer de post marketing en ledenwerving in het Landelijk Bestuur met de nota, de claim daarboven, kunt u van mijn visie degelijkheid en voortvarendheid verwachten. Bij D66 heb ik actief meegepraat met medeleden over het inhumane beleid. Daar hebben we gelukkig wat afstand van genomen. Blij toe. Ik ben begonnen bij D66 achter de marktstal op de Brink in Deventer, wat ik nu dan graag wil vervolgen. In het dagelijks leven – ik ga heel snel – ben ik succesvol in ondernemingen. Vol met uitdagingen van LTS naar universiteit. Bovenwoninkje in Amsterdam naar de bossen is Salland. Vanuit de rolstoel, waar ik levenslang in had moeten zitten, tot de marathon. En ik ga trouwen met mijn grootste liefde en uitdaging Wilma. Hier heb ik 3 minuten, daar had ik 19 jaar. Het zal dus ongetwijfeld moeten kunnen. Ik moet afsluiten. U kunt mij in de wandelgangen nog wel een keer aan mijn jasje trekken. Ik dank u wel.

Anja Overhoff

Wij gaan over tot presentatie bestuurslid Kenniscentrum en ik verzoek Gerard Bos op het podium te komen. Nee. Die presenteert zich niet, alleen de geschillencommissie. Excuus. Simone de Waard verzoeken wij, kom hier Simone en 2 minuten.

Simone de Waard

Ik zal het heel snel doen. Ik ben Simone de Waard. Ik ben sinds 1982 lid van de partij. Ik heb veel gedaan, lokaal en landelijk. Ik ken de partij goed. Ik heb vanaf september niets meer gedaan, dus ik dacht het wordt tijd. Ik keek op de site en ik zag de vacature voor de geschillencommissie. Ik ben wat ouder, wellicht wat wijzer en ik ben jurist, dus ik dacht, dat past misschien wel. Ik het dagelijks leven breng ik veel tijd door met cabaretiërs. Mijn gevoel voor humor en relativeringsvermogen is behoorlijk ontwikkeld. En dat zijn eigenschappen die je goed kunt gebruiken bij het middelen van conflicten om eventueel de scherpe kantjes ervan af te halen. Ik heb tijd voor de partij, dus kies mij.

Anja Overhoff

Dank je Simone. Marc Nickel nodigen wij uit.

Marc Nickel

Goedemorgen allemaal. Ik ben Marc Nickel en ik heb me kandidaat gesteld voor het geschillencollege. Dat heb ik gedaan, omdat als er problemen zijn binnen D66, ik mijn steentje bij wil dragen om deze problemen voor de partij op te lossen. Daar houd ik van. Problemen oplossen, bruggen bouwen en mensen in beweging brengen en dan met name mensen naar elkaar toe in beweging brengen. Dat doe ik al in het dagelijks leven in mijn rol van reïntegratiecoach, waarbij ik moeilijke doelgroepen begeleidt en al vele conflictsituaties mee heb gemaakt en opgelost. Dat wil ik nu dus ook gaan doen voor de partij en daarom hoop ik dat jullie allemaal zoveel mogelijk jullie stem op mij uit zullen brengen. Hebben jullie nog vragen hierover of naar aanleiding van het verhaaltje in het congresboek, nodig ik jullie allemaal uit om me aan te schieten in de wandelgangen en je vraag aan mij te stellen. Dan zal ik mijn uiterste best doen om deze te beantwoorden. Rest me tenslotte nog om jullie allemaal een prettig congres toe te wensen en wellicht tot straks in de wandelgangen.

Anja Overhoff

Dank je wel Marc. Dan gaat het om de voorzitter van de Financiële Commissie. Ik verzoek Suzanne van Melis op het podium te komen.

Suzanne van Melis

Goedemorgen. Ik ben Suzanne van Melis. Ik las enige weken geleden dat de ledenloze partij nu in zwang gaat raken. Ik denk dat dat voor D66'ers zeker niet een wens is en zeker ook niet mijn wens. Om een partij met leden te laten functioneren is het belangrijk om de goede randvoorwaarden daarvoor te hebben, waaronder de financiën. Ik wil me graag in blijven zetten om die financiën inderdaad op een goede manier te controleren. Vandaag is al gebleken dat het belangrijk is dat de leden daar allemaal ook goed op toezien, naast de Financiële Commissie. Gelukkig is me inmiddels gebleken dat er sprake is van een dubbele verschrijving, waardoor het boekjaar inderdaad wel op hetzelfde saldo eindigt. Bovendien kan ik u toezeggen dat het bestuur overgaat naar een nieuwe accountant voor het komende jaar.

Anja Overhoff

Dank je wel Suzanne. Ik geef graag het woord aan Magda.

Magda Bernds

Congres. Wij gaan de algemeen organisatorische moties behandelen, die vindt u op pagina 25 van het congresboek. Zoals gebruikelijk is het de bedoeling dat de moties die overgenomen worden door het Landelijk Bestuur verder niet in behandeling worden genomen, tenzij u dat wilt en dan vraag ik u om dat luid en duidelijk kenbaar te maken. Dat betekent dat motie 01, daar staat bij overnemen door het Landelijk Bestuur, kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Dan gaan we naar 02. Het bestuur zegt ontraden, dus ik zou graag de indiener, de heer of mevrouw Ismangil het woord willen geven. Is de indiener aanwezig? Gaat uw gang.

D. Ismangil

Dank u wel voorzitter. Ismangil. Als je die naam eenmaal weet, dan onthoud je hem altijd. Ontraden staat er, dat is iets dat wij niet helemaal begrijpen. Dat is ook logisch, want ik ben één van de indieners, samen met bestuur, fractie en de leden. We hebben als Almere, tijdens een ledenvergadering, nagedacht van wat is onze toekomst, hoe gaan we dat doen. Wij dachten we hebben een lange winterslaap gehouden, we zien ook om ons heen allerlei mensen die een sociaal liberale club oprichten. De één noemt zich liberaal sociaal, de ander noemt zich liberaal democraat. Verenigingen, clubs, noem maar op, er zijn er een aantal honderden van in Nederland. Voor ons is het van belang, dat wij als D66 laten zien dat wij dé sociaal liberale partij zijn van Nederland. En ook daar accent aan geven. Het gaat er dus niet om om het woord democraten te ontvangen, het gaat er meer om, om ervoor te zorgen dat juist die

sociaal liberale stroming, waar wij voor staan, eigenlijk vastlegt bij D66, zodat niet anderen daarmee te koop kunnen lopen. Wouter Bos heeft dat al een keer gezegd sociaal liberaal te zijn, Femke Halsema heeft het een keer gezegd. Bij de VVD weten we inmiddels dat er ook heel veel sociaal liberalen zijn, die eigenlijk bij de verkeerde partij zitten. Ik vind dat wij als D66 het sociaal liberaal karakter veel meer voor moeten geven en ook dat veel meer moeten laten zien. Want er is bestaansrecht, er is een grond voor en daar zijn we trots op. Daarom hebben wij de volgende motie: wij roepen het Landelijk Bestuur op het sociaal liberaal karakter van de partij meer te benadrukken in de beeldvorming naar buiten toe. Dus ook naar burgers toe, duidelijkheid. Bijvoorbeeld door 'Sociaal Liberaal' op te nemen als subtitel in plaats van onderschrijf 'Democraten'. Dat wil niet zeggen dat je het vervangt, maar wel een accent leggen op het sociaal liberalisme. Dank u wel.

Menno Witteveen

Dank u wel. Bart Robbers namens het Landelijk Bestuur.

Bart Robbers

Dank u wel voorzitter. Congres, goedemorgen. Het Landelijk Bestuur ontraadt de motie, omdat wij het niet oneens zijn met het feit dat D66 een partij is die zich sociaal liberaal moet noemen en dat moet uitstralen en dat moet doen. Maar de motie stelt voor om in de logo's en in de beeldvorming het onderschrijf 'democraten' te vervangen door 'sociaal liberalen'. Dat staat in de motie. Nu 1. democraten is bij ons weten niet een onderschrijf, maar de naam van de partij. Democraten 66 en dat kunnen we dus op die manier niet zo vervangen. Maar 2. het Landelijk Bestuur vindt het niet handig om een communicatief effect bij meerderheid van stemming in het congres even vast te stellen. We krijgen straks een nieuw bestuurslid voor communicatie en marketing. We gaan met "Klaar voor de klim" de hele partij door gaan we kijken, hoe kunnen we ons het best over het voetlicht brengen. Dit kan heel goed een onderdeel zijn van een grotere actie, maar dit is niet een ja of nee beslissing die op één moment nu door deze groep mensen kan worden vastgesteld, maar moet onderdeel uitmaken van een beter en doordachter plan. We zijn sociaal liberaal, dat hebben we al een keer eerder vastgesteld, dus dat hoeven we niet nog eens te doen.

Magda Berndsén

Dank je wel. Ik kijk even naar de microfoons, één bij 5, één bij 3 en één bij 2 en twee bij 1 en daar wilde ik het ook graag bij laten. Bernard Aris, microfoon 5.

Bernard Aris

Het is altijd geweest D66 en Democraten 66 dat was uit de begintijd, nog voor ik lid werd, kan je nagaan. Dus als we gewoon zeggen D66 sociaal liberaal, dan hebben we zowel ons merk, waar we altijd op geprofileerd zijn, want voor democraten heb ik nog nooit in de kraam gestaan hoor, voor D66 hebben we in de kraam gestaan. Dat was het merk. Als we dus gewoon D66 sociaal liberaal, dan kunnen we in één keer duidelijk maken wat het is. Hans van Mierlo zegt vanmorgen in de Volkskrant die hij geen verschil ziet tussen sociaal liberalen en sociaal democraten. De SDAP heeft de eerste 40 jaar van zijn bestaan verdomt om in de regeling te zitten, bij ons is de geschiedenis precies andersom.

Magda Berndsén

Microfoon nr 3. Uw naam graag.

Arjan Kleuver

Mijn naam is Arjan Kleuver, D66 Utrecht. Ik vind het een prima voorstel om sociaal liberaal eronder te zetten. Ik begrijp van het Landelijk Bestuur dat ze dat niet voor de nieuwe bestuursfunctie af willen dwingen. Ik ben daarom wel heel benieuwd naar de mening van de kandidaat bestuursleden, of die heel kort even willen zeggen voor of tegen.

Magda Berndsén

Nu, dat lijkt me niet zo een goed plan om dat nu weer te gaan organiseren. We gaan naar microfoon 2. Ga uw gang.

Bernard Lippens

Bernard Lippens uit Maasbommel. Eén van de witte plekken van D66. Ik ben mordicus tegen het voorstel. Ik ben wel democraat, ik ben geen liberaal. Een soortgelijk voorstel is in het jaarcongres in Gouda 1994 ook aan de orde geweest, is toen afgestemd naar een uitgebreide inhoudelijke discussie en ik denk dat dat congres een voorbeeld is van hoe zo een discussie wel gevoerd moet worden en niet een snel ingediende algemene organisatorische motie.

Magda Berndsén

Dank u wel. Microfoon nr. 1.

Ageeth Telleman

Mijn naam is Ageeth Telleman, afdeling Amsterdam. Ik denk dat het momentum om voor deze motie te stemmen nog nooit zo groot is geweest. Als we naar onszelf kijken, dan snap ik heel goed dat we hechten aan het woord democraten, want er zit een bepaald sentiment bij vanuit ons verleden. Maar als we om ons heen kijken, dan is er iets gaande in Nederland. Ik word als voorzitter in Amsterdam ongelooflijk veel aangesproken door mensen bij andere partijen, die zich ook met een sociaal liberale beweging, of je het nu over progressief liberaal of vrijzinnig liberaal, wij noemen ons sociaal liberaal en er zijn heel veel mensen die op dit moment niet meer tevreden zijn bij de PvdA, bij de VVD, waar je ook maar wil, maar die allemaal kijken naar D66 als mogelijke vluchtheuvel om met elkaar te zorgen dat die conservatieve wind die er nu waait weer weggaat. Weer uit Nederland verdwijnt en ik denk dat het ongelooflijk belangrijk is dat we het nu claimen en dat wij ervoor staan en dat we al die mensen weten te binden. Ik zou zeggen, stem voor deze motie juist nu.

Magda Berndsén

Dank je wel. Het laatste woord is aan de indiener. Gaat uw gang.

D. Ismangil

Ik ben uiteraard blij met de support, dank u wel. Even voor de beeldvorming, het gaat niet zover om woorden te vervangen, het gaat inderdaad meer om een claim te leggen van sociaal liberaal zijn en dat zijn we als partij en daar gaat het om. Het is ook duidelijk naar buiten toe, zodat anderen niet zeggen van 'wij zijn ook sociaal liberaal'. Volgens mij is er maar één politieke partij die het eigenlijk het recht zou moeten hebben sociaal liberaal te noemen en volgens mij is dat D66.

Magda Berndsén

Dank u wel. Stemcommissie, wilt u in stemming brengen motie 02.

Henk Bleumink

Mag ik zien, wie is voor deze motie. Dank u wel. Wie is tegen.

Magda Berndsén

Gelijk volgens mij

Henk Bleuming

Doen we nog een keertje. Tenslotte moeten we duidelijk zijn over de richting. Nog een keer wie is er voor, wie is daar tegen. Aangenomen!

Magda Berndsén

Congres, motie 04. Landelijk Bestuur zegt overnemen, kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Dan gaan we naar motie 05. Landelijk Bestuur zegt we ontraden, afdrachtregeling afdelingen. Mijnheer of mevrouw De Bruijn, mijnheer de Bruin gaat uw gang.

A.G. de Bruijn

Goedemorgen allemaal. Ik ben Ton de Bruin, bestuurslid afdeling Almelo, een niet zo heel grote afdeling, die jaarlijks tussen de 100 en de 150 euro vanuit Den Haag ontvangt en daar doe je niet zo heel veel mee. We hebben gelukkig nog wel een raadslid die ook wat afdraagt aan onze afdeling. Vele afdelingen hebben dat niet of niet meer. Het huidige systeem is in onze ogen wat gevoelig voor schommelingen in het ledenbestand en dan met name het betalende ledenbestand en wij denken dat het systeem met een vast bedrag en een variabel deel met name kleinere afdelingen wat meer zekerheid en armslag geeft. En als we die lokale basis dan met elkaar zo belangrijk vinden, dan denken wij dat we die dan ook vorm moeten geven in de vorm van financiële mogelijkheid. Het Landelijk Bestuur ontraadt de motie en ik wil graag weten waarom. Zit hem dat in onze overwegingen of zit dat puur in de conclusie en de financiële armslag die dat met zich meebrengt? Als dat namelijk dat laatste is, dan zou ik het bestuur willen vragen om na te denken naar een vorm die in ieder geval wat meer recht doet aan de positie van kleinere afdelingen. Voor de duidelijkheid vertel ik er nog wel bij dat onze tekst al ontstaan is voor de laatste kamerverkiezingen, dus we hebben begrip voor het feit dat de financiële armslag inmiddels wat minder is geworden.

Magda Berndszen

Dank u wel. Bart Robbers

Bart Robbers

Niets is het Landelijk Bestuur zo lief als de kleine afdelingen die zich proberen te herstellen en het ideaal weer uit gaan dragen. De motie vraagt om een algemene regeling die leidt tot verbetering van de inkomsten. Het Landelijk Bestuur heeft de voorkeur voor specifieke regelingen. We hebben in de afgelopen jaren, 2005 met name, ervaring opgedaan dat bijzondere aanvragen met voor bepaalde projecten en activiteiten in afdelingen die dat zelf niet kunnen bekostigen, bijna altijd zijn kunnen gehonoreerd worden met een bijdrage uit het Landelijk Bestuur. Als we dat bedrag dat bedrag dat daarvoor beschikbaar is, en dat is inderdaad minder dan in het verleden, als we dat nu helemaal verdelen in een evenredige verdeling, dan gaat er dus ook geld naar grotere afdelingen en sterkere afdelingen extra geld, die zich heel goed kunnen bedruipen. Wij willen juist een regeling op maat en niet een algemene regeling, dus het Landelijk Bestuur zegt toe dat er absoluut gekeken wordt hoe ondersteuning gegeven kan worden aan projecten en activiteiten in afdelingen die daarvoor financieel gesteund moeten worden, maar ontraden het congres om daarvoor een algemene voor iedereen geldende regeling te maken. Oop maat en naar dat het nodig is.

Magda Berndszen

Dank je wel. Ik zie bij microfoon 5 een spreken. Ga uw gang

Martin Lentink

Dit voorstel leidt tot een verbetering van de financiële positie van die afdelingen die eerder in tientjes gemeten kan worden dan in andere hoeveelheden. Het is de vraag of dat de moeite allemaal waard is. Een tweede punt, de belangrijkste hulpbron van die afdelingen zit hem in de leden en niet in de hoeveelheid geld die ze te verspijken hebben, dus ik ben het eens met Bart Robbers, dan kunnen we veel beter ervoor zorgen dat in die situaties waarin echt extra nodig is, dat er dan ook specifieke maatregelen worden getroffen.

Magda Berndszen

Dank u wel. Indiener, laatste woord als u daar behoefte aan heeft.

A.G. de Bruijn

Gelet op de reactie van Bart Robbers zou ik nog willen vragen dat het bestuur breed de mogelijkheden die er dan zijn kenbaar maakt, zodat iedere afdeling die daar dan van gebruik wil maken, dan ook de weg weet te vinden.

Magda Berndsén

En betekent dat, dat u uw motie intrekt.

A.G. de Bruijn

Nou ja, goed, ik beseft dat het geld en de consequenties zoals die door ons neergelegd, er op dit moment niet zijn, dus in die zin, trek ik hem dan in.

Magda Berndsén

Dank u wel. Dan gaan we naar motie 06. Bestuur zegt overnemen. Boris

Boris van der Ham

Ja, dames en heren. Ik sta hier in de kwaliteit als voorzitter van de vrienden van de Jonge Democraten. Dat is een echte stichting en sterker nog, vereniging, u kunt er ook lid van worden en op pagina 5 staat een prachtige invulbon om de JD te steunen, maar ik maakte me altijd een beetje zorgen als lid over hoe het Landelijk Bestuur de afgelopen jaren is omgegaan met de Jonge Democraten. Als het gaat om ledenwerving, is de JD van groot belang. Er komen heel veel nieuwe, ook jonge leden binnen via de Jonge Democraten. Dus het is van groot belang dat die goed worden ondersteund en de JD is helaas afhankelijk ook van subsidies, van de omvang van D66. Dus de JD krijgt het de aankomende jaren financieel moeilijk. Over het jaar 2006 is de toegezegde hoeveelheid geld van 10.000 euro met terugwerkende kracht ingetrokken. Dat is dus niet uitgekeerd, terwijl dat wel op de begroting stond. Dat is gek. Dat het voor 2007, omdat we natuurlijk minder zetels hebben of minder geld – daarnet hebben we het ook al over gehad – dat je tot een nieuwe regeling met de JD komt, nou ja, daar is ook met de JD over te praten heb ik begrepen, maar dat over 2006 een toegekend bedrag uiteindelijk wordt teruggetrokken, dat vind ik gek en nog los van dat er in de motie een aantal andere opvattingen staan geformuleerd, waarvan ik denk dat D66 en de JD meer zouden moeten optrekken, lijkt het me in ieder geval nuttig dat er over 2006 gewoon de gemaakte afspraken worden nagekomen.

Magda Berndsén

Je maakt nu misbruik van je spreektijd. Dat staat los van deze motie.

Boris van der Ham

Helemaal niet. Het staat helemaal niet los van deze motie, want ik heb in de overwegingen aangegeven wat de problemen zijn.

Magda Berndsén

Jawel. Maar het bestuur zegt overnemen. Dus ik zou nu graag de discussie stoppen.

Boris van der Ham

Nee, want wat mijn punt is voorzitter en daarom zeg ik het hier. Als het wordt overgenomen en er staat een inspanningsverplichting, dan is dat nog de vraag. Ik wil hier even de duiding aan mijn motie duidelijk maken en ik denk dat het ook voor het debat hier in de zaal belangrijk is dat het een resultaat-verplichting is.

Magda Berndsén

Volgens mij is het punt duidelijk. Ik vraag me af wat nu nog de discussie zou moeten zijn als het Landelijk Bestuur zegt overnemen. Dus ik denk dat we hiermee kunnen volstaan. Dan

gaan we naar motie 07 en daarvan zegt het Landelijk Bestuur ook overnemen. Akkoord. Dan gaan we naar motie 08 en die wil ik graag in behandeling geven. Ageeth ga je gang.

Ageeth Telleman

Dank je wel. Democraten. Ik lees even een stukje voor, heel klein stukje, uit wat observatie 11 in "Klaar voor de klim" staat. Het gaat over de fouten uit het verleden zijn erkend. Er staat namelijk "erkennen hiervan heeft op een natuurlijke manier plaatsgevonden in toespraken op congressen, in afdelingsvergaderingen, in interviews of via persoonlijke gesprekken". Nu aangezien die interviews daarmee een bepaalde legitimatie krijgen, afgaande op die interviews kunnen we zien dat er een aantal dingen absoluut niet goed zijn gegaan rondom bepaalde kwesties in ons verleden en dan weten we allemaal dat het met name ook over de Oeroeskan kwestie gaat. Ik geloof dat het een woord was waar we het niet meer over zouden hebben, hadden we met G4 afgesproken, maar toch. Als afdeling Amsterdam willen we heel graag zeggen, Landelijk Bestuur en met name de voorzitter en het gaat hier zeker niet om personen en het gaat ook niet om bepaalde personen in het verleden, maar laten we met elkaar de cultuur die is ontstaan doorbreken. In godsnaam. We zitten niet meer in de regering. We hoeven dus niet meer bang te zijn, dat hadden we sowieso nooit moeten zijn, maar juist nu we in de oppositie zijn, laten we zorgen dat juist als het moeilijk is en als er het gevoel is dat uit de partij rugdekking moet zijn voor wat er in Den Haag gebeurt in de fractie, dat we dan juist de leiders uit de Kamer, de fractie maar met name ook de leider Alexander Pechtold in de partij zetten en met hem het debat aangaan en ik weet zeker dat iedereen, ook Alexander Pechtold in dit geval, daar alleen maar beter van wordt. We hebben alle passie de afgelopen jaren dood geregisseerd; we zijn alleen maar bezig, hoe gaan we meer regisseren, hoe gaan we beter managen, maar het gaan erom dat we met elkaar op een bevlogen manier het debat kunnen aangaan en dat betekent dat het bestuur en met name de voorzitter en niet om personen maar vanuit een professionele rol veel meer moet zorgen dat ze niet een standpunt innemen maar dat ze dat wat er speelt op een goede manier in het debat in de vereniging plaats laten vinden. Stem dus voor deze motie als u dat signaal ook wilde geven aan de nieuwe voorzitter, wie dat ook mag worden.

Magda Berndsén

Dank je wel. Gerard Schouw

Gerard Schouw

Ja, dank je wel. Even als waarnemend voorzitter. Alles wat Ageeth daar over gezegd heeft en wat eigenlijk tot uitdrukking komt in het diktum, dat kan het bestuur natuurlijk onderschrijven, dat is één. Twee is u zit vandaag in een hele belangrijke positie als congres om ook een nieuwe voorzitter te kiezen en deze opdracht mee te geven, dus wat dat betreft kan ook het huidige bestuur dat diktum ondersteunen. Als het gaat om de constatering, we komen dadelijk nog even over de "Klim" te praten, nou, dan heeft het bestuur ook behoorlijk naar zichzelf gekeken en is daar behoorlijk kritisch op geweest. Als relatieve buitenstaander zeg ik even tegen de indiener als het gaat om de constatering die zijn neergezet, daarvan zou ik toch aan het congres willen vragen, kijk nu alsjeblieft uit om dat soort diepe constatering over te nemen. Het zijn een aantal waarnemingen, het zijn daarmee beslist geen feiten en ik denk dat het niet zorgvuldig is om op die manier iets neer te leggen bij een aantal bestuursleden en ik denk dat het ook niet goed is om als zo een motie zou worden aangenomen, de indruk achter te laten dat het bestuur wat voor rol dan ook zou kunnen spelen om uitlatingen van partijprominenten tegen te gaan of te veranderen. Juist in een democratische partij moet iedereen kunnen zeggen wat ze te zeggen heeft en daar heeft het bestuur maar een marginale rol in. Met andere woorden, voorzitter, constatering laten we daal heel voorzichtig en zorgvuldig mee zijn. Diktum, natuurlijk dat moet gebeuren en vooral u bent daar dadelijk aan zet bij het kiezen van een nieuwe voorzitter.

Magda Berndsén

Dank je wel Gerard. Ik zie 1, 2, 3, 4 mensen bij de microfoon. Bernard Aris, ga je gang.

Bernard Aris

Ten eerste, in onze statuten hebben we het al vanaf het begin zo gedaan, dat de partijvoorzitter geen politiek figuur is zoals bij de PvdA wel. De traditie Max van den Berg zegmaar. De partijvoorzitter gaat over de organisatie en spreekt namens de organisatie en moet dus inderdaad buiten dat Haagsche circuitje blijven en juist de basisvertegenwoordiger tegenover het Haagsche circuit. Dat is punt 1. Punt 2; uit het debat over de overwegingen blijkt al heel duidelijk, wat later ook uit de motie van de afdeling Den Haag over "Klaar voor de klim" zal blijken, die analyse moet in de partij nog even goed gemaakt worden en "Klaar voor de klim" schiet daar volkomen tekort in. Dat is het enige.

Magda Berndsén

Dank je wel. Microfoon nr. 4.

Wilfried Derksen

Het debat binnen de partij is belangrijk, maar wat we moeten voorkomen is dat we in de situatie komen dat er tweespant bestaat tussen de partijleider en het Landelijk Bestuur. Ik geloof in harmonie tussen de politiek leider en het Landelijk Bestuur. Deze motie lijkt op het eerste gezicht daar niet geheel aan bij te dragen. Ik hoor dan ook graag van de indiener hoe zij dat ziet.

Magda Berndsén

Dank u wel. Microfoon nr. 3.

Ronald de Bruijn

Ik snap de woorden van Gerard Schouw niet. Als er nu toch één gremium recht heeft om precies te weten wat er zich nu wel achter die schermen heeft afgespeeld, dan zijn wij dat, de basis, de leden. En ik denk dat, we hoeven nu weer niet te gaan terugkijken en alles, maar ik denk dat er straks een nieuwe hoofdbestuurder minimaal de taak heeft toch die 12 jaar nog eens een keer met elkaar rond de tafel met alle hoofdpersonen erbij, eens precies na te gaan, wat is er nu in godsnaam allemaal fout gegaan. Al is het maar voor de toekomst, dat we dat soort fouten niet meer kunnen maken.

Magda Berndsén

Dank je wel. Microfoon nr. 1. Gaat uw gang

Erik van Buiten

Mijn naam is Erik van Buiten uit Den Haag. Ik wilde deze motie graag ondersteunen. We hebben vanochtend als de financiële stukken in elk geval niet goedgekeurd, met name als leden als argument, dat wij meer verantwoording willen van het LB. Deze motie geeft aan dat we het bestuur als een verlengstuk van de leden willen zien en niet als een verlengstuk van de Haagsche top. Dat is de strekking hiervan en ik vind eigenlijk dat LB dat onvoldoende erkend, zowel in de "Klaar voor de klim" als ook in de reactie net hier. Dat is de strekking, daar moeten we voor gaan. Enerzijds verantwoording afleggen aan ons en aan de andere kant ervoor zorgen dat de Haagsche top verbonden blijft met ons als partij. Daar moet de voorzitter een belangrijke rol in spelen.

Magda Berndsén

Dank u wel. Het laatste woord is voor Ageeth.

Ageeth Telleman

Ja, ik wil op twee reacties terugkomen. Namelijk die van Wilfried Derksen en van onze waarnemend voorzitter. Wilfried maakt zich zorgen over de vraag of er geen tweespalt zou ontstaan in de partij, maar ik zou zeggen, die is er dus nu. Alleen niet tussen de partijleider en

de voorzitter en het bestuur, maar tussen de top en de vereniging. Althans zo wordt die ervaren. En ik wil daarbij als voorbeeld gebruikelijk het Paascongres. Ik bedoel we zijn gewoon naar 3 zetels jongens, we moeten gewoon een aantal dingen eerlijk durven benoemen. Een aantal van u zal misschien herinneren dat ik mezelf heel sterk gemaakt heb voor doorregeren en ik stond achter dat Paasaccord. Maar ik heb me nog nooit zo erg geschaamd voor onze partij als toen op dat congres. Want op die manier zwijgen we dingen dood en gaan we met elkaar juist niet het debat aan, waar we uiteindelijk met zijn allen alleen maar sterker van kunnen worden. En sowieso, ik noem nog een voorbeeld, het voorbeeld van het pamflet of het manifest van Boris Dittrich, wat een pamflet moest worden of andersom, ik weet het niet meer. Maar daar had veel duidelijker juist de partijleider gesteund moeten worden. Hij steekt zijn nek uit, hij heeft een goed verhaal, ga er maar voor staan, het is jouw verhaal, je kan het goed verwoorden, in plaats dat iedereen zijn plasje er weer over moet doen en dat we het met zijn allen eens moeten doen. Ook vanuit het idee, het moet allemaal geregisseerd worden. Dus ik denk ook dat er geen tweespalt zal ontstaan en ik verwijs dan even naar het type Felix Rottenberg, die juist niet regelde, maar ontregelde. Daar is de Partij van de Arbeid destijds heel groot van geworden en ik denk dat het in het belang is en ik heb er ook heel veel vertrouwen in dat iemand als Alexander Pechtold daar ook het type voor is. Die daar niet voor wegloopt en dat we daarmee veel meer leven in de brouwerij krijgen en weer passie in de partij. Dus ik zou zeggen, wees daar niet bang voor. Hou nu eens op met die angst. En dan kom ik ook gelijk bij het verhaal van Gerard Schouw. Want ik had het net over die angst doorbreken en als ik dan jou hoor praten, dan denk ik, ja I rest my case. Ik vind echt, als je het dan bijvoorbeeld hebt over de partijprominenten. Natuurlijk, mensen die zich in het verleden sterk gemaakt hebben en zeker mensen die dat op een heel vooraanstaande positie hebben gedaan, die hebben alle recht van spreken. Iedereen hangt nog steeds aan hun lippen. Maar het gaat erom, of je ernaar luistert en of je je onafhankelijk kan opstellen. En er zijn momenten geweest en als je de kranten er goed op naleest en kennelijk gelden die als basis als het gaat om zelfreflectie, dan moet je gewoon constateren dat we daar gewoon veel te veel belang aan hechten en dat er gewoon geen krachten zijn die dan kunnen zeggen. In dat geval was het Boris Dittrich van: jij gaat gewoon je ding doen en wij steunen jou en wij zorgen gewoon dat de partij op een eigen manier het debat voert en daar kunnen partijprominenten hun rol in spelen, maar dan wel hier. Met elkaar en niet geregisseerd en niet in achterkamertjes. Daar zijn we niet van en ik vind echt dat we daar het tij moeten keren en ik zou zeggen, steun dus wel deze motie, want het is een nadrukkelijk signaal dat we nu de boel niet willen regelen, maar ontregelen en dat we met passie het debat terugwillen in deze partij.

Magda Berndsens

Dank je wel Ageeth. Stemcommissie. Wilt u motie 08 in behandeling nemen. Stemming bedoel ik.

Henk Bleumink

Wie is voor deze motie? Dank u wel. Wie is ertegen? Aangenomen!

Magda Berndsens

Aan de orde is motie 09. Landelijk Bestuur zegt overnemen, kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. En dan neemt Hans de behandeling over van het punt "Klaar voor de klim".

Hans Engels

Dank je wel Magda. "Klaar voor de klim". U heeft de notitie allemaal gevonden op de site. Hij lag ook hier buiten voor degenen die hem waren vergeten. We doen het zo. We beginnen met een inleiding van onze tijdelijke interim waarnemende voorzitter Gerard Schouw. Daar komt hij aan. Gerard.

Gerard Schouw

Geacht congres. Beste dames en heren. De afgelopen maanden zijn we behoorlijk op campagne geweest voor de Provinciale Staten verkiezingen. Alexander Pechtold, vertegenwoordigers uit de Eerste Kamer. De lijsttrekkers van de Provinciale Staten en we zijn het land ingetrokken om campagne te voeren. Om het gesprek te voeren met de leden. De afgelopen maanden is ook gebruikt om te reflecteren op wat op de achtergrond ligt. Op de teleurstellende verkiezingsuitslag. Op de oorzaken daarvan en over wat we daarvan kunnen leren. De observaties uit de Klim vormen de weerslag van wat gehoord is; van wat leden hebben gezegd of geschreven. Er was kritiek, forse kritiek. Op de leiding, op de koers, de strategie en we hebben die serieuze kritiek niet onder het tapijt geschoven. "Klaar voor de klim" bevat een aantal spijkerharde observaties over ons verleden. Over wat niet goed is gegaan, over wat anders en wat beter had moeten. En daarbij hebben we er ook bewust voor gekozen om geen spoorzoekertje te doen. Nagaan wie wat met het inzicht van nu in het verleden anders had moeten of anders had kunnen doen. We zijn ons ervan bewust dat naast de observaties in de Klim er nog vele andere observaties zijn te leggen. Maar het napraten over het verleden moet geen blokkade vormen om de toekomst opnieuw vormt te geven. We willen geen eindeloos proces van navelstaren. Het helpt niet om jezelf voortdurend de put in te praten. We zijn het onze kiezers verplicht om de blik ook op de toekomst te richten. Want, geacht congres, als iets duidelijk is geworden tijdens de tour langs afdelingen en regio's is dat u, onze leden, ook aan de slag willen. Er zijn veel kansen voor de partij. De potentie is groot en zeker nu met een kabinet dat eerder conservatief of progressief is. En ook dat, ook die punten hebben we met "Klaar voor de klim" toe uitdrukking willen brengen. Het bestuur van uw vereniging heeft ook nadrukkelijk de verantwoordelijk gevoeld om de energie die er zit in de partij van onderop te benutten om die vernieuwingen door te voeren. Bijvoorbeeld de vernieuwing van de Politieke Agenda. We moeten echt met elkaar de grondslagen van D66 aanscherpen, waardoor de herkenbaarheid van D66 als moderne sociaal liberale beweging wordt vergroot. En de komende jaren zal dat bikkelen worden. En niet alleen voor de fracties, Tweede Kamer, Europees Parlement, Eerste Kamer, Gemeenteraden, Staten, nee, iedereen zal er voor moeten gaan. Schouder voor schouder. Stappen vooruitzetten. Vernieuwingen en groei realiseren. En met de klim willen we een aantal cruciale veranderingen bereiken. Dat is je richten op een aantal essentiële projecten voor die heel noodzakelijke partijvernieuwing. En die nu ook eens een keer gaan uitvoeren van A tot Z. Investeren met de programmacommissie en de platforms. Het debat terugbrengen in de partij. Het aanscherpen van de grondslagen. En de volgende congressen zullen dan ook, als het aan het bestuur ligt en ik hoop dadelijk aan de nieuw gekozen voorzitter, echt op de inhoud door moeten pakken. Grondslagen aanscherpen, komen met nieuwe voorstellen om die sociaal liberale identiteit van D66 mede vorm te geven. Er is ook kritiek geweest op de Klim. Waarom staat er niets inhoudelijks in. Nu er staat wel iets inhoudelijks in, maar wij vinden dat we die inhoud van onderop met elkaar moeten vormgeven. En dat gaan we doen nadat we met elkaar gediscussieerd hebben over de Klim. Er moeten voorstellen komen om D66 inhoudelijk meer vlees op de botten te geven. We moeten investeren in afdelingen en regio's. Het is net als gezegd; investeren in mensen. Het kapitaal van D66 in het project Parels aan de basis. Vorm en inhoud geven aan een D66 academie. Investeren in opleidingen en trainingen voor de mensen die straks over 2 of 3 jaar aan de bak moeten in de nieuwe raden. En het werven van nieuwe leden. Die nieuwe leden die komen helaas niet als gebraden duiven uit de lucht vallen. Daar zal veel gericht, veel offensiever op geworven moeten worden. Tot slot, congresvoorzitter, in mijn beknopte inleidend praatje, ik loop al een aardig tijdje mee in de partij. En wat opvalt is dat menigeen denkt dat de uitvoering van de projecten zoals in "Klaar voor de klim" automatisch gebeurt nadat het besluit is genomen. Nu ik kan u die illusie ontnemen. Het zal een hele toer worden om met het beperkte aantal mensen dat we toch hebben en de mensen die er tijd voor vrij willen maken, om die projecten uit te voeren en te doen wat we nu gaan afspreken. Alle hulp daarbij is van harte welkom. Ik dank u wel.

Hans Engels

Dank je wel Gerard. Ik doe nog even de mededeling, dat als u de discussie ook inhoudelijk mee wil voeren, dat er naast de stembussen nog exemplaren liggen van "Klaar voor de klim".

Dat is hem. Dan stel ik voor te beginnen met de behandeling van de amendementen en daarna de moties. Als eerste amendement 0001 van Noord Brabant. We doen het zo dat de indieners weer op het podium spreken en daarna de zaal aan de beurt komt. De heer of mevrouw De Bruijn. Ik zie dat het de heer De Bruijn is. Gaat uw gang.

E. de Bruijn

Dank u wel voorzitter. Congres. Het onderdeel het Debat Centraal heeft een grote discussie in de regio Brabant teweeggebracht. Het Debat Centraal betekent naar onze mening in ieder geval niet centraal het debat voeren, maar juist aan de basis. In de voorstellen zoals die in het stuk voorliggen, missen wij toch een belangrijk onderdeel, die dat debat aan de basis vorm zou moeten geven. We constateren in Brabant dat het discussiëren via mail, het mekaar mailtjes toesturen via weblogs, dat dat leuke discussies zijn, maar dat de echte discussie plaatsvindt als de mensen elkaar ontmoeten. Dat mensen met elkaar in discussie gaan, intonaties kunnen oppakken en weten wat men bedoelt. De moderne middelen zijn aardig, maar zijn niet alles zaligmakend. We constateren dan ook, dat in het voorstel een belangrijk Forum, wij noemen dat een Democratisch Forum ontbreekt. Wij willen dat toevoegen aan het verhaal, zonder alle andere middelen gelijk te schrappen. Vandaar het amendement om dit toe te voegen. Wat willen wij? Wij willen dat de discussie aan de basis, de discussie in de regio's, in de afdelingen veel meer gehoor krijgen naar het centrale debat. Dat is de reden waarom wij zeggen werk via de regio's naar boven toe om te zorgen dat die geluiden goed voor het voetlicht komen. Wij constateren dat het Landelijk Bestuur dit amendement afwijzen. Wij vinden dat onbegrijpelijk. Er zijn mensen aan de basis die mee willen discussiëren op een bepaalde manier, op een voor hun meest logische wijze hun inbreng willen leveren in het belang van D66. Het debat centraal willen stellen en mee willen draaien, eigenlijk geheel in de lijn van wat Gerard Schouw net gezegd heeft en dan denk ik, zorg dan, dat als dat de wijze is waarop de leden met elkaar willen discussiëren, dat dat ook mogelijk wordt. Geef die ruimte daarvoor en zorg dat de mensen die met hun poten in de modder staan, elke dag bezig zijn in de lokale democratie en op regio's ook op deze manier gehoord kunnen worden. Dank u wel.

Hans Engels

Dank u wel. Het bestuur Mark Sanders.

Mark Sanders

Ja, congres en indiener. Het is uiteraard niet de bedoeling van het bestuur om het debat aan de basis op de één of andere manier door te willen slaan om dat op een centraal niveau te willen voeren. Dat is niet de reden waarom wij deze motie of dit amendement ontraden. Tot aan Democratisch Forum, zo ongeveer halverwege de beschrijving kan ik me helemaal vinden in het amendement, zou ik het graag overnemen. Het gaat mij met name om de invulling die u eraan geeft. Het probleem daarmee is, er wordt met dit amendement via een achterdeur eigenlijk weer een adviesraad ingesteld, waarin kwalitate kwa mensen vanuit de regio gevraagd en ongevraagd advies gaan geven aan de fracties en de politici. En het probleem daarmee is dat het a) met twee vertegenwoordigers uit elke regio nu niet direct een democratische afspiegeling is van hoe de partij eruit ziet en b) dat ongevraagd en gevraagd advies vanzelf ook verwoordt tot vrijblijvend advies en daar ben ik heel bang voor. Ik wil graag dat het debat zoals we dat organiseren binnen de partij, dat dat op gaan klinken en dat dat iets wordt waar men niet omheen kan en niet omheen zou moeten willen. Ik heb zeker wel ideeën over hoe ik een Democratisch Forum zou willen inrichten en daar wil ik ook graag met de indieners over van gedachten wisselen, maar ik zou dat niet op deze manier ingevuld willen zien en daarom hebben wij de motie ontraden, het amendement. Dus tot aan Democratisch Forum halverwege kan ik het zo overnemen. Dat is de zin "Daarom wordt gekomen tot het oprichten van het Democratisch Forum". De rest schrappen en dan kan ik hebben amendement zo overnemen. Graag zelfs

Hans Engels

Daar kan de indiener nog even over nadenken. Ik ga nu even naar de zaal. Microfoon 4 is druk bezet. Zeg even je naam.

Joke Jorritsma

Joke Jorritsma, voorzitter regio Zeeland. De geest van de motie, het betrekken en regio's en afdelingen, daar ben ik het natuurlijk volstrekt mee eens. Maar het optuigen van inderdaad weer een soort adviesraad, hoewel ik daar vroeger met veel plezier ingezet heb, denk ik is op dit moment een beetje zonde van mijn energie. Daarom zou ik heel graag, niet alleen maar de opmerkingen dat de regio belangrijk is willen horen, maar ik zou graag van het Landelijk Bestuur de toezegging willen hebben, dat ook inderdaad de regio's betrokken worden bij de projecten en dan met name bij de projecten Parels aan de basis en de D66 academie en dat er niet alleen gezegd wordt dat ze erbij horen, maar dat ze er ook daadwerkelijk, hoewel ze weinig gekozen vertegenwoordigers hebben, echt bij betrokken worden. En als ik die toezegging krijg, dan laat ik daar mijn stemgedrag van afhangen.

Hans Engels

Graag ook even je naam zeggen.

Bernard Aris

De naam Bernard Aris, afdeling Den Haag regio Zuid Holland. Na één van de kleinste regio's één van de grootste. Zoals iedereen weet ben ik altijd een groot voorstander geweest van de adviesraad. Als je wilt weten hoe je de adviesraad oppakt met maar twee Provinciale Statenzetels, dat was de situatie in 1976 in heel Nederland, daar zit Jacob Kohnstamm, de eerste voorzitter van de voorlopige adviesraad en die kan het je precies vertellen en die kan je ook vertellen hoe belangrijk die adviesraad geweest is in het weer bij de partij betrekken van een heleboel mensen die nieuw binnenkwamen. Dat is het, de adviesraad is een kweekvijver geweest van een heleboel D66 politici. Kijk maar in hun CV en het blijft de regio er actief bij blijven betrekken. Niet alleen online maar ook face to face. Dat blijft één van de belangrijkste dingen van gewoon dat ook mensen die geen Provinciale Statenfractie meer hebben, die geen gemeenteraadsfracties in hun regio meer hebben, dat die erbij betrokken zijn. Dát is één van de netwerken en daarom ben ik helemaal voor deze motie en behoeft er niets in geschrapt te worden.

Hans Engels

Dank u wel. De heer Ismangil, als ik me goed herinner.

D. Ismangil

Ja, heel goed. D66 Almere. Ik zit zelf in heel veel platforms, kenniscentra, forums, noem maar op. Voordeel is dat je heel veel te weten komt, dat is altijd handig. Het nadeel is dat er ontzettend veel geuwoehoord wordt en weinig wordt gedaan. Mijn angst bestaat een beetje, dat het een bureaucratisch overleg gaat worden, waar je inderdaad heel veel te weten komt, maar dat eindeloos maar doorgaat. Ik zoek het toch meer in de informele sfeer. Ik denk dat het niet handig is om allerlei platforms, forums, praatgroepen op te richten, dus ik ontraad het.

Hans Engels

Dank u. Wilfried Derksen.

Wilfried Derksen

Het Democratisch Forum behelst geen debat aan de basis. Met dit Democratisch Forum centraliseren we het debat en beperken het tot twee vertegenwoordigers per regio. Dat lijkt mij geen goede ontwikkeling om echt een debat aan de basis te krijgen, dus ik ontraad het amendement.

Hans Engels

Als laatste nog een heer bij microfoon 2.

Boris van der Ham

Ja, Boris van der Ham. Lid Amsterdam. De adviesraad die we hadden, was een onding, het was niet efficiënt etc. Maar toch, maar toch, ik vind dat we best een poging kunnen wagen om er een betere draai aan te geven. Want je ziet ook dat heel veel lokale afdelingen, de provincies, helemaal geen porem hebben om hun mening te geven en dat daarmee ook de kanalisering van onvrede ook helemaal niet gebed is. Dus ik denk mat alle kritiek die ik heb op die oude adviesraad, en die had ik ook en ik heb ook met volle overtuiging gezegd: afschaffen dat ding, vind ik van nou, laten we het toch maar eens proberen, want misschien hebben we het wel de afgelopen een beetje gemist. Dus voor.

Hans Engels

Oké, dank je wel. Even in afwijking van wat we normaal doen, is een vraag gesteld aan het bestuur, dus Mark, of je daar nog even op wilt ingaan, als laatste komt dan de indiener.

Mark Sanders

Ja, nu zou ik ook graag willen vertellen hoe ik dan dat debat en dat kanaliseren wel zou willen doen. Maar goed, de vraag ging over de toezegging aan de regio's. Die kan ik u keihard doen, sterker nog, de regio's zullen aan de bak moeten. Parels aan de basis en het kadervormingprogramma komen niet van de grond zonder inzet vanaf de regio. Dat zullen jullie in het land moeten gaan doen. Wij gaan dat proberen te organiseren, maar we gaan het u niet uit handen nemen. Zeker niet. Dus die toezegging heeft u van mij. Ten aanzien van dat debat en dat kanaliseren wat ik voor me zie bij de Democratisch Forum is, dat je probeert om mensen op basis niet van kwalitate kwa vier keer per jaar bij elkaar en over alles praten wat er te bepraten valt, maar juist proberen om per onderwerp een groep leden daaromheen te organiseren die commitment te vragen en daar met voorstellen te komen richting het congres en dat dan hier af te hameren. Op die manier denk ik dat je dat debat moet stroomlijnen en vormgeven in de partij. Ik ben er heel erg voor, maar zou het graag op die manier willen proberen en niet op de manier zoals in het amendement is voorgesteld.

Hans Engels

Oké, dank je wel. Ik wilde dan ook de indiener vragen om op dat punt even in te gaan, met name waar gezegd is dat het amendement zou kunnen worden overgenomen tot en met de woorden Democratisch Forum. Of u daar even op wilt reageren, dat is in het belang van de stemming.

E. de Bruijn

Dank u wel voorzitter. Voorzitter angst voor de oude adviesraad, die zit er echt diep in. Ik krijg dat gevoel. En ik heb in de laatste periode ook in die adviesraad gezeten en het was wel gezellig, maar er werd inderdaad, zoals Boris zei, een hoop geouwehoerd. Er staat hier dus niet in dat wij een ouwehoerclub op gaan richten. Er staat hier nadrukkelijk in dat we een inhoudelijk debat willen voeren op basis van de discussie die in de regio's plaatsvinden, want hier houdt het natuurlijk niet bij stil. Als regio's deze taak opvatten, betekent dat dat de regiovergaderingen deze discussie ook gaan voeren en dat je op een gegeven moment beter draagvlak krijgt van discussies. Het wordt dus geen elite uit de regio die hier vervolgens zitting in gaan nemen en die nooit meer terugkijkt van waar kwam ik ook al weer vandaan en wat denken de mensen in mijn regio erover. Nadrukkelijk niet de bedoeling. Juist de geluiden vanuit de mensen die met hun poten in de klei staan, naar boven halen. Voorzitter, het schrappen van een bepaald gedeelte, daar heb ik dus wat problemen mee. Ik moet constateren dat juist die relatie naar die regio en vanuit de regio naar de afdeling, want in de regio Noord Brabant hebben we in ieder geval precies hetzelfde gezegd, dat betekent ook dat er vanuit de regio naar die afdelingen veel meer moeten doen, want daar gebeurt veel. In opdracht van de regio's kunnen we hier natuurlijk niet even regelen. Maar juist die binding is belangrijk en het zal een invulling zijn van hoe je dat Democratisch Forum inricht om te

voorkomen dat inderdaad iedereen vrijblijvend met de benen op tafel gezellig denkt, laat ik er ook maar iets over zeggen, ik weet niet zoveel waarover het gaat, maar we zijn gezellig bijvoorbeeld een zaterdagje in Trialon, of wat was, in Utrecht aanwezig. Nee, inhoudelijk goed voorbereid en zorgen dat er inhoudelijke discussies zijn, dus ik handhaaf het amendementvoorstel.

Hans Engels

In dat geval vraag ik de Stemcommissie om het in stemming te brengen. Mag ik zien, wie is hier voor? Dank u wel. Wie is ertegen. Verworpen. Bedankt. Dan gaan we over naar het tweede amendement 0002, ook uit Noord Brabant en opnieuw.

R. de Bruijn.

Dat is een andere, maar wel dezelfde familie. Goedemorgen democraten. Ik hoorde net Mark Sanders zeggen, we gaan de nadruk leggen op de regio, maar als ik naar die tweede stap kijk, die zogenaamde parels, dan wordt er vooral gekeken naar gemeenteraadsleden en statenleden. En we hebben er al zo verdomt weinig. Gaan we die nu nog een extra taak erbij geven? Dit plan, wat we allemaal kennen in de geschiedenis van de partij onder het "witte vlekkenplan" – ik hoorde net iemand al zeggen, we worden ook al één van die witte vlekken – is natuurlijk niet nieuw. We zitten in de hele geschiedenis van de partij al mee te knokken. Daar een plukje D66, daar, wat was het niet makkelijker. Ik weet het, misschien waren de tijden beter, maar wat het niet makkelijker voor grote afdelingen om de kleintjes mee op te nemen in de vaart der volkeren. En ook in slechte periodes, nadat Hans van Mierlo in '85 de partij weer had gerelativeerd, ook toen moesten we kleine afdelingen toch weer wakker maken, weer meenemen. En dat heeft gewerkt. Waarom dat nu in handen leggen van die mensen die al zoveel werk te doen hebben. Laat ze alsjeblieft in de raden en de staten hun werk doen waarvoor ze gekozen zijn. Laat dit over aan afdelingbesturen onder auspiciën van het regiobestuur. Dan heeft die er ook weer eens een extra taak bij.

Hans Engels

Dank je wel. Het bestuur Bart Robbers.

Bart Robbers

Ja, ik kan hetzelfde zeggen als Mark Sanders, want dat is ook gewoon zo. We gaan de regio natuurlijk, regiobestuurders en de afdelingbestuurders daarbij betrekken. We gaan niet alleen een taak verzinnen en die opleggen aan mensen die al veel taken hebben. Maar we maken een nieuw netwerk en we zijn op zoek naar nieuwe inspireerders en dat moeten mensen zijn en als je werkelijk in de partij nieuw elan wil laten opkomen, dan moeten er inspirerende mensen naar je toe komen en die moeten je weer warm maken en die moeten je oppeppen en daarom hebben we gekozen voor de benadering via mensen. Dat is niet exclusief en dat wil niet zeggen dat alle andere middelen voor Parels aan de basis en alle vorige activiteiten rondom Witte vlekken en rondom adoptie afdelingen wat ook in het amendement als een voorbeeld wordt gegeven, dat kan er allemaal bij en dat kan in stand blijven. In Nijmegen doen ze daar hele goede dingen in en dat gaan we natuurlijk niet opheffen. Wat we in "Parels aan de basis" willen toevoegen, dat is een nieuwe opening van inspiratie die van inspirerende persoon op mensen die graag iets willen, kan worden overgebracht. En iedereen die daaraan mee wil doen, of die nu raadlid is, de kans is groot dat mensen die inspiratie kunnen overdragen, natuurlijk al een keer ergens voor gekozen zijn, dus die kans bestaat wel, maar het is niet uitsluitend die groep, maar het gaat wel om overdracht van inspiratie. Overigens zeg ik, de inhoud van het amendement zou ik beste als kanttekening en aanbeveling naast de tekst van de "Klaar voor de klim" kunnen meenemen, maar ik zou er bezwaar tegen hebben als die in de plaats, en dat is het voorstel, van de tekst die onder "Parels aan de basis" met alle dingen die erop staan. Dat zou dus moeten vervallen en daar zou de tekst van Noord Brabant zou daarvoor in de plaats moeten komen. Daar heb ik bezwaar tegen. Ik wil het wel als aanbeveling om mee te nemen in deze activiteiten opvatten.

Hans Engels

Dank je wel. Microfoon 4, Joke Jorritsma.

Joke Jorritsma.

Ja, dank je wel. Nog steeds regiovoorzitter Zeeland. Ik denk dat ik de woorden van Bart Robbers heel ver kan onderschrijven en ik denk vooral dat je aan de regio's zelf moet overlaten hoe ze die politieke activiteiten in de komende jaren gaan regelen binnen hun regio en hun afdeling, juist als er geen gekozen vertegenwoordigers zijn. Dus wat betreft toevoeging aan "Klaar voor de klim" lijkt me dat een prima idee. Wat ik wel een goede zaak zou vinden is als er vaker dan 2 keer per jaar een bijeenkomst georganiseerd wordt van het Landelijk Bestuur met de regiobesturen en daarbij zou ik dan juist heel graag willen betrekken de niet gekozen lijsttrekkers cq fractievoorzitters van de Provinciale Staten, want die krijgen dan dus ook weer die politieke inspiratie en kunnen ook vertellen wat er politiek vanuit hun regio gebeurt aan het Landelijk Bestuur. Dus als dat meegenomen gaat worden, dan lijkt me dat een heel goed idee.

Hans Engels

Dank je wel. Microfoon 5. Even uw naam zeggen.

Martin Lentink

Martin Lentink, regiovoorzitter Gelderland. Voorzitter, er staan buitengewoon lovenswaardige zaken in dit amendement, maar ik zou eigenlijk willen zeggen, dat in plaats van het aannemen van een amendement op "Klaar voor de klim" met Carlo Strijk gewoon doen.

Hans Engels

Dank je wel. Dan even nog microfoon 2.

Jean-Pierre Nelk

Dank u wel voorzitter, D66 Delft. Dit amendement trok mijn aandacht doordat de Jonge Democraten erin voorkwamen en ik ben al enige tijd lid van de Jonge Democraten en waar ik moeite heb met dit amendement is de laatste regel: waar mogelijk zal de JD bij het proces worden betrokken. Wat ik juist zo mooi vond aan "Parels aan de basis" is dat er stond: structureel worden Jonge Democraten erbij betrokken. En daarom wil ik dit amendement dan ook afraden.

Hans Engels

Als laatste microfoon 1.

Bernard Lippens

Lippens uit Maasbommel. Ik ben lid van een witte vlek, namelijk de gemeente West Maas en Waal en daarin ben ik hét lid. En dat al gedurende een jaar of 10. Dat is slopend als je dat gedachtegoed van D66 wil vertegenwoordigen en dat is een situatie die ik graag veranderd zou willen zien. Elke poging om met wat er nog over was van de afdeling om tot nieuwe vormen te komen zodat je kunt functioneren, in al die jaren zijn die gestrand. Welke richting die dan ook uitgingen. Als het aannemen van deze motie zorgt dat er wat gaat veranderen en dat niet alleen de witte vlek West Maas en Waal, maar ook anderen weer geïntegreerd worden in de partij, want het is op het ogenblik te gek voor woorden. Als in de gemeente West Maas en Waal het geluid van D66 gehoord wil worden, dan wordt gebeld, wil je komen praten. Met welke legitimatie? Ik ben lid, dat is het enige, maar ze kunnen naar niemand anders. Dus, partijleden, als jullie een oplossing weten voor die vele vlekken die er langzamerhand zijn ontstaan, alsjeblieft, en als daarbij Jonge Democraten komen, kijk maar eens een keertje naar mijn grijze haren, dat zou zeer welkom zijn.

Hans Engels

Dank je wel. Dan ga ik terug naar de indiener. Heel kort Ton, als je wil

Ton Schijvenaar

Mijn naam is Ton Schijvenaar van de parel Roosendaal. Ik wil in ieder geval vragen aan de indiener dan om de laatste zin te veranderen in dat de Jonge Democraten zullen worden betrokken. Dat is één. En het tweede is dat we toch met elkaar moeten beseffen dat als we een parelketting willen gaan krijgen, dan moeten we ook zorgen dat we op deze manier wel gaan werken.

Hans Engels

Indiener, graag heel kort, want we beginnen uit te lopen.

R. de Bruijn

Akkoord. Wat betreft de verandering van die laatste zin, natuurlijk prima, want ik heb daarnaast ook de Jonge Democraten hard nodig, ook in Noord Brabant. Daarnaast heb ik ook gezegd van laten we in godsnaam ook de niet gekozen statenleden, we hebben allemaal lijsten met 30, bijna 34 kandidaten, laten we die in godsnaam vasthouden anders zijn we ze gelijk weer kwijt. Laten we ze onder andere ook met deze taak opnemen. Ik zit even met een punt. Het hoofdbestuur zegt, ja, deze motie naast die tekst van "Klaar voor de klim". Ik neig ertoe om daarmee akkoord te gaan, want het is voor mij belangrijk, net zoals Joke ook zei, dat het regiobestuur de zaken gaat overrulen, ja moet ik zeggen, in de hele regio goed in de gaten gaan krijgen en dat kunnen we niet vanuit Den Haag doen en ik wil toch nog blijven benadrukken dat extra netwerk van die raadsleden en statenleden, dat zie ik niet zitten. Laten we in godsnaam dan in ieder geval regionaal te werk gaan. Derhalve wilt u van mij weten, wat doe je dan met die motie? Nou goed, ik trek hem onder, inderdaad onder die voorwaarde die nu door iedereen gehoord is, dat het regiobestuur hier nadrukkelijk een centrale rol bij krijgt.

Hans Engels

Ingetrokken. Het volgende amendement is 0003 en dat wordt overgenomen door het Landelijk Bestuur dus ik stel voor dat verder niet in behandeling te nemen, is dat akkoord? Mooi, bedankt. 0004 amendement Noord Brabant over de Liberal Democrats, de heer Jager, de indiener, woordvoerder. Is hij er. Daar komt hij aan. Wilt u proberen het zo kort mogelijk te houden.

Ben Jager

Mijn motivatie is inderdaad heel kort. De motivatie van dit amendement van positioneren van het internationaal beleid is, omdat wij de huidige tekst te mager vinden en indien u van mening bent dat het karakter, internationale karakter van onze partij sterker mag worden benadrukt en concreet vorm mag worden gegeven, dan verzoek ik u voor aanvaarding van dit amendement te stemmen.

Hans Engels

Het bestuur, Simone Filippini. Ook graag kort.

Simone Filippini.

Ja congres. Op de eerste plaats, ik ben de afgelopen drie jaar internationaal secretaris geweest, ik kan u verzekeren, het is ongelooflijk hoe positief D66 er in het buitenland bijstaat. Zij denk in het buitenland dat wij een grote partij zijn, dat houden we graag zo en daar hebben wij alles aan gedaan. Met een halve man en een paardenkop proberen wij zo optimaal mogelijk menskracht en middelen te besteden en in te zetten, dus daar kunt van op aan, dat is de afgelopen jaren ook verder verscherpt. Er ligt een conceptstrategie klaar die de nieuwe internationaal secretaris, zodra hij of zij gekozen is vandaag, zou moeten goedkeuren. Nu kunnen niet iets op papier zetten en afstempelen net voordat er iemand aantreedt. Dat vonden we niet een normale manier van doen. De "Klaar voor de klim" is geen partijprogramma en dat moeten we er ook niet van maken. Het is een actieprogramma, er staan een aantal speerpunten in die vanuit de partij worden ingezet. Ik kan u verzekeren het punt van de LibDems, dat is een fantastisch punt, daar hebben we eind mei een bijeenkomst mee, daar gaan we strategisch mee samenwerken, dus dat punt is al getackeld, die bullet en een aantal

van de andere punten zult u terugvinden in die strategie die binnenkort op internet verschijnt en die u ook allemaal toegestuurd zult krijgen. Dus ik ben een tegenstander van dit amendement.

Hans Engels

Oké, dank je wel. Twee sprekers in de zaal zie ik. Eerst Bernard Aris, microfoon 5.

Bernard Aris

Ik snap één ding van het congresboek niet. Amendement 4 is een inhoudelijk amendement en amendement 5 van de Liberal Democrats gaat juist van hoe breng je het over. Community politics zoals de LibDems dat noemen. Hoe word je als enig lid in West Maas, hoe breng je toch de boodschap onder de mensen in West Maas al ben je geen gemeenteraadslid. Dat is waar de Liberal Democrats voor staan, dat moeten ze sowieso niet schrappen, alleen maar om de vervangende boodschap die we sowieso aan het overbrengen zijn. Dat is mijn enige punt van: dat regeltje van vervalt vind ik complete onlogische nonsens.

Hans Engels

Oké. Als laatste microfoon 3. Wilfried Derksen

Wilfried Derksen

Ik zal het proberen zo kort mogelijk te houden. Ik wil graag bevestigen wat Simone zegt, dat wij als partij binnen de ELDR, binnen de internationale netwerken erg invloedrijk zijn, zeker gelet op onze grootte. Ik ben één van de negen bestuursleden van de ELDR namens D66. We doen daar veel werk, het internationaal secretariaat doet veel werk, maar het gaat er in deze notitie om, de klim van de partij en dan gaat het leren van andere partijen en daar gaat het amendement jammer genoeg helemaal niet over. We moeten leren van de Liberal Democrats, niet alleen van de Liberal Democrats. Onze Deense partij, de radicalen zijn erg succesvol met een agenda zoals wij die ook hebben, daar moeten we van leren en daar moet deze tekst over gaan. Ik ontraad het amendement dus.

Hans Engels

Dank je wel. Als laatste de indiener nog behoefte te reageren met opnieuw het verzoek om dat dan zo kort mogelijk te doen.

Ben Jager

Ik wil er alleen nog aan toevoegen aan de ontraders, dat de opmerking over de LibDems ook in het amendement is opgenomen. Dus het is niet strijdig ermee.

Hans Engels

Oké bedankt. Dan vraag ik de Stemcommissie om het amendement in stemming te brengen.

Henk Bleumink

Wie is voor het amendement? Dank u wel. Wie is ertegen? Verworpen.

Hans Engels

Oké, dank u wel. Dan amendement 0005, waarvan het bestuur zegt om het over te nemen. Is er behoefte om het te behandelen. Ik zie niemand. Ik stel voor dat we dan dit als overgenomen beschouwen. Bedankt. Dan motie 5001 uit Den Haag, Hans Giesing. Graag kort en to the point.

Hans Giesing

Goedemorgen allemaal. De afgelopen 12 jaar, 13 jaar inmiddels hebben we verkiezing op verkiezing verloren. Daarvoor deden we iets goed, toen wonnen we verkiezing na verkiezing en je zou nu verwachten, dat nu we eigenlijk op het dieptepunt van de nederlaag zouden zijn, dat we met zijn allen zouden gaan kijken, waar komt dat door en hoe zorgen we ervoor dat

dat in de toekomst weer anders gaat, dat we weer terugkomen op de plek waar we horen te staan. Het is dan niet de bedoeling dat we daarbij gaan navelstaren of zo, dat we heel lang daarbij stil gaan staan. Voor het volgende congres moeten we analyseren ja, hoe we ervoor staan en waar dat van gekomen is en ik vind dat "Klaar voor de klim" daar eigenlijk te kort in schiet, "Klaar voor de klim" gaat alleen maar over organisatorische vraagstukken, maar ja, daarmee win je het vertrouwen van de kiezers, van de mensen in de buitenwereld niet terug. Volgens mij is dat alleen maar navelstaren, als je alleen maar naar jezelf kijkt en niet kijkt naar wat dat met de buitenwereld heeft gedaan. Dit voorstel, deze motie houdt in dat wij na het volgende congres definitief, na definitief ernaar gekeken te hebben en daar met zijn allen over gesproken te hebben een streep onder het verleden kunnen zetten en dan met zijn allen kunnen werken aan de toekomst. Daarom zou ik u willen vragen voor deze motie te stemmen.

Hans Engels

Oké, bedankt. Ik kijk even naar het bestuur en ik zie daar onze tijdelijke waarnemende interim voorzitter Gerard Schouw.

Gerard Schouw

Dank je wel Hans. Misschien toch even een opmerking vooraf. "Klaar voor de klim" gaat niet alleen over puur en alleen organisatorische veranderingen, "Klaar voor de klim" gaat over zes belangrijke projecten om partijvernieuwing te organiseren. Dat is één. Twee is dat als het gaat om het uitvoeren van een aantal van die projecten; aanscherpen van de grondslagen; bepalen van de strategie; leden werven, al dat soort zaken die in "Klaar voor de klim" zijn genoemd, het natuurlijk buitengewoon sympathiek is en buitengewoon verstandig is om daaronder ook nog eens analyse te leggen over hoe is het nu de afgelopen twaalf jaar gegaan. Wat wij dus vinden als bestuur, we vinden de motie sympathiek, het is verstandig om die analyse te maken en ook de lessen te leren voor de toekomst. Er zijn drie bedenkingen zou je kunnen zeggen, maar daar is volgens mij overheen te komen, één bedenking heeft te maken met de opdrachtformulering, zoals die er nu staat is die erg breed en ik denk dat het goed is om daar wat meer focus in aan te brengen, dat kan in overleg wat mij betreft met de indiener, tweede is de motie vraagt om een onafhankelijk persoon die dit moet leiden, dat vinden we natuurlijk allemaal heel erg prima, alleen daar komen ook misschien weer een aantal discussies achter weg, ja, onafhankelijk in dat dan iemand van binnen of van buiten de partij, wie moet dat zijn, ook dat zou ik dan graag in overleg met de indiener willen bediscussiëren en een derde bedenking, maar ik heb begrepen dat de indiener daar dus niet op uit is, het mag geen blokkade zijn voor die zes essentiële projecten die we eigenlijk morgen willen gaan starten om die partijvernieuwing verder vorm te geven. Dus als de indiener wat mij met die drie type bedenkingen kan leven, dan zullen we hem van harte uitvoeren.

Hans Engels

Oké, dank je wel. Ik begin met microfoon 1 in de zaal. Wilt u ook uw naam zeggen en wilt zo bondig mogelijk spreken.

Cemile Sezer

Cemile Sezer, Rotterdam. Welkom een geweldige stad Rotterdam. Rotterdam is klaar. Wij willen niet meer analyse maken, we willen gewoon toekomst. 2010 Is onze ambitie. 2010 Willen we Rotterdam op kaart zetten. 2010 Is voor ons dat we onze stem in Rotterdam laten zien. Dus niet meer analyseren, maar gewoon toekomst. Dus vandaar, helaas collega's, steun ik niet de motie van Den Haag. Vooruit, vooruit, vooruit zou ik zeggen.

Hans Engels

Dank u wel.

Erik van Buiten

Dank u wel. Erik van Buiten Den Haag. Er zijn twee dingen van belang als het om dit vraagstuk gaat. Enerzijds is het één publiciteit, verantwoording afleggen over een moeilijke tijd. Dus het is ook logisch dat een deel van de partij ook denkt, misschien moeten we dat maar niet doen.

Aan de andere kant, ik ben onder andere ook persoonlijk verantwoordelijk geweest voor het schrijven van een aantal verkiezingprogramma's die ook door de leden bijna unaniem zijn aangenomen. Ik ben lid geweest in de periode dat het slecht ging, ik ben mede verantwoordelijk geweest voor het deelnemen aan het kabinet Balkenende 1 of 2. 3, 4 wat was het ook alweer. Wat ik graag wil weten, daar gaat het om. Wat hebben wij als partij fout gedaan. Wat hebben wij als leden fout gedaan. Ik wil daarvan leren en als wij niet leren van onze fouten, maken we de fouten in de toekomst ongetwijfeld weer. Ik wil ook trouwens, dat is wel goed om te zeggen, weten wat wij goed hebben gedaan voor '94. Voordat we uiteindelijk die neergang hebben neergezet. Dat wordt nog wel eens vergeten en het zou goed zijn als daar eens grondig naar wordt gekeken.

Hans Engels
Microfoon 2. Boris van der Ham.

Boris van der Ham
Dank u wel. Ik heb wel wat sympathie voor die motie. Maar ik wil eigenlijk wel dat de heer Giesing wat meer duidelijkheid geeft over wat hij precies wil, in de zin van wat voor vragen zou hij er nog extra op willen zetten op zo een lijstje wat nog verder onderzocht moet worden. Want ik ben het met iedereen eens die zegt, ja natuurlijk we hebben tot '94 hebben we het goed gedaan. Maar de mensen die toen verantwoordelijk waren, die een mooie winst hebben behaald, die hebben toen ook de partij in de steek gelaten. Die zijn minister geworden, op veel afstand gaan zitten en daarna is er weinig debat meer geweest, weinig discussie meer geweest, om maar even wat te zeggen. Ik vind ook dat soort zaken moeten mee worden genomen in zo een debat en het debat dat we de aankomende jaren nog moeten voeren. Hoe maken we onszelf niet alleen maar groot, hoe houden we ons ook groot. Ik denk dat dat de grootste vraag en grootste opdracht is voor de partij en daarom zou ik graag een nadere duiding hebben van de vraagstelling en dan zou ik hem graag willen stellen.

Hans Engels
Bedankt. Ik hou het nu bij de sprekers die daar nog bij de microfoon staan, anders lopen we teveel uit. Microfoon 3.

Bernard Lippens
Twee opmerkingen, één aan het bestuur en één aan de indiener. Wat betreft het bestuur, die vindt dat de opdracht te breed is geformuleerd, maar dat is juist een voordeel. Als daadwerkelijk de indiener en het bestuur gaan praten over het invullen komt dat in wezen alleen maar ten goede om daarmee ook een goede vorm te vinden. Ik zou daar niet bang voor zijn. Dus ik wil die motie gaan ondersteunen, alleen ik val over de eerste overweging. Dat is een niet inhoudelijke overweging en D66 is een inhoudelijke partij. Zo een zin hoort daar niet in thuis.

Hans Engels
Dank u wel. Microfoon 4.

Youri Ankone
Dank u wel voorzitter. Yuri Ankoné, Oldenzaal. Ik zou me eigenlijk willen aansluiten bij Rotterdam. Vooruit, vooruit, vooruit, maar we horen in de partij aan de lopende band het verhaal van laten we nu eens kijken, waar is het fout gegaan. Laten we deze motie aannemen, laten we het onderzoek doen, dan zijn we ervan af. Anders zijn we over drie jaar nog steeds over dezelfde punten aan het discussiëren. Afronden dit en vooruit, vooruit.

Hans Engels
Oké, bedankt. Bernard Aris, microfoon 5.

Bernard Aris

Niemand weet wat het worden zal. Dat is iets, als we 40 jaar partij zijn, hebben we ook 40 jaar ervaring achter ons. De geschiedschrijving over de afgelopen 15 jaar, dat is ten eerste de dissotatie van Menno van der Land, waar een stukje organisatorisch in staat en het boekje van Lennart van der Meulen over de campagne van '94; D66 staat voor niets. Ik bedoel als dat en over de laatste 5 jaar als officiële geschiedschrijving hebben zijn een paar oppervlakkige paragrafen en daar gaat de zachte heelmeesterpassage over, die passage die in "Klaar voor de klim" zo geweldig oppervlakkig en kort waren en onbevredigend. Op deze manier is het interview van Bert Bakker in de Volkskrant zo een beetje de officiële geschiedschrijving aan het worden, of we willen of niet. Als we dat willen dan moeten we gewoon lekker met "Klaar voor de klim" verdergaan, maar als we echt willen leren dan moeten we ..

Hans Engels

Dank je wel. Het punt is duidelijk. Ik wil u nog 30 seconden geven, omdat u er een tijdje stond, u bent de laatste.

Shirley Cicilson

Shirley Cicilson, bestuurslid van Rotterdam. Ik weet dat door te doen leert men, dus "Klaar voor de klim" en net wat mijn partijvoorzitter al zei, Rotterdam is er klaar voor, dus we moeten gewoon gaan doen. En naarmate je doet, leer je en je leert van je fouten. Ik kan me niet voorstellen dat terwijl je bezig bent je niet kan analyseren. Dus kijk vooruit en doen.

Hans Engels

Oké, bedankt, de indiener

Hans Giesing

Ik begin met reageren op die opmerking van vooruit, vooruit, vooruit en daar ben ik het helemaal mee eens. Deze motie is juist bedoeld om straks ook echt vooruit te kunnen gaan. Wat wij missen in onze partij is dat we die strebers een keer met zijn allen trekken en volgens mij kan dat juist pas, als je nu eens met zijn allen eens open praat met hoe hebben we het vroeger verkeerd gedaan en hoe gaan we het nu doen. Daar moeten we van leren, dan weten we waar naartoe en dan kunnen we dus vooruit. De opmerkingen van het Landelijk Bestuur. Eigenlijk de suggesties om mee te nemen. Daar kan in mee instemmen. Ik zou die graag overnemen en die handreiking neem ik graag aan en dan zou ik je willen bedanken voor je steun. De vraag uit de zaal om de zin over zachte heelmeesters weg te halen, ik begrijp het argument en ik wil hem ook best eruit halen. Het idee is dat we de afgelopen jaren, doordat we nooit een keer erover gesproken hebben, iedere keer weer dezelfde discussie krijgen en nooit met zijn allen eens een keer echt vooruit kunnen gaan, maar als ik daarmee tegemoet kan komen blijft de strekking van de motie volkomen overeind, en daarom stel ik voor om die er inderdaad maar uit te halen.

Hans Engels

Oké, dan is die dus gewijzigd. Oké. Ik vraag aan de Stemcommissie om het gewijzigde amendement nu in stemming te brengen. Motie, herstel, ja dat heb je als debutant.

Henk Bleumink

Wie is voor deze motie. Dank u wel. Wie is ertegen. Aangenomen.

Hans Engels

Oké. Dan hebben we nog motie 5002. Daarvan heb ik begrepen dat die door het bestuur wordt overgenomen, dus ik stel u voor dat verder niet in behandeling te nemen. Kunt u daarmee instemmen? Over deze vraag?

spreker

Over 5002 zou ik graag wat inbrengen. Ja. Ik vind deze motie compleet bezopen. Op het moment dat wij als ledenvergadering "Klaar voor de klim" aannemen, dan op dat moment heeft het bestuur als vertegenwoordiger van de ledenvergadering "Klaar voor de klim" uit te voeren. Deze motie zegt van we laten het maar in het midden hangen en daarom doet het geen recht aan de ledenvergadering.

Hans Engels

Wij zagen hier staan overgenomen. Dat blijkt niet zo te zijn. Dan moet eerst even de indiener aan het woord komen. Andries Tijssens, waar is hij. Hij is er niet, toch zie ik beweging. Ageeth.

Ageeth Telleman

Ja, dan zal ik de motie verdedigen. Even kijken. Ik ben het er helemaal mee eens dat natuurlijk als de ledenvergadering iets aanneemt, dat we dat ook serieus moeten nemen, maar wat de afdeling Amsterdam met deze motie wilde uitstralen, is dat wij eigenlijk vinden, dat het plan te laat komt. Namelijk dat het bestuur eigenlijk nu aangeeft wat er had moeten gebeuren in het verleden en dat wij dus het nieuwe bestuur heel graag willen steunen in het oppakken van ja, een daadkrachtig programma en dit dus heel duidelijk als advies meegeven als leden maar ook met een soort nieuw vertrouwen naar de toekomst. En dat is, met een knipoog, wat er ook in zit en natuurlijk gaan we ervan uit, omdat als het wordt vastgesteld, omdat het dan door de leden is aangenomen, dat we het ook heel serieus nemen. Maar we willen met deze motie absoluut geen inhoudelijk oordeel geven over "Klaar voor de klim", maar puur zeggen van luister, het is heel mooi dat dit voorstel er nu ligt, maar het is nu wel aan een nieuw bestuur om te laten zien dat het beter kan dan hoe het in het verleden is gegaan.

Gerard Schouw

Ja, ik dan de vertegenwoordiger van de afdeling Amsterdam voor de toelichting. Wij hebben de afgelopen maanden echt van onderop gekeken wat moet er gebeuren. Er zijn zes essentiële projecten benoemd en wat wij nu echt vinden is, daar moet eens een klep op gegeven worden en dat moet worden uitgevoerd anders staan we over een jaar weer allemaal met elkaar te kijken van, wat hadden we moeten doen, we hadden meer op de inhoud, we hadden meer leden moeten werven, ik vind, we moeten onszelf, we moeten het congres serieus nemen en hier staan zes heldere projecten, daar moet gewoon ja of nee tegen gezegd worden en dan moet dat worden uitgevoerd en het kan niet zo zijn dat we dat hier bespreken met elkaar en dat er dan een vrijblijvend advies zou zijn voor het bestuur. Dat is niet zoals dit bestuur om zou willen gaan met het mandaat en de zeggingskracht van dit congres.

Hans Engels

Dank je wel. Twee sprekers in de zaal, ik begin bij microfoon 5. Michiel Scheffer.

Michiel Scheffer

Ja, de verademing van dit stuk is dat het een dwingende opdracht aan het bestuur is en ik ben zelf kandidaat bestuurslid, ik ben erg blij met dit stuk. Dat ik me niet kan verschuilen als ik gekozen ben. Ik zou erg graag willen dat het congres het stuk aanneemt en het bestuur niet zegmaar een Houdini-achtige escape mogelijk maakt.

Hans Engels

Dank je wel. Als laatste Wilfried Derksen. Microfoon 2.

Wilfried Derksen

Dank u. Ik wil graag twee dingen in herinnering brengen. Dat is de aangenomen motie van Amsterdam over de rol Landelijk Bestuur als ledenvertegenwoordiger en ik wil graag de woorden van Carlo Strijk herhalen, gewoon doen. Dit is geen vrijblijvend plan, we moeten het gewoon doen. Wel zonodig aanpassen als blijkt dat iets niet werkt, maar gewoon doen.

Hans Engels

Oké, dank je wel. De indiener nog. Niet oké. Dan vraag ik de Stemcommissie met de motie in stemming te brengen.

Henk Bleumink

Wie is voor deze motie.

Hans Engels

30 seconden

Ageeth Telleman

Wij vinden absoluut dat er een klap op moet worden gegeven en wij zijn het volledig eens met de slogan van Carlo, gewoon doen en het woord vrijblijvend gaat er vooral om dat het niet het plan is van het vorige bestuur maar een advies aan het nieuwe bestuur met een hernieuwd vertrouwen.

Hans Engels

Dank je wel, Stemcommissie

Henk Bleumink

Nog een keer. Wie is voor deze motie? Dank u wel, wie is ertegen. Verworpen.

Hans Engels

Dan nog één punt, we gaan direct stemmen over de conceptnotitie met inbegrip van de aangenomen amendementen, dus dat doen we niet vanmiddag, zoals dat aanvankelijk in het programma stond. Dus ik vraag de stemadviescommissie om nu stemming te doen over het conceptrapport "Klaar voor de klim".

Henk Bleumink

Dit wordt dus de eindstemming. Wie is voor. Dank u wel. Wie is tegen. Aangenomen.

Hans Engels

Oké. Bedankt, het woord is aan Anja.

Anja Overhoff

Congres, dank u wel. Wij gaan over naar het agendapunt presentatie kandidaten voorzitter Landelijk Bestuur. Hoe belangrijk die functie is, is al meerdere keren gebleken vanmorgen bij de bespreking van moties en amendementen. Ik wilde het als volgt gaan doen. De kandidaten krijgen elk drie kandidaten. We beginnen met Frans Verhagen zoals in het congresboek staat. Krijgen 5 minuten per persoon om zich te presenteren. De laatste halve minuut zal ik een seintje geven en ziet u de klok lopen en wij zullen streng zijn om de 5 minuten te handhaven. Na de drie presentaties wil ik alle leden, alle drie kandidaten vier vragen voorleggen die leden hebben kunnen stellen op de emailbrief die is verzonden. Vier vragen hebben wij geselecteerd en die vragen worden door elke kandidaat beantwoord. Er zijn ook vragen binnengekomen aan één kandidaat, die behandelen we niet. Wij vragen de indiener dat in de wandelgangen te doen. Dat is de procedure. Spannend. De bestuurdersvereniging die om 12 uur zou gaan vergadering wordt uitgesteld tot 12.15 zodat iedereen de prestatie kan meemaken. Ik vraag uw aandacht voor drie kandidaten en ik verzoek Frans Verhagen op het podium te komen. Ga je gang Frans

Frans Verhagen

Beste democraten. Zelfs de Telegraaf, nu niet direct de hoeder van het liberale erfgoed, vraagt zich nu af of er ruimte is in Nederland voor een nieuwe liberale partij. Eerder deed de Volkskrant dat, gisteren deed de NRC het. Vanochtend stond er iets in de Volkskrant. Het lijkt de vraag van het moment. Maar u en ik, wij weten het antwoord op die vraag allang. Er

bestaat een echte liberale partij. Dat zijn wij. Dat is D66. Maar het feit dat die vraag nog wordt gesteld, dat geeft aan dat we de afgelopen jaren er niet in zijn geslaagd om onze identiteit uit te dragen. Dat moeten we ons aantrekken. Dat is ons acute probleem. Ik wil nu voorzitter worden om D66 zijn rechtmatige plaats te geven. Om ons geboorterecht, onze sociaal liberale grondslagen te claimen. Als enige partij in Nederland. Ik heb dit de phoenix strategie genoemd, naar de mythische vogel die oprijst uit de as van het oude. D66 moet zichzelf heroprichten. Heruitvinden. En dat kan niet als we gewoon doorgaan zoals we gewend zijn. Als voorzitter heb ik twee prioriteiten. Om te beginnen, moeten we eindelijk eens helder neerzetten wat ons mens- en maatschappijbeeld is. Waarop zijn onze richtingwijzers gebaseerd. Waarom vinden wij dat mensen heel goed voor zichzelf kunnen beslissen. Omdat wij een idee hebben van de samenleving. Een liberaal idee. Sociaal liberaal als u dat liever hoort, maar in mijn visie is liberaal altijd sociaal en altijd democratisch. Als voorzitter wil ik hier over een jaar staan met een goed geformuleerd en helder beeld van onze partij. Een beeld waarmee we onze leden kunnen begeisteren, oude leden kunnen terugwinnen en nieuwe leden kunnen werven. Want leden, dat is de basis van onze club. En dat is dan ook mijn tweede prioriteit. Ik wil dit debat voeren samen met u, samen met onze leden. Als voorzitter zal ik stad en land aflopen om te praten over wat ons bindt. En ik ben ervan overtuigd, dat we dat heel goed weten. Maar uit koudwatervrees voor beginselen of voor ideologie hebben we dat nooit goed geformuleerd. Geen wonder dat mensen niet goed weten waar wij voor staan. Weten we het zelf wel? Hebben wij een aantrekkelijke kernboodschap die duidelijk maakt waar wij staan. Een unique selling point zoals marketeers dat noemen? Deze twee doelstellingen gaan hand in hand. Het proces van discussie en debat zal de partij een geweldige energie injectie geven. Om in termen van ons bestuur te blijven en de net aangenomen notitie, beter nog dan epo. Dat is de weg die ik als voorzitter wil gaan, goed naar onszelf kijken, elkaar recht in de ogen zien en op basis van wat ons bindt, de volgende verkiezingen ingaan. We hebben de tijd, laten we die tijd ook nemen. Eensgezindheid is voor D66 geen vanzelfsprekende zaak meer. Daarvoor is er de afgelopen jaren teveel gebeurd. En al heb ik geen behoefte om al te veel achterom te kijken, ik ga niet zondermeer akkoord met het product van die achterliggende tijd. Daarvoor zijn wij leden veel te weinig aan bod geweest. Een ledenloze partij? Laat dat maar aan de heer Wilders over. Wij democraten, wij kunnen dat stukken beter. Ik zei al, een politieke partij is een club van leden in Den Haag en Brussel hebben we onze vertegenwoordigers, de mensen die zich het vuur uit de sloffen lopen om onze beleidstandpunten uit te dragen. Om dat te kunnen hebben ze wel een actieve en energieke partij nodig. De leden moeten Den Haag voeden. Den Haag moet de leden voeden. Haal één van de twee weg en er is niets over. Het is waar. Nederland heeft behoefte aan een echt sociaal liberale partij. Wij hebben er behoefte aan, anders zaten we hier niet. En laten we niet te bescheiden zijn. Laten we gewoon die positie claimen in de Nederlandse politiek. Luid en helder, zodat iedereen in Nederland weet waar wij voor staan. Uit welke bron onze keuzes voortspruiten, aan welke visie ze kunnen worden getoetst. We krijgen de kans om onszelf te heruitvinden maar één keer, en die keer is nu. Het politieke klimaat schreeuwt erom, onze partij moet die kans grijpen. Dat gaat niet vanzelf, we moeten keihard werken, allemaal. We gaan ons product, onze ideeën goed neerzetten en weet u, dan verkoopt het zichzelf. Ik vraag u om mij tot voorzitter te kiezen met als opdracht dit mogelijk te maken zodat straks niet meer de vraag zal zijn of er behoefte is aan die partij, maar hoe D66 erin is geslaagd om die vraag overbodig te maken. Als voorzitter wil ik mij enthousiast en vol energie inzetten om dit werkelijkheid te maken samen met u, de leden. Ik vraag om uw vertrouwen, omdat ik u vraag of u zelf te vertrouwen. Onze leden zijn onze krachten als voorzitter zal ik het een eer vinden om die kracht te optimaliseren. Dank u wel.

Anja Overhoff

Dank je wel Frans. Ik verzoek Ingrid van Engelshoven haar prestatie te doen.

Ingrid van Engelshoven

Congres. Waarom wil je voorzitter worden van een partij die de afgelopen twaalf jaar al haar verkiezingen heeft verloren? Die vraag is me de afgelopen weken heel veel gesteld. En iemand

voegde daar nog heel fijn aan toe; word je daar wel gelukkig van? Ik ben al geen erg vlotte prater en toen werd het even helemaal stil. Maar ik heb er intussen wel heel goed over nagedacht. Ik wil voorzitter worden van D66 om te bouwen aan een toekomst voor D66. Ik stel me daarvoor drie opdrachten. Ik wil onze agenda vernieuwen, ik wil onze partij verbreden en ik wil de verbinding met de leden versterken. De verbinding met u. Ik ben ervan overtuigd, dat er in Nederland ruimte is voor een vitale sociale liberale partij. Dat bij de afgelopen verkiezingen iedereen die maar enigszins met een liberaal gedachtegoed werd geassocieerd heeft verloren, is ook, maar niet alleen, een kwestie van tijdgeest. Dat wij nederlaag op nederlaag hebben gestapeld heeft ongetwijfeld vele oorzaken. Externe factoren speelden een rol. Maar vaker lag de oorzaak gewoon bij onszelf. Wij zijn er onvoldoende in geslaagd om ons gedachtegoed waarnaar mijn heilige overtuiging, heel veel mensen achterstaan, te vertalen naar een aansprekende agenda. Een agenda die antwoorden geeft op vragen waar mensen vandaag mee worstelen. En als je in tien jaar tijd zoveel kiezers verliest, ontkom je niet aan herijking van je agenda. Want hadden we in de afgelopen tijd wel voldoende antwoord op de vraag naar de juiste balans tussen de wens naar individuele vrijheid en de behoefte van mensen aan sociale samenhang. Hebben we voldoende antwoord geformuleerd op de vraag hoe we mensen weer enthousiast krijgen voor die open internationaal georiënteerde samenleving waar wij zo achter staan. We moeten meer energie steken in de vernieuwing van onze agenda. D66 moet echt weer een plek worden waar debat wordt gevoerd. Die vernieuwing van onze agenda kunnen we niet alleen. Daarvoor moet D66 zich verbreden. We moeten het contact herstellen tussen D66 en al die mensen en groeperingen die sympathie hebben voor ons gedachtegoed. Laten we die ramen toch openzetten en weer het gesprek aangaan met iedereen die het sociaal liberalisme een warm hart toedraagt. Binnen de politiek en daarbuiten. En laten we dat doen vanuit inhoudelijke overtuiging. Zodat mensen ook uit overtuiging voor ons kunnen kiezen en niet, zoals zo vaak in het verleden, ons wel sympathiek vinden, maar helaas wel tweede keus. Om dat proces van vernieuwing succesvol te laten zijn is één ding essentieel. Versterking van de verbinding binnen D66. Voor interne verdeeldheid zijn we echt nog te klein. Dat kunnen we ons niet permitteren. Ik heb altijd een heel groot compliment gevonden dat D66 een partij was van aardige mensen die prettig met elkaar omgingen. En dat moet vooral zo blijven. Wat niet hoeft te betekenen dat wij het altijd met elkaar eens moeten zijn. Maar het debat moet wel gevoerd worden vanuit de wens om te verbinden en niet te verdelen. Zo zie ik in het kort de opdracht van de nieuwe voorzitter van D66 en ik vraag u van harte om mij te steunen die opdracht uit te voeren. Dank u wel.

Anja Overhoff

Dank je wel Ingrid. De laatste kandidaat is Daniël van Kesteren. Van harte welkom.

Daniël van Kesteren

Beste democraten. Ik zal mezelf even voorstellen. Mijn naam is Daniël van Kesteren. Het is voor mij een bijzondere eer om hier in Rotterdam mijn kandidatuur te mogen toelichten, want zoals u misschien heeft gelezen woon ik in Amsterdam. Toch wel heel leerzaam om hier te zijn, want je proeft meteen de sfeer. We moeten gewoon aan de slag, beginnen en niet te lang stilstaan bij het verleden. Alhoewel, ik ga toch mijn praatje erover beginnen. In 1988 werd ik lid en sinds die tijd voornamelijk in lokale functies actief geweest. Toentertijd als de steunfractie van Leeuwarden, met één lid in de Raad van de 37 leden. In die tijd hing er eigenlijk net als nu een sfeer van ja, we zijn "Klaar voor de klim" want ook toen stonden we aan de vooravond van groeien. Alhoewel je je kunt afvragen achteraf of we toen werkelijk "Klaar voor de klim", want zoals u weet zijn we er daarna best wel door overvallen eigenlijk. We werden zo groot dat dat zijn eigen problematiek schiep. In die zin zijn we misschien nu wel veel beter er klaar voor. Ik had in mijn oorspronkelijke bijdrage een stuk staan, waarbij ik mij kritisch uitliet over de partijtop. Daar wil ik nog steeds heel weinig van terugnemen. Ik denk wat ik zei, dat naarmate, want na '88 is er heel veel gebeurd, hebben we zetels verloren, waarvan ik zeg de partijtop raakte in paniek en sloot zich langzaam maar zeker af voor die voeding van onderaf. Die analyse, daar sta ik nog steeds achter. Alleen er is hier vandaag net iets gebeurd. Tot mijn hele grote vreugde hebben we met elkaar gezegd, we gaan in ieder

geval kijken wat er is gebeurd in de afgelopen periode, afgelopen jaren en daarna gaan we er een streep onder zetten. Daar sta ik helemaal achter. Mijn voorzitterschap, mocht het gebeuren, zou niet onder een beter gesternte kunnen plaatsvinden. En daarmee komt het "Klaar voor de klim", goede ideeën, zes uitstekende ideeën, daar gaan we ook mee verder. Klein woord nog over de oorsprong van D66. Liberaal, sociaal liberaal, vrijzinnig liberaal. Ik vind mezelf een echte vrijzinnig liberaal, maar de typologie. De portefeuille rechts, het hart links, is wat mij betreft het belangrijkste eigenlijk. En hoeverre zijn we "Klaar voor de klim". Daar moeten we als partij mee aan de slag. De fractie in Den Haag, die heeft wat mij betreft de juiste toon al gevonden. Ze heeft zich goed geweed op die typische D66 punten. Wat die vrijzinnige democratie nu zo kenmerkt. De klassieke burgervrijheden, het paspoortendebat, ik vind het gewoon chapeau. Wat kunt u van mij verwachten als voorzitter. Ik heb drie, misschien vier punten waar ik mee aan de slag zou willen. Het aantal congressen, de contactmomenten tussen zegmaar de basis van de partij en de top, dat moet gewoon gehandhaafd blijven. Ik wil meer waardering voor die kaderfuncties en daarin moet het OB gewoon een faciliterend orgaan worden voor alle leden onder het motto, en daar heeft het wel eens aan ontbroken in de laatste tijd, kritiek is een gratis advies. Ik heb mijzelf altijd daar bijzonder voor open gesteld en meest kritische leden, soms zijn ze wat vervelend in Oud West, die heb ik het liefste naast mij, want dan weet ik ten minste hoe ik wakker moet blijven. Ten tweede het OB moet de vinger aan de pols houden. We gaan niet met ze strijden, maar de vinger aan de pols houden bij de fractie, zonder te willen meesturen. Dat is nu juist iets wat u als congres zou moeten doen. Als er iets te zeggen valt over de daden van die fractie is het aan u en niet aan het OB. Ik wou het eigenlijk hiermee afsluiten. Ik vraag uw aller steun. Dank u wel.

Anja Overhoff

Blijf alstublieft. Mag ik alle drie de kandidaten vragen terug te komen op het podium en het is niet gezellig maar ik blijf zitten en als jullie dan om de beurt alstublieft vier vragen die leden via de email gesteld hebben binnen een halve minuut, want dan houden wij het natuurlijk spannend, willen beantwoorden? De eerste vraag is een vraag uit de Overbetuwe, volgens mij van dat ene lid.

- D66 laten betekent voor de nieuwe voorzitter in elk geval veel tijd eraan besteden. D66 op de eigen prioriteitenlijst op 1 plaatsen. Kunt u ons allen melden of u D66 voorzitterschap qua tijdsinvestering op 1, 2 of 3 heeft staan en op hoeveel uur per week komt dat neer?

Ingrid van Engelshoven

Ik was niet van plan een soort urenstaatjes te gaan bijhouden van hoeveel uur ik eraan besteed. Ik ben daar voluit voor beschikbaar, ik ben ook nog werkende moeder, maar iedereen weet hoe efficiënt met hun tijd werkende moeders omgaan. Bovendien heb ik een bijzonder lieve echtgenoot die bereid is om dat thuis allemaal op te vangen, dus u kunt heel veel op mij rekenen. Ik ben ook echt van plan om stad en land af te reizen en als u mij vraagt en wij hebben het gevoel samen iets zinvols te kunnen doen, dan ben ik beschikbaar.

Daniël van Kesteren

Ja dat is nr. 1 natuurlijk en ik heb heel veel bewondering voor hét lid uit die ene afdeling, want dat valt niet mee. Concreet hoeveel uur is dat, nu dat is zeker 16 tot 20 uur en ik zal het ook moeten combineren met andere functies maar het partijvoorzitterschap gaat voor mij op 1.

Frans Verhagen

Ja, als u mij het vertrouwen geeft, dan ga ik daar fulltime voor. Ik ben gelukkig freelance journalist, ik ben ook huisman en mijn vrouw zal wat meer aan de bak moeten als ik er niet ben om te koken. Daar moet ze maar aan wennen dan. Ik heb u beloofd dat ik stad en land zal afgaan om met de leden, met de ex-leden, met iedereen over onze partij te praten, daar leven in te blazen. Ik ben dol op debat, ik ga daar fulltime voor.

Anja Overhoff

Dank je wel. Volgende vraag en graag beginnen met Daniël als antwoord van Ad van Vugt.

- U krijgt te maken als voorzitter met ervaren, maar ook met onervaren bestuursleden. Hoe gaat u daar een team van maken?

Daniël van Kesteren

Ik zit zelf denk ik er een beetje tussenin. Ik heb voldoende bestuurservaring, maar ik zal er toch ook aan moeten trekken. Ja, dat zal teambuilding worden en dat is denk ik één van de eerste dingen die onder de vergadering die ik als eerste zal voorzitten, op de agenda komen.

Frans Verhagen

Nou, ik kan de bestuursleden gerust stellen, we gaan niet naar de Ardennen om te klauteren en we gaan niet naar de hei. Ik denk dat iedereen op zijn eigen merites is gekozen door u, door de leden en ook zijn eigen verantwoordelijk heeft ten opzichte van de achterban en ik denk dat we als volwassen mensen daar een prima team van kunnen maken.

Ingrid van Engelshoven

Of je er een prima team van maakt heeft weinig te maken of mensen heel veel of weinig ervaring hebben in zo een bestuur. Het gaat erom dat je bereid bent elkaar vertrouwen te geven en dat je met hetzelfde doel ergens aan werkt en allemaal vanuit de intentie elkaar vraagt wat wil ik bijdragen. Ik denk dat als je vanuit die intentie samenwerkt, dan kom je een heel eind.

Anja Overhoff

Dank je wel. Volgende vraag te beginnen met jou, Frans

- Want vindt elk van de kandidaten van het dragen van een boerka op straat in de openbare ruimte.

Frans Verhagen

Nou, dat is heel eenvoudig, ik ben een liberaal en als mensen daartoe besluiten dan moeten ze dat helemaal zelf weten. Daar wil ik geen regels voor hebben. Punt.

Ingrid van Engelshoven

Daar kan ik mij bij aansluiten. Alleen wat ik zo jammer vind is dat als het nu gaat om integratie dat wij in Nederland discussie voeren over dit soort dingen en niet over dingen waar het echt om gaat. Hoe zorgen we nu dat die mensen en ook die vrouwen die een boerka dragen, actief kunnen participeren in de Nederlandse samenleving.

Daniël van Kesteren

Ik vind als vrijzinnig liberaal dat iedereen het inderdaad helemaal zelf moet weten. Ik vind dat we eigenlijk respect moeten hebben voor die mensen, want ze doen het niet helemaal zomaar en ten tweede sluit ik me aan bij de woorden over integratie. Dat is dan wel geen boerka, maar de beste stads, sorry raadsstadsdeelvoorzitter die ik in actie heb gezien was in Bossche Lommer, ik raad u aan daar eens te kijken, dààr wordt orde gehouden.

Anja Overhoff

Dank je wel. Laatste vraag. Jij als eerste uit Maarsse.

- Voldoet de naam D66 nog wel? Is die niet gedateerd.

Ingrid van Engelshoven

Dat is nu één van die discussies die ik nu even niet wil voeren. Laten we nu in godsnaam het hebben over de inhoudelijke agenda en niet over de titel, de ondertitel of het etiket.

Daniël van Kesteren

D66 dat is onze oorsprong. Dat zijn wij, democraten uit 1966. Springlevend.

Frans Verhagen

Ik wil die discussie wel aangaan. Ik vind dat we 40 jaar geschiedenis hebben, dat we geschiedenis moeten evalueren, dat we die mee moeten nemen in hoe we verder gaan. Ik denk dat simpelweg alleen al door de naam met '66 erin het gedateerd is en ik denk dat we ook, dat zei ik al in mijn eerdere rede dat we de naam liberaal moet claimen, die ligt op straat. De VVD heeft het uit zijn handen laten vallen, anderen doen het niet. Ik vind dat we daar serieus over na moeten denken. Ik ga de leden niet zeggen wat ze moeten doen, maar daar wil ik wel met alle leden over praten.

Anja Overhoff

Kandidaten heel hartelijk dank, ook voor de moed om jullie zo te presteren. Dank congres. De stembussen staan voor uw neus. Tot kwart over één open. Maak gebruik van uw recht. Het is niet eenvoudig. Succes met uw keuze en Magda krijgt weer het woord.

Magda Berndsen

Ja congres tot precies 5 voor half 1 kunnen wij nog een aantal algemene politieke moties behandelen. Ja, dit hadden we eigenlijk wel verwacht, de run op de stembussen. De bestuurdersvereniging gaat nu vergaderen, dus als u zich daarbij wilt aansluiten kan dat ook. Maar loop nu niet allemaal weg, want we gaan het over de algemene politieke moties hebben en bovendien krijgt om 5 voor half 1 de voorzitter van Jonge Democraten het woord. Dames en heren mag ik alstublieft wat stilte nu in de zaal. Pagina 30 van uw congresboek, motie 01. Landelijk Bestuur zegt overnemen. Kunt u daarmee instemmen. Dank u wel. Motie 02. Landelijk Bestuur zegt overnemen. Kunt u ook daarmee instemmen. Dank u wel. Ik verzoek toch graag om wat stilte in de zaal, want ik vind dit geen recht doen aan de behandeling van moties waar mensen zich over gebogen hebben en daar tijd en energie in gestopt hebben. Motie nr. 3. Landelijk Bestuur zegt overnemen. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Nr. 4 ook daarbij zegt het bestuur overnemen. Bij in ieder geval 2 microfoons staan sprekers, dat betekent dat u hem in behandeling genomen wilt hebben en dan vraag ik de indiener, dat is Diana Wildschut. Die is er niet? U wilt niet spreken, nee, maar ik ga hem in behandeling nemen. Een korte toelichting alstublieft.

Diana Wildschut

Het idee van deze motie is, er gaat ontzettend veel geld zitten in pensioenfondsen. Dat wordt allemaal belegd en al dat geld bepaalt voor een groot deel ook de niet financiële kwaliteit van onze toekomst. Dus ons welzijn en niet alleen ons welvaart. Daarom vinden wij dat de pensioenfondsen openheid moet geven in de duurzaamheid waar ze in investeren.

Magda Berndsen

Dank u wel. Landelijk Bestuur Roelof van Netten. Geen behoefte aan het woord? Dan kijk ik even. Ik inventariseer even wie er allemaal het woord over wil voeren. Ik zie er 5 mensen staan als het goed is en ik begin met microfoon 4. Graag uw naam en kort even.

Ton de Bruin

Ton de Bruin, afdeling Almelo. Ik onderschrijf de motie geheel, maar ik denk dat dat laatste woord van de motie een verkeerde is. Er wordt gesproken over investeringen. Ik denk niet dat we hebben over de investeringen van pensioenfondsen in hun gebouwen, autoparken en inventaris, maar dat het de bedoeling is dat het gaat over de beleggingen van de pensioengelden, dus ik zou dat woord willen vervangen door het woord beleggingen.

Magda Berndsen

Dank u wel. Gaat uw gang. Microfoon 4.

Rogier Seinstra

Rogier Seinstra. Ja, volgens mij gaat het niet om u te mengen in het geld van andere mensen. Tenslotte is het pensioenfonds een gezamenlijk iets van de werknemers en als ik wat wil met mijn pensioenfonds, dan moet ik gewoon in het bestuur van het pensioenfonds gaan zitten. Het gaat niet aan hier wetgeving af te dwingen dat dat duurzamer moet zijn, ondanks dat heel sympathiek is.

Magda Berndsén

Dank u wel. Microfoon 5.

Robert van Wijk

Robert van Wijk. Ik wil me graag aansluiten bij mijn vorige commentator. De motie is eigenlijk heel listig. Er wordt wat geschermd met welzijn en welvaart en werkgevers en toestanden en duurzaamheid. Wat er eigenlijk staat is dat de overheid moet gaan ingrijpen in private ondernemingen en wat die met het geld van hun klanten gaan doen. Het gaat mij een paar bruggen te ver.

Magda Berndsén

Dank u wel. Microfoon 4.

Erwin Niepold

Ja voorzitter. Ik onderschrijf de conclusie van die motie. Wat dat betreft is het naar mijn idee in orde. Maar er wordt wel in de overwegingen een fout gemaakt, want er wordt gesproken over de werkgever. De werkgever heeft op zichzelf wat de beleggingen van de pensioenfonds betreft geen enkele competentie. De competentie voor de beleggingen liggen bij de besturen en eventueel de deelnemersraden en die aantekening moet wel degelijk gemaakt worden als men die motie zou willen aannemen.

Magda Berndsén

Dank u wel. Microfoon 3 als laatste. Gaat uw gang.

Marijke Maathuis

Marijke Maathuis uit Tilburg. Ik zal als reactie op deze motie willen geven dat het eigenlijk heel zinvol is dat er veel meer openheid komt over waar pensioenfonds nu eigenlijk in beleggen. Want het is toch onlangs ook gebleken dat er in wapens werd belegd, dus die duurzaamheid dat is natuurlijk ook een punt. Maar nog veel meer andere punten.

Magda Berndsén

Dank u wel. Indienster gaat uw gang.

Diana Wildschut

Ik wil even het misverstand uit de weg helpen dat het zou gaan om het dwingen van pensioenfonds om hun geld in andere dingen te stoppen. Het gaat in deze motie erover dat wij willen dat werkgevers, of wie dan ook pensioenfonds voor mensen kiezen dat die weloverwogen en beschikkend over voldoende informatie die keuze kunnen maken. Het gaat om de toekomst van hun werknemers en daar maken zij een keuze voor. Verder die opmerking over die beleggingen, dat klopt dat zou moeten zijn beleggingen. Ik had één punt nog niet begrepen bij microfoon 4 wat daar precies de vraag was.

Magda Berndsén

Je hoeft niet echt op alle vragen antwoord te geven, maar commentaar in zijn algemeenheid, volgens mij is dat nu wel gegeven en ik neem de suggestie over om "investeringen" te

vervangen door "beleggingen". Dus daarmee is deze motie geamendeerd. Stemcommissie, wilt u in stemmen brengen motie 04.

Stemcommissie

Wie is daarvoor, wie is daartegen. Aangenomen.

Magda Berndsén

Motie 05. Indiener, de heer Zijp aanwezig? Ja. Zouden de indieners zo vriendelijk willen zijn zich wat dicht bij de microfoon op te houden.

Dirk Zijp

Ik zal me heel dicht bij de microfoon begeven. Dames en heren democraten. Het is niet zoveel nog aan bod geweest, maar deze partij is niet alleen een sociaal liberale regeling, maar heeft ook hart voor een duurzame toekomst. Het is mij, of het is ons, de indieners opgevallen dat partijen, politieke partijen, vaak nogal een korte toekomstige horing zal hebben. Deze partij heeft daar een uitzondering op. Die wil ook nadrukkelijk naar de lange termijn toekomst kijken. Nu hebben we de tijd mee, want duurzaamheid vind je volop in de media en heeft op dit moment volop aandacht. Dat moet wat ons indieners betreft ook ondersteund worden door D66, door deze partij. Daarom denken wij dat een goed begin, want het is maar een begin van de duurzame toekomst, een goed begin is om te bevorderen dat vliegverkeer niet vrijwel gratis is wat betreft de afval, maar dat er een begin wordt gemaakt met het in rekening brengen van de kosten van afval en dat is de CO₂, en daar gaat deze motie over. Dank u wel.

Magda Berndsén

Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Roelof van Netten

Dank u wel voorzitter. Na vier moties van Amersfoort te hebben overgenomen wordt het toch tijd om iets te ontraden. Het is goed om te zien dat in Amersfoort het inhoudelijk debat zo floreert dus in die zin zou ik veel afdelingen willen toejuichen om het voorbeeld van Amersfoort te willen overnemen. Wat betreft deze motie voorzitter, congres. Zeer sympathiek. De achterliggende filosofie wordt gewaardeerd. De discussie zit wat ons betreft nu in het oormerken van het geld. Nog niet zo heel lang geleden hebben we in het kiesprogramma aangenomen waar ongeveer hetzelfde in staat, alleen is er daar voor gekozen om het geld op een iets andere manier in te zetten, te beleggen, en dat zou moeten gaan om duurzame investeringen in duurzame energie. Investeringen in energievriendelijk maatregelen. Dat is de achterliggende gedachten. Het zit in het oormerken van de tax. Dat is de discussie.

Magda Berndsén

Ik kijk even bij de microfoon. Wie wil er? 1 Verder niemand, u wilt niet het woord voeren? Dat is dan 3 en daar houd ik het bij.

Boris van der Ham

Ik vind het een hele sympathieke motie. Het is ook waar dat we in de Tweede Kamer de D66 fractie zich heel erg heeft ingespannen om de compensatie met het planten van bomen te bemoedigen. Alle ministeries en ook de Tweede Kamer doet dat tegenwoordig. Op initiatief van D66, dus dat is heel sympathiek, maar ik vind het iets te dwingend dat deze motie alleen maar zegt, dit moet de oplossing zijn van de besteding van het geld. Roelof heeft het al gezegd, ja je kan het ook investeren in duurzame energie. Je kan zelfs denken aan schone voorzieningen voor bijvoorbeeld Schiphol. Dus als je daarin zou zeggen dat het één van de opties is, dan zou ik hem daarin graag willen ondersteunen, maar het is iets te dwingend dat er maar één oplossing is en er zijn nog meer prachtige doelen te bedenken voor de opbrengsten.

Magda Berndsén

Dank je wel. Microfoon 1. Sorry microfoon nr. 3.

Marijke Maathuis

Ik ben Marijke Maathuis uit Tilburg. Ik wil graag iets toevoegen aan de motie en dat is "verzoekt het Europees Parlement zich in te zetten voor"

Magda Berndsén

Nee, het is niet de bedoeling dat moties op deze wijze worden geamendeerd. Dat is lastig.

Marijke Maathuis

Maar ik mis wel de uitstoot van fijnstof. Dat is net zo belangrijk als CO₂.

Magda Berndsén

Dan had u van tevoren beter even contact met de indiener op kunnen nemen. Dat kunnen we hier staande de vergadering doen.

Marijke Maathuis.

Op de korte termijn dat je de moties op je beeldscherm krijgt.

Magda Berndsén

Helaas, helaas. Microfoon nr. 4 .

spreker

Volgens mij is die bomenaanplant minder goed gereguleerd dan gewoon de emissiehandel onder Kyoto. Ik zou dan ook willen voorstellen om de vliegsector binnen die emissiehandel op te nemen en dan niet op deze manier. Of via gereguleerde organisaties hetzelfde doel preberen te bereiken wat op zich wel nobel is. Dus ik zou ontraden.

Magda Berndsén

Dank u wel. Indiener, laatste woord.

Dirk Zijp

Dank u wel. Diverse indieners en insprekers. Ik begrijp dat het laatste deel van de tekst van deze motie wat te dwingend is, hoewel er staat "bijvoorbeeld door aanplanting van bomen". Ik geloof dat de indieners ermee in kunnen stemmen dat de bestemming van de ecotax, want het gaat nu wat ons betreft vooral om die ecotax, dat de bestemming breder kan worden getrokken door andere compenserende maatregelen. Wat dat betreft willen wij de motie wel in die zin amenderen en hopen dat u het daarmee eens bent.

Magda Berndsén

Wat is uw concrete tekstvoorstel dan. Ik had wel graag dat het congres dan weet waar ze over stemmen. Ja dat is altijd het lastige. Ik kijk even naar het Landelijk Bestuur of de Besluitvorming-commissie.

Spreker

Ik begrijp dus dat de laatste zin is gewijzigd: "verzoekt zich in te zetten voor een toeslag op vliegtickets waarmee de CO₂ uitstoot boven het Europese luchtruim gecompenseerd wordt".

Magda Berndsén

Landelijk Bestuur neemt hem dan over? Is het dan nog behoefte aan stemming? Ja. Ok. Stemcommissie.

Stemcommissie

Wie is er voor? Wie is ertegen? Aangenomen.

Magda Berndsén

Dank u wel. Dan gaan we naar motie 06. Landelijk Bestuur zegt overnemen. Kunt u daarmee instemmen? Dank u wel. Nr. 07. Ook daarvan zegt het Landelijk Bestuur overnemen. Kunt u daar ook mee instemmen? Ja. 08, hetzelfde accoord. 09. Wilt u daar iets van zeggen? Wilt u hem in behandeling hebben genomen. Ik vraag het daarom omdat het bijna 5 voor half 1 is en wij zouden echt.

spreker

Ik snap het, maar ik wil even mijn mening geven. Ik sta zeer sympathiek tegenover de motie. Ik vind hem alleen te summier. Dat heeft te maken met het feit wat doe je op het moment dat er geen plek meer is binnen het gezin. Ga je mensen dan uit plaatsen. Het is essentieel namelijk.

Magda Berndsén

Dat weet ik, maar daarom wil ik nu de behandeling hiervan stoppen. Wij gaan vanmiddag verder en dan nemen wij hem alsdan in behandeling. Ik wil graag de microfoon en zaal geven aan de voorzitter van de Jonge Democraten Tom Monasso.

Ton Monasso

Beste democraten. Regeren is vooruitzien. Dat is misschien wel een cliché, maar daarmee nog geen waarheid. Regeren is op dit moment iets heel anders. Regeren is 100 dagen het land in trekken om aan het publiek dat op een willekeurige maandag het winkelcentrum bevolkt, te vragen welke problemen zij nu ondervinden. Om die vervolgens met prachtige symboolmaatregelen aan te pakken. Je vraagt naar de bekende weg, je legt je lot in handen van de gemiddelde mening en zit de rest van de tijd uit. Dat lijkt me geen vooruitzien. Net zomin als het laten liggen van zoiets als de hypotheekrente aftrek. Ik begrijp best dat de villa in Beetsterzwaag nog niet is afbetaald en de heren iets wilden teruggeven voor de gastvrije ontvangst. Ik begrijp alleen niet dat het kabinet nu haar eigen ambtenaren verbiedt om zelfs maar na te denken over een oplossing. Dat is echt struisvogelgedrag. Je kop in het zand steken en denken dat het wel goed komt. Deze korte-termijn-kwaal teistert ons land al een tijdje. Afgelopen maandag voerden de Jonge Democraten samen met D66 actie tegen een hele rits aan privacybeperkende maatregelen die onder het mom van terrorismebestrijding zijn ingevoerd. De volkswijsheid luidt dat wie niets te verbergen heeft, ook niets heeft te vrezen. Maar dan was er toch bijzonder aan de hand met de mensen die wij spraken. Of ze hadden bijzonder veel te verbergen, of ze waren van nature nogal panisch aangelegd. Als je stilstaat bij alle maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen, dan schrik je. Angst lijkt de belangrijkste raadgever te zijn in ons veiligheidsbeleid. In heel veel wetgeving zie je hetzelfde trucje terug. De minister van Justitie of Binnenlandse Zaken weet niet hoe hij terrorisme echt kan aanpakken. Gelukkig denkt hij, weten de burgers dat nog veel minder en dus maken we ze blij met een representatieve maatregel waarmee we informatie over staatsgevaarlijke personen kunnen vergaren. Alle bezwaren die voor 11 september bestonden lijken als sneeuw voor de zon verdwenen. We zijn nu zes jaar verder en ik moet met grote tegenzin Bin Laden en de zijnen feliciteren. Zij hebben effectief gezaagd aan de openheid van onze samenleving. Nederland en Europa hebben het laten gebeuren en dat terwijl ze het hadden kunnen voorkomen. Hoe? Door vooruit te zien en te beschermen waar onze samenleving voor staat. De vrijheid van het individu. Het belangrijkste resultaat van één van de bekendste terreurmaatregelen, de identificatieplicht is dat we jaarlijks 200,000 boetes uitdelen aan vervelende daklozen en 14 jarige fietsers zonder licht. De eerste door een oplettende veldwachter verijdelde aanslag moet nog plaatsvinden. Bij de FBI vallen je bankafschriften eerder op de mat dan bij jezelf. En laten we moord en brand schreeuwen als toevallig een tentamencijfer uitlekt, lijkt het de normaalste zaak van de wereld te zijn, dat we alle banktransacties met de snelheid van het licht de oceaan overzetten. Als die fundamentele beleidswijziging dan na jaren boven tafel komt, wordt het afgedaan als een schoonheidsfoutje in de communicatie, dat had natuurlijk eerder gemeld moeten worden. Beste D66-ers. Laten we ons niet blind staren op de problemen van nu en niet toegeven aan de verleiding om

daarvoor een halfslachtige oplossing te zoeken. We regeren niet, maar we kunnen wel vooruitzien. Het kan niet alleen heel goed vanwege de rol in de oppositie, maar het is ook broodnodig om het sociaal liberale geluid te laten overleggen. In een enquête die de afgelopen weken is uitgevoerd onder leden van de Jonge Democraten geven zij aan te geloven in de toekomst voor D66. Niets fusie met een andere partij, niets naamswijziging. Er zit genoeg kracht in onze eigen plannen, maar het is wel nodig om die consistent en bovenal consequent uit te dragen. Daarbij hebben de JD'ers twee thema's aangegeven die leidend zouden moeten zijn. Bescherm persoonlijke vrijheden en bedrijf toekomstgerichte politiek. Je laten leiden door de waan van de dag en de kracht van het populisme is niet iets dat je overkomt, maar dat je bewust kunt laten liggen. Links noch rechts kan uitleggen hoe we de vergrijzing aanpakken. Met betuttelende christelijke maatregelen die na deze zoete regeerperiode met een verzurende werking nog niet een derde van het vergrijzingtekort oplossen. Met het arbeidsethos van de SP krijgen we de mensen niet aan het werk en de eenmansvereniging van Wilders komt ook niet veel verder dan conservatief reactionaire uitingen. Ook voor het aanpakken van klimaatveranderingen en andere milieuproblemen lijkt op weinig daadkrachtige politici te kunnen rekenen. De beloftes zijn gedaan, dat is waar. Maar de middelen om die te realiseren zijn stuk voor stuk de nek omgedraaid. D66 was nog geen twee weken uit het kabinet of minister Wijn van Economische Zaken besloot om de succesvolle subsidieregeling voor duurzame elektriciteit stop te zetten. Daarmee toont de overheid zich zo onbetrouwbaar, dat geen weldenkende onderneming binnen Nederland nog in zijn hoofd zou halen om in gesubsidieerde duurzame energie te investeren. De Europese lidstaten hebben als een sinterklaas emissierechten uitgedeeld, waardoor de handel in CO2 wel eens snel zou kunnen stoppen. Als we op zo een manier met elke kabinetswisseling weer een ander milieubeleid krijgen, dan komt het water ons letterlijk tot de lippen te staan. Lieve moeder, het gaat goed met jullie. Het klinkt als een ogenschijnlijk achteloos antwoord op een plichtmatige vraag over je welbevinden. Maar het was lange tijd helemaal niet zo vanzelfsprekend om dit te antwoorden. Het gaat gewoon best goed met D66. Niet geweldig, maar zeker ook niet pet. We hebben onze leden een rapportcijfer laten geven over D66 en de 5 op jullie rapport onder Balkenende 2 is inmiddels gestegen naar een nette 7, drie weken terug gegeven door onze leden. Die stijgende waardering is bij veel mensen te zien. Het heeft zich alleen nog niet vertaald in bevredigende zetelaantallen of massa's nieuwe leden voor de poorten van de Laan van Meerdervoort. Het is goed om onder je eigen mensen het gevoel te hebben dat er weer nieuwe energie is. Daarmee win je de politieke oorlog alleen nog niet. Een politieke partij kan namelijk niet zonder politiek actieve leden en het is een illusie om te denken dat je ideologie kan overleven door eens in de vier jaar een nieuw verkiezingsprogramma te schrijven. Politiek is een permanent proces waarbij D66 de kracht van haar leden zo goed mogelijk zou moeten gebruiken. Wij hopen dat er de komende jaren niet wordt gedebatteerd over structuren, maar over de politieke koers van de partij. Het is tekenend dat in onze enquête niemand D66 in eerste instantie associeerde met innovativiteit of jeugdigheid van geest. Dat zijn toch eigenschappen die je toch echt zou verwachten bij onze regeling en onze gedachtegoed en bij wie we willen zijn. Beste democraten, als de regering niet vooruit ziet, dan moet de oppositie dat doen. Als Groen Links, de VVD, de SP, de dierenlobby en Wilders dat niet doen, dan ligt er een geweldig gat open voor D66. We zijn nog erg kwetsbaar, maar als we de nieuwe energie die weer door de partij waart, combineren met de consequente en duidelijke manier van politiek bedrijven, dan zijn we verder dan de meeste andere partijen. Want wie de kleine regels volgt, kan de grote breken. Eet smakelijk.

Magda Berndsén

Dank je wel en wat je aangeeft over innovatie en degenen die dat zeggen dat we dat niet zouden hebben worden gelijk gelogenstraft, want vanmiddag hebben we vier innovatiekamers, vier parallelle sessies waar u terecht kunt met uw innovatieve ideeën. Ik nodig u graag uit om daar vanaf één uur aan deel te nemen en de stembussen sluiten om kwart over één en voor nu eet smakelijk en ik schors de vergadering.

Voorzitter

Dames en heren we gaan zo beginnen, we wachten even op Alexander Pechtold omdat hij ook moet reageren op wat gezegd wordt is het handig als hij in de zaal is als gesproken wordt.

Van harte welkom in deze zaal.

We gaan het hier vanmiddag hebben vijf kwartier over terrorisme. Wortels van terrorisme, de stand van de techniek van terrorisme, de gevolgen van terrorisme en ook wat doen we eraan, zijn we het daarmee eens hoe terrorismeverschuinselen worden aangepakt. Vinden wij dat de wortels van terrorisme goed worden aangepakt en jullie worden er actief bij betrokken. Ik ga door de zaal lopen. Er zijn ook microfoons, maar ik ga ook sommigen van jullie spontaan tackelen, dus begin maar alvast met denken want je kunt de sigaar zijn. We hebben hier achter de tafel zitten Rob de Wijk, Jacob Kohnstamm, Sophie in 't Veld en Alexander voegt zich daar ook zo bij. We gaan beginnen met Rob de Wijk, die gaat eerst wat over zichzelf vertellen, dan weet iedereen wat voor persoon wij hier wel niet in de zaal hebben uitgenodigd. Daarna houdt hij een verhaal over de stand van zaken van terrorisme en de dingen die hij daarin tegenkomt, hij is een expert op dat gebied in Nederland; Jacob vertelt een verhaal over, waarom zijn we een hooiberg aan het bouwen om een speld te vinden, Sophie en Alexander reageren erop en ik heb met Tom Monasso afgesproken dat hij een reactie geeft. De Jonge Democraten hebben terrorisme zegmaar privacybescherming als één van de speerpunten uitgeroepen in hun programma voor de komende jaren. Dat heb je daarstraks heel duidelijk toegelicht en dan gaan we met de zaal in debat. Rob mag ik je uitnodigen een introductie te geven?

Rob de Wijk.

Bedankt voorzitter, goedemiddag allemaal. Ik ben dus inderdaad Rob de Wijk, ik ben momenteel directeur van het Den Haag Centrum voor CT en studies, dat is de opvolger van Clingendael centrum CT Studies en dat was een samenwerkingsverband van Clingendael en TNO. Ik ben ook al heel lang lid van D66, hoe lang, dat weet ik eigenlijk niet. Ik zal inderdaad een beetje de lijn gaan volgen die net is geschetst door eerst te zeggen, ja hoe is het ontstaan en vervolgens kom ik vanzelf wel te spreken over hoe ga ik hiermee om met het hele fenomeen van terrorisme en uiteraard zal ik mij op dit moment toeleggen op de meest aansprekelijke dreiging die er is, en dat is de dreiging die voortvloeit uit het moslimextremisme. Dat wil niet zeggen dat er geen andere dreigingen zijn, bijvoorbeeld dierenradicalisme, dat moet je echt goed in de gaten houden, maar op dit openblik is het denk ik niet zo dat dat vergelijkbaar is met de vorm van terrorisme waar we op dit ogenblik mee te maken hebben. Ik denk dat een grote fout is, die voortdurend wordt gemaakt is dat het hele probleem van extremisme, terrorisme wat natuurlijk voortvloeit uit dat extremisme dat dat als een geïsoleerd nationaal fenomeen wordt gezien. Dat is het absoluut niet. Nationale oplossingen die zijn natuurlijk wel belangrijk, maar moeten absoluut in een internationale context worden gezien. Het is ook niet iets wat, laten we zeggen, sinds 2001 ineens is ontstaan. Dit gaat diep terug in de geschiedenis. Het heeft zijn wortels in bijvoorbeeld Egypte, de moslimbroederschap van de jaren 20, jaren 30 van de vorige eeuw, El Quada heeft zijn wortels in Egypte in de strijd tegen, wat men noemde een corrupt regime in Egypte. Het is vervolgens verdergegaan, eigenlijk kun je dat zien als een soort katalysator, door de oorlog in Afghanistan, met name de interventie van de Sovjet Unie in de jaren 70, de jaren 80 en daar liggen feitelijk de wortels van de huidige problematiek. Als je het op die manier beschouwd, dan ga je er ook anders tegenaan kijken, want dan zie je ook dat het meer een mondiaal fenomeen is en dat zie je ook door de evolutie die bijvoorbeeld El Quada heeft doorgemaakt van een echte pure terroristische organisatie naar een organisatie, ja, die eigenlijk meer inspirator is geworden van een mondiale massabeweging en die ook heel veel mensen daadwerkelijk inspireert om tot terrorisme over te gaan. Dat moet je dus wel goed in de gaten houden en dat zie je ook als je bijvoorbeeld Mohammed Bouyeri ziet en hoort. Die beroept zich ook op dit soort zaken en daarnaast beroept hij zich, en dat doen bijna alle extremisten in Europa, beroept hij zich op heel aantal andere zaken die gewoon te maken hebben met de grieven van vandaag de dag en die zijn ook niet van Nederlandse oorsprong. Niet van binnenlandse oorsprong, maar dat is, nou dat hoeft ik u bijna niet uit te leggen, dat is Abu

Ghraib in Irak, de interventie in Irak zelf, het is Afghanistan, het is Guantanamo Bay, gaat u maar door, het is echt War on Terror, zoals die door Bush destijds is geformuleerd. Wat zijn dat nu eigenlijk voor types, die extremisten? Wel, we hebben dus een onderzoekje gedaan naar allerlei complotten die er vanaf pakweg 1994 zijn geweest. Waarom 1994, wel toen zagen we dat voor de eerste keer een grote aanslag werd voorbereid die gerelateerd was aan die zogenaamde internationale Jihad, gerelateerd aan de sjiieten binnen de moslimwereld. Dat was toen nog in die tijd helemaal een uitvloeisel van de strijd die Frankrijk voerde in Algerije. 1994, Kerstavond om precies te zijn vond een poging plaats om een vliegtuig te crashen in de Eiffeltoren. Dat vliegtuig kwam uit Algerije en dat is door list en bedrog door de Franse veiligheidsdienst aan de grond gezet in Marseille. De kapers zijn overmeesterd, de mensen zijn vrijgelaten en Parijs werd behoed van een ramp. Om maar even aan te geven dat een soortgelijke aanslag van 11 september ook hier in Europa jaren eerder had kunnen plaatsvinden. We hebben een pakweg 50 van dat soort gebeurtenissen bij het centrum voor CT en studies waar ik de baas van ben, een stuk of 50 van dat soort complotten sinds die tijd onderzocht. De conclusie was wel dat pakweg 75% van die complotten die vonden plaats na 11 september 2001 en als je nu eens kijkt wat voor types dat waren die dat deden, nou dan was zo de gemiddelde leeftijd rond de 25 jaar, het waren zeker geen kansarme, de meesten hadden een redelijke opleiding en als ze geen redelijke opleiding hadden, dan waren ze meestal van school afgegaan, omdat je de waarheid niet uit schoolboeken haalt, maar uit de koran, en de opmerkelijk was dat pakweg 10% bekeerling was en die bekeerlingen die zijn buitengewoon gevaarlijk omdat die nog veel meer gemotiveerd zijn dan die extremisten zelf. Als u ook eens kijkt wat die lui nu eigenlijk willen, wat voor doelwitten ze voor ogen hebben, dan zie je dat het grofweg 2 verschillende soorten doelwitten zijn, dat zijn de echte softtargets. Om zoveel mogelijk mensen te doden en daar zitten ook alle, alle daadwerkelijk uitgevoerde aanslagen bij, in het midden van de jaren 90 in Parijs hebben we aantal van dat soort aanslagen gehad, we hebben ze gezien natuurlijk in Madrid en in Londen en alles vond plaats op het openbaar vervoer. Openbaar vervoer is per definitie, met name metro's, dat is kennelijk een doebaar doelwit, je kunt vrij simpel kun je dat soort doelwitten uitschakelen door er met een rugzakbom naar toe te lopen en jezelf op te blazen en de ramp is compleet met name als het gebeurt in ondergrondse tunnels van de metro. Pakweg 25% van alle doelwitten die wij hebben geïdentificeerd van alle gelukke aanslagen vielen in die categorie. Andere softtargets zijn natuurlijk gewoon winkelcentra, cruiseschepen, uitgaan, disco's zijn een redelijk target, vooral als ze groot zijn en natuurlijk sportevenementen. Andere categorie, ongeveer de helft van het totaal, dat zijn symbolische doelwitten. Het is niet zo dat al die aanslagen gericht zijn op het creëren van zoveel mogelijk slachtoffers, maar symbolische doelwitten, ik heb net de Eiffeltoren genoemd, dat is er zo een, maar Canary Wharf, het hoogste gebouw van Londen, is er ook zo eentje, en de Amerikaanse Ambassades die behoren ook daartoe. Zo ongeveer de helft van het totaal en dat je daarmee probeert te doen is dat je duidelijk maakt dat je tegenstander, de vijand, het westen in het hart kunt raken. Extremisten die zijn niet echt in staat om die grote aanslagen uit te voeren. Ze worden continu gepakt, wat dat betreft er is een hoop gekanker op inlichtingendiensten en politie en noem maar op in Nederland, maar eigenlijk gaat het gewoon veel beter dan veel mensen denken. Eigenlijk als je ziet wat er allemaal verijdeld wordt, pakweg van de 50 gevallen die wij hebben onderzocht, zijn er eigenlijk maar 2, 3 echt geslaagd, de rest is gewoon feilloos mislukt, allemaal opgerold door werk van de inlichtingendienst. Dat gaat dus wat mij betreft een stuk minder slecht dan veel mensen denken. Dat wil niet zeggen dat er geen probleem is. Hoewel als je op dit ogenblik het rapport leest van de AIVD, met meest recente rapport, dan zie je dat echte dreiging nu een stuk minder is dan dat die was. Maar, dit soort aanslagen gaan op en af. Daar zit een bepaalde beweging in. De ene keer heb je er een heleboel bij elkaar, zoals in 2004 en dan gebeurt weer een tijdje niets en dan zie je weer dat je weer een heleboel dreigingen, aanslagen op één grote hoop krijgt. Heel interessant daarbij is dat pakweg in 25% van alle gevallen die wij hebben onderzocht, extremisten dachten over de inzet van biologische, chemische wapens en de inzet van vuile bommen, dat wil zeggen dat zijn commerciële bommen met daaromheen bijvoorbeeld radioactief materiaal gewikkeld en in één geval was er zelfs sprake van een poging om een atoomboom te gebruiken. Dat is allemaal godzijdank,

zoals u wel gemerkt heeft, geheel en al mislukt. Maar toch, er zijn dus types die daaraan denken. Ik wil even afronden, want ik heb maar een paar minuten. Hoe ga je nu om met dit fenomeen? Eén van de grote problemen vind ik, is dat er niet echt een visie is. Echt, laten we zeggen een doctrine is over hoe je met terrorisme om gaat. Terrorismebestrijding eist een doctrine. Een set van regels gebaseerd op ervaring uit het verleden van wat werkt en wat werkt niet. Dat bestaat niet in Nederland. Bestaat niet in Nederland, bestaat ook niet in andere landen van Europa. En het is heel erg goed om eens te gaan kijken naar wat militairen doen, al honderden jaren doen in koloniën en nu in Afghanistan en in Irak. Een beetje rare vergelijking denkt u, maar realiseert u zich één ding, dat die militairen in dat soort omstandigheden, die treden altijd op tegen tegenstanders die maar twee dingen kunnen, dat is guerrilla en dat is terrorisme. Voor de rest kunnen ze niets, omdat ze gewoon te zwak zijn, dus het zijn de tactieken van de zwakken en ga nu eens kijken hoe je daarmee omgaat. En dan kom je met een aantal interessante grondbeginselen, die ook van groot belang zijn voor terrorismebestrijding in Nederland. Ten eerste moet je natuurlijk voor terrorismebestrijding een politieke doelstelling hebben. Van wat wil ik u eigenlijk, uiteindelijk. Ja, dat die daar ophouden met aanslagen, ja, dat geloof ik ook wel en ik heb hier een button dat ik kennelijk tegen terrorisme ben, wie is dat niet. Dat kan dus, deze button, deze slogan kan dus niet je politieke doelstelling zijn, want dat ligt nogal voor de hand. Maar een politieke doelstelling zal veel meer in de richting moeten gaan van hoe ben ik in staat om de groep van waaruit die terroristen die extremisten voortkomen, hoe ben ik in staat om die te binden en hoe kan ik die terroristen, die extremisten binnen die groep isoleren, dat is de kern, dat is ook de kern van het denken in de strijd tegen opstandelingen die krijgsmachten, zeker van koloniale machten al honderden jaren toepassen. Zoiets moet je dus doen. Wat cruciaal is, is dat je inlichtingen vraagt. Dat gaat dus niet zo slecht op dit ogenblik, maar het kan wel een stuk beter. Met name inlichtingen vergaren in wijken die ertoe doen. Waar dus dit soort activiteiten plaatsvinden. Nu één van de elementen uit het coalitieakkoord is dat er van achterstandswijken, prachtwijken moeten worden gemaakt. Daar neemt men geloof ik 10 jaar voor, kun je dus nagaan wat het kost om Afghanistan een beetje op te krikken, als het al met dit soort wijken in 10 jaar mogelijkwerijs niet eens lukt. Maar dat opkrikken van die wijken op zich is wel goed, maar dat betekent in de eerste plaats dat je daarmee probeert om het gematigd deel, als die moslims daar zouden wonen, om die naar je toe te trekken. Dat is de crux. Hearts and minds, dat is een veel gebruikte term in Nederland, maar ook een niet goed begrepen term in Nederland. Waar het om draait bij hearts and minds, is dat je probeert om de mensen naar je toe te trekken, je probeert dat te doen door bijvoorbeeld daar prachtwijken van te maken, dat zou je in Nederland kunnen doen, maar we proberen nu in Oeroeskan proberen we er een prachtige provincie van te maken, maar eigenlijk is het gewoon het idee precies hetzelfde, je trekt de mensen naar je toe en waarom doe je dat? Je doet het niet omdat je die mensen zo aardig vindt, nou ja, hopelijk ook wel, maar dat doe je in de eerste plaats om ervoor te zorgen dat je inlichtingenpositie krijgt in zo een wijk. Je probeert gewoon ogen en oren te krijgen in zo een wijk en dat kun je dus inderdaad doen door goede dingen te doen. Dat moet je dus ook absoluut doen. Nou, dat is een kritische succesfactor, dus je moet daarmee doorgaan. Maar die hearts and minds verlies je tegelijkertijd wanneer je teveel geweld gebruikt. Nou, ik woon bij Den Haag, wat we in 2004 hebben gezien in de Antheunisstraat, waar leden van de Hofstadgroep, die begonnen ineens, bij wijze van spreken, handgranaten van de trap te gooien, gigantische toestanden, luchtruim wordt afgesloten, de wijk wordt zo ongeveer ontruimd, mensen worden opgevangen, evacuatie, tientallen agenten, de ME komt eraan, kortom, vreselijk. Daarmee verlies je de hearts and minds van de mensen. Je moet er verschrikkelijk mee uitkijken, dat is één. Dus teveel geweld, dat weten we ook uit de koloniale tijden, daarmee verlies je de hearts and minds van de mensen. Je kunt er nog zulke prachtwijken van maken, maar als je dat soort dingen doet, gaat het meteen fout. Dat betekent ook, dat je in je retoriek naar buiten toe en dat geldt voor politici en dat geldt voor mensen die meehelpen de publieke opinie te vormen heel sterk, je moet verschrikkelijk uitkijken hoe je de boel naar buiten toe brengt en hoe je het zegt, je kunt dus inderdaad zien dat afgelopen jaren wat gebeurt is rond Hirsi Ali, Wilders, Van Gogh, die werden ook dus onmiddellijk feilloos bedriift. En dat helpt dus zegmaar om mensen naar je toe te trekken en

hier zit je nu, en daarmee wil ik besluiten, hier zit je met een fundamenteel probleem binnen democratie. Aan de ene kant denk ik dat iedereen tegen terrorisme is, dat je terrorisme moet bestrijden, je weet dat een kritische succesfactor is het naar je toe trekken van die mensen, waarom doe je dat, om ervoor te zorgen dat die extremisten binnen hun eigen groep worden geïsoleerd zodat je ze kunt neutraliseren, maar tegelijkertijd dat hele proces van het winnen van de hearts and minds wordt ondermijnd door toepassen van teveel geweld en ik weet zeker dat dit hele punt nooit is meegenomen bij de interventie in de Antheunisstraat in Den Haag en het punt wordt ook eigenlijk niet meegenomen in het hele publieke debat totdat ooit een keer, ik dacht in 2004, de AIVD riep, ja opiniemakers hebben toch een belangrijke verantwoordelijkheid in deze en ik kan me nog heel goed herinneren dat de Tweede Kamer te klein was toen dat werd gezegd. Maar dat zijn wel dingen die buitengewoon belangrijk zijn. Terughoudendheid is cruciaal, doe je dat niet, dan win je nooit de steun van de mensen en ben je ook niet in staat om die extremisten te isoleren en dan krijg je inderdaad tot slot wat Mao altijd heeft gezegd, Mao die zei van, het volk dat is eigenlijk de zee waarin de vissen zwemmen en daar gaat het precies om. Als je dus niet weet die bevolking naar je toe te trekken, dat deel van de bevolking naar je toe te trekken, dan is het een grote zee waarin die vissen kunnen zwemmen. Ik wil het hierbij laten, dank u wel.

Jacob Kohnstamm

Mijn verhaal zal van een iets andere orde zijn. Eerst mij voortellen Jacob Kohnstamm. Ik heb een aardige geschiedenis binnen D66; adviesraad, partijvoorzitterschap, lidmaatschap van de Kamer, staatssecretaris, maar sinds 2, 2 ½ jaar nu geen politieke activiteit meer, althans voor zover je het voorzitterschap van het College Beschermend Persoonsgegevens als toezichthoudend orgaan een apolitieke affaire zou noemen. Ik denk dat dat misschien wel betwistbaar is. Laat ik even één opmerking maken die totaal buiten de orde is. Ik behoor dus tot die generatie die in 1994 mee heeft geholpen en vanaf 1974 af om de partij tot grote hoogte te brengen, en ik heb nu van Boris van der Ham begrepen dat ik ook tot degenen behoor die ten onrechte het eigenbelang heeft laten prevaleren en dus lid is geworden van het eerste Paarse kabinet. Ik moet zeggen, ik ga daar niet voor u bij te biecht, ik zou wensen dat Boris die opmerking op de één of andere manier rectificeert. Maar ik sta hier nu als voorzitter van het College Beschermend Persoonsgegevens, een hele naam vol, een hele hand vol letters en woorden. Dat is in essentie een toezichthoudend orgaan met daarbij behorende bevoegdheden. Het kort 75 FTE, dus zo een 80, 85 mensen die voor ons werken. 3 Leden uit het college, gehuisvest in Den Haag bij het Paleis van Justitie aldaar. Proberen toezicht te houden op de bescherming van persoonsgegevens in de particuliere en in de publieke sector. Daarmee zijn we de kleinste toezichthouder met de breedste scope, want zowel particulier als publieke sector is een hele, daar gaan een hele hoop gegevens om die u misschien dierbaar zijn of niet dierbaar zijn, maar in ieder geval is het een reuze klus om het een beetje in de gaten te houden. Ik kom daar zo op terug. Zo een toezichthoudende rol, zo een toezichthoudend orgaan, is er in alle EU landen. Dat is een richtlijn uit '95 die alle Europese Unielanden verplichten om zo een soort instantie op te richten. Dat zijn er dus inmiddels 27. We hebben vorige week overigens uitvoerig met elkaar vergaderd over hoe het ons allen gaat en wat we daar doen. Eén van de dingen die daarin natuurlijk speelt, maar het is maar één van de dingen, is de tegenstelling tussen veiligheid, terrorisme aan de ene kant en bescherming van persoonsgegevens, persoonlijke levenssfeer, rechten van individuen aan de andere kant. En ik ben het zeer met Rob eens, dat als je kijkt naar die al dan niet vermeende tegenstelling, dat het een vergissing zou zijn om te denken dat pas na 9 september 2001 er een soort hausse ontstaan aan het verzoeken van wettelijke bevoegdheden uit te breiden ten nadele van vrijheidsrechten, burger- en vrijheidsrechten, in het bijzonder de persoonlijke levenssfeer daarmee rakend. Dat is een actie die al veel eerder is ingezet, maar die zeker, ik hoor Rob zeggen 75% daarvan, na 9 september 2001 versterkt hun intrede hebben gedaan. Er is veel gebeurd op nationaal niveau, maar ook heel veel op, met name, Europees niveau en daar speelt buiten uw aller bewustzijn, want dat denk ik, op dit ogenblik eigenlijk de grootste strijd. Ik zal het niet uitspellen, maar er is sprake van een richtlijn die ontwikkeld wordt, die iedereen heeft na te leven bij alles wat dan in Europees verband de derde pijler heet, dus

politie, justitie-achtige aangelegenheden, rechtshandhaving en daar waar er voor het civiele, dus voor het particuliere deel een richtlijn is die vrij uitvoerig is en vrij uitbundig meldt wat wel en niet mag en hoe het moeten worden nageleefd, lijkt het erop, het Duitse voorzitterschap is daar voorlopig ontzettend over aan het knokken, dat er een data retention, zoals dat dan heet, of een data protection richtlijn komt, waar de bescherming persoonsgegevens in die derde pijler, dus justitie, politieachtige aangelegenheden, zeer veel minder verdedigd zal worden, veel minder robuust zal zijn dan die in de eerste pijler als ik niet in raadselen spreek, maar dus alles wat in de, alles zegmaar eventjes in de particuliere sfeer betreft, tot stand is gebracht. Er daar zitten twee of drie andere elementen. Ik ga niet op de details in, maar er is een verdrag, dat heet het Verdrag van Prüm, gesloten tussen 7 en 8 landen en geprobeerd om dat uit te breiden, omdat er heel veel informatie met name in de biometrische sfeer – DNA en fingerprints en dat soort zaken, heel makkelijk uitgewisseld kan gaan worden tussen de verschillende landen. De bedoeling is dat ook dat op EU niveau wordt getild en het laatste wat ik erover wil noemen is het een Zweedse gedachte ooit overigens, het availability principle, dat alles wat wij hier voor politie en justitie beschikbaar hebben, dat dat ook door andere landen gebruikt zou moeten kunnen worden. Dus dat zou betekenen, dat als een ander land denkt van nou ja, Jacob Kohnstamm, dat kan niet anders, die moet wel, die is zo voor de mensenrechten, dat begint terroristische neigingen te krijgen, dat dan alles wat van mij hier bekend is dat dat op de één of andere manier ook gebruikt kan worden in andere landen om het zo kort te zeggen. En wat er mis aan is, en ik zeg het misschien te kort door de bocht, is dat dat alles in beginsel derde pijler is en daarmee niet, ik zeg het te kort door de bocht, maar niet echt EU-achtig is, dat dus niet daarmee, nou ja Sophie het kan controleren om het zo maar te zeggen, en dat het wel een multinationale samenwerking met zich brengt van de EU landen, maar niet echt een EU bevoegdheid is. Dus ik hoop erg dat we die grondwetdiscussie nu snel weer hernemen en dat dit keer eens positief beëindigen. Na Nederland, Balkenende en Sarkozy samen hand in hand op weg naar een Europese grondwet, waardoor we tenslotte kunnen zorgen dat ook veiligheid op de één of andere manier, want daar heeft Rob natuurlijk gelijk in, als je terrorisme wilt bestrijden moet je niet denken dat je dan alleen maar met Mohammed B. in Nederland in Amsterdam kunt aanpakken, maar dan zul je dat doordat het fenomeen gemondialiseerd is en vandaar uit eigenlijk mogelijk zelfs uitsluitend vandaar uit geïmporteerd is, zul je het Europees moeten aanpakken en dan zul je moeten zorgen dat Europa op dat punt veel meer bij de les komt en bevoegdheden krijgt om ook gecontroleerd daar waar bevoegdheden worden geïnstalleerd om dat gecontroleerd op de één of andere manier te doen plaatsvinden. Tweede element wat ik daarbij noem is dat er tussen Amerika en de Europese Unie een heel andere opvatting is over privacy en privacy bescherming. Wij zeggen dit en dit mag niet de rest wel en omgekeerd zeggen de Amerikanen het of net andersom maar het zijn twee totaal verschillende systemen waardoor de Amerikanen eigenlijk met alles wat ons dierbaar is spelen op een wijze die onjuist is, althans in mijn ogen. Misschien hebt u in de laatste tijd het een en ander gelezen over een bedrijf dat heet Swift, ik geloof dat de voorzitter van de Jonge Democraten met excuses, ik was er net niet, maar er ook aan gerefereerd heeft, de bankgegevens van u zullen sneller bij de FBI zijn dan ze over het algemeen bij onszelf bekend zullen zijn via Swift. Een verwerkingsfabriek om het zo maar te zeggen van het internationale betalingsverkeer heeft een spiegeling gemaakt, dat is ook verstandig, al die gegevens die worden ergens opgeslagen, maar net zoals u zelf bij uw computer zult zorgen dat er een backup is van alle relevante informatie heeft Swift ook een backup van alle relevante bancaire informatie, ook die die intereuropees is in Amerika gevestigd en de Amerikanen menen dat nu die gegevens in Amerika zijn, dat ze daar rond, ik denk echt in kunnen grasduinen, zoveel als ze willen, zonder dat dat door iemand echt gecontroleerd wordt of gezien wordt of dat daadwerkelijk. Als vast zou komen te staan dat dat gesereerd gebruikt zou worden, uitsluitend en alleen, als er een begin van een vermoeden is van verdenking van terrorisme, dat ook echt ergens hout snijdt, dat die gebruikt dan gebruikt worden, nou ja, dan zou je nog kunnen zeggen nou ja, maar aangezien dat niet eens vaststaat en het zelfs aannemelijk is dat die gegevens indirect of direct terecht komen bij werkgevers die dan vervolgens in sollicitatieprocedures zeggen maar hé, hier is dat en dat aan de hand, u heeft merkwaardige overboekingen gedaan, dus we nemen u niet, bij wijze van spreken, en

dat gekoppeld aan iedereen die ooit naar Amerika gereisd is de afgelopen tijd, je moet allerlei gegevens verschaffen voordat je Amerika inkomt, PNR; Passangers Name Records, het is waar Jopie Boogard in het Europees Parlement overigens al een fors gevecht tegen heeft gevoerd om dat op de één of andere manier te boycotten, dat is vooralsnog niet gelukt, maar dat zijn dingen waar de Verenigde Staten, ja, overheersend is over alles wat wij vinden en doen op dat terrein. Doordat de Europese Unie eigenlijk op dat punt zo ontzettend slecht georganiseerd is, laten we dat ruimschoots gebeuren en gebeurt er veel te weinig. Een aantal mensen doet in ieder geval vreselijk hun best om er wel enige oppositie tegen te voeren, maar tot nu toe, tot mijn spijt, niet erg succesvol. De afgelopen week, meldde ik al, hebben we met, wat dan heet Data Protection Authorities, dus de privacy waakhonden van de EU bijeengezeten en we hebben ons gerealiseerd de noodzaak, een beetje laat, maar beter laat dan nooit, dat we ons veel beter moeten gaan organiseren om alles wat vanuit de wereld, om het zo maar te zeggen, maar in het bijzonder vanuit de Europese Unie op ons afkomt, om dat meer als man of vrouw, of in ieder geval als één eenheid daar het onze van te vinden en op het voorstel van College Beschermend Persoonsgegevens hebben we nu echt een hele stevige expertgroep opgericht over privacy en veiligheid dat in eerste instantie onder voorzitterschap van de Italiaanse collega zal functioneren Francisco Pizetti en ik hoop dat we daarmee ook als DPA's Data Protection Authorities een iets steviger een inzet kunnen geven. Nu wilde ik met u nog twee dingen bespreken. Het eerste is, nee laat me nog even deze opmerking vooraf maken. Terrorisme is een serieuze dreiging en je, ik heb een button meegekregen, jagen op terrorisme, ik denk dat dat voor iedereen geldt. En ik denk dat voor iedereen geldt, althans dat geldt voor mij, dat ik uiteindelijk liever iets minder privacy zou hebben, dan dat ik door een terroristische onverlaat in de Amsterdamse metro die ik dagelijks frequenteer overhoop wordt geschoten. Dus als ik kritische kanttekeningen maak, ik wil in ieder geval vastgesteld hebben dat ik aan de goede zijde van het spectrum sta. Maar voordat je nu daadwerkelijk mensenrechtenachtige elementen ondergeschikt maakt aan terrorismebestrijding, zul je een aantal stappen moeten nemen en die zul je elke keer overtuigend moeten nemen als wetgevende macht die meer bevoegdheden wenst om terrorisme te kunnen bestrijden. Eigenlijk heeft Rob de Wijk zo-even als gezegd bij alle zaken die hij gezien heeft en onderzocht heeft, lijkt het erop alsof de veiligheidsdiensten goed werk doen en dat er dus kennelijk voldoende bevoegdheden en informatie is om terrorisme nu te bestrijden op een effectieve, op een redelijk effectieve wijze. Een aantal hele afschuwelijke gebeurtenissen daargelaten wordt het merendeel van de terroristische aanslagen verijdeld. Waarom slagen politie, justitie, veiligheidsdiensten er niet in om ook de rest te verijdelen. Nou 9 september 2001, de Amerikaanse Senaat heeft een boekenkastbrede evaluatie geraadpleegd over alle informatie die aanwezig was ook van de desbetreffende terroristen en het blijkt dat er in ieder geval een aantal van hen zoveel informatie aanwezig was dat in retrospect de Amerikanen zelf vinden dat alle lichten op rood hadden moeten staan, zoals dat letterlijk in dat rapport staat ten aanzien van de aanval die er toen had plaatsgevonden. Er was dus veel informatie, ik zeg niet dat er blunders zijn gemaakt, dat er fouten zijn gemaakt, maar de informatie was er. Het zat kennelijk niet in een gebrek aan bevoegdheden. Eigenlijk bij de evaluatie nu van de metro-ellende in Londen op 7 juli enkele jaren na 2001, zaken die nu voor de rechter zijn gebracht, blijkt dat ook daar twee van de desbetreffende daders heel intensief gevolgd waren en in de peiling liepen van de Engelse politie, justitie, inlichtingendienst en datzelfde geldt voor Mohammed B. waar nu een onderzoek naar plaatsvindt. Het is afschuwelijk wat daar gebeurd is. Ik veroorloof me desalniettemin een schetsende opmerking erover. De politie en justitie wisten heel veel zo niet alles van Mohammed B., en naar typisch Nederlands model, reciprociteit was het desbetreffende AIVD rapport over zijn groep ook bij Mohammed B. terechtgekomen dus iedereen wist alles van elkaar en desalniettemin is gebeurd wat er gebeurd is. Eerst dus vaststellen zou mijn eerste stap zijn om de bestaande bevoegdheden echt te gebruiken en pas tot nieuwe over te gaan, naar nieuwe bevoegdheden te vragen op het moment dat je zeker weet dat je de oude optimaal gebruikt hebt. Tweede, als je nieuwe bevoegdheden wil toon dan ten minste aan, maak aannemelijk, dat er een potentieel causaal verband is tussen die nieuwe bevoegdheden en de effectieve bestrijding van terrorisme. Bewaarplicht verkeersgegevens, u hebt er waarschijnlijk veel over gezien, nu 450 miljoen

Europese burgers daar worden nu telefoniegegevens en internet van bewaard, terwijl je eigenlijk op basis van heel veel onderzoeken kunt vaststellen dat dat geen directe toegevoegde waarde zal hebben op de bestrijding van terrorisme en daarvan mijn stelling, ik blijf een rationeel type, volgens mij is het nog steeds niet aangetoond dat het nuttig is om als je de speld wilt vinden, eerst een hooiberg aan gegevens eromheen te bouwen. Dus het is niet, het is gewoon onlogisch om langs die kant te redeneren. Derde punt wat je heel erg sterk bij nieuwe bevoegdheden zult moeten benadrukken steeds is als die bevoegdheden worden gevorderd voor terrorisme en de bestrijding daarvan, zorg dat ze dan ook alleen daarvoor gebruikt worden. In Europees verband zie je steeds meer terroristen dingen die gedaan moeten worden, bevoegdheden die gegeven moeten worden om terrorist crimes te kunnen, terrorist actions te kunnen bestrijden, daarna terrorist- and other serious crimes en inmiddels staat er vaal terrorists and other crimes. Dat betekent ook dat je die bevoegdheden bij wij van spreken voor fietsendiefstallen zal kunnen gaan gebruiken. Dat moet je dus absoluut vermijden en het vierde en het laatste punt is dat ik vind dat alle bevoegdheden die langs deze lijn door wetgevende macht worden geïnstitutionaliseerd, dat die in de sunset clause, dat wil zeggen dat ze na drie jaar automatisch afgeschaft worden tenzij zeer aantoonbaar kan worden gemaakt dat het winst oplevert in de strijd tegen terrorisme. Ik laat het hier even bij.

Voorzitter:

Sofie, zou je hier even op willen reageren, ik wil je vragen te blijven zitten, want ik heb nu toch gemerkt, dat Jacob is nu dan wel uit de actieve politiek maar houdt enorm van het spreekgestoelte. Ik weet dat ook jij daar heel erg van houdt, anders gaat het misschien ietsje te lang duren. Ik wil je vragen even te reageren, hoe zit het eigenlijk met de bevoegdheden van het Europees Parlement op dit moment, heb jij het gevoel dat dat goed georganiseerd is, wat is een beetje de stand van de discussie, die jij meemaakt en wat is je rol daarin en hoe kijk je ernaar?

Sophie in 't Veld

Overigens, als je de illusie hebt dat ik korter praat als ik zit. Ik wil het natuurlijk even hebben over die Europese Unie en het Europees Parlement, want dat is mijn dagelijkse business, maar daaraan voorafgaande wilde ik toch even op een paar algemene zaken reageren die aan de orde zijn gekomen en de bijdrage van beide heren zijn natuurlijk uit het hart gegrepen. Ik zit aanstaande maandag in mijn commissie in het Europees Parlement tegenover de heer Chertoff, dat is de grote baas van Department of Homeland Security, dat is het superministerie van veiligheid en die mijnheer Chertoff die vindt Europeanen maar watjes en hij vindt, hoe had hij dat ook al weer gezegd, leden van het Europees Parlement left wing human rights activists die hem letterlijk de handboeien omdoen in de strijd tegen terrorisme, dus maandag wordt een buitengewoon levendige vergadering. Uiteraard heb ook ik de button Sophie tegen terrorisme. Daar is ook een goede reden voor, ik ben buitengewoon gehecht aan het leven, ik ben ook buitengewoon gehecht aan de vrijheid en waar ik me erg zorgen over maak, en dat is een beetje in de lijn van wat Rob ook zegt, is dat er ontzettend veel maatregelen zijn genomen in de afgelopen jaren die voor een deel ongetwijfeld tot grotere veiligheid hebben geleid maar voor een heel groot deel tot schijnveiligheid. Dat is misschien nog veel gevaarlijker dan maatregelen die tot veiligheid leiden, want mensen hebben het idee dat al die ferme taal van politici en al die maatregelen die er worden doorgedrukt dat die inderdaad veiligheid bieden en je zal zien dat bij de volgende aanslag die er ongetwijfeld weer eens een keer gaat komen, dat dan niet de reactie is van gut, die maatregelen hebben dus niet gewerkt, nee, dan zal er een roep komen om nog meer. Dus ik denk dat de vraag van de effectiviteit van de maatregelen heel belangrijk is en daarom ben ik het ook helemaal eens met jou Rob om een horizonclausule. Die maatregelen moeten vaak geëvalueerd worden en ik denk eerlijk gezegd dat veel van de maatregelen die zijn genomen inderdaad nauwelijks tot geen effect hebben gehad, zeker niet de maatregelen die zijn gebaseerd op een soort blind vertrouwen in technologie en persoonsgegevens. Veel van die maatregelen zijn genomen in grote haast in een stemming van paniek, waarbij de druk eigenlijk vooral kwam vanuit de politiek en niet zozeer vanaf de veiligheidsdiensten, ja die willen natuurlijk altijd meer bevoegdheden, maar

het is vooral de politiek, de nationale politiek als ik het over Europa heb die wil laten zien, die wil niet dat er een aanslag komt en dat de mensen dan zeggen: en wat hebben jullie eraan gedaan om dat te voorkomen? Die sfeer van paniek en angst dat is buitengewoon funest. Er zijn veel maatregelen genomen om bijvoorbeeld gegevens in te zamelen over burgers, waar vervolgens, en dan kom ik ook even op Europa, dat de samenwerking, de uitwisseling van de informatie laat behoorlijk te wensen over. De Amerikanen die verzamelen inderdaad allerlei gegevens over ons in en nog veel meer dan dat je net allemaal hebt genoemd, op basis daarvan schijnen ze dan potentiële terroristen te vinden. Dat zal ook best, maar dat weten wij niet want dat koppelen ze niet weer terug naar Europa. In Europa is het grote probleem dat we 27 lidstaten hebben. Dit heeft het terrein van veiligheid wat een beetje op het snijvlak van politie en justitiebevoegdheden en buitenlands beleid zit, zegmaar, het is allemaal nationale bevoegdheid. Het probleem is dat het vraagstuk is internationaal. Er moet dus een Europees antwoord op komen. Nu, u snapt wel dat we met zijn 27'en als onder unanimiteit moet beslissen, dan ben je lang aan het vergaderen en er komt geen enkele maatregel uit. Dat betekent dus dat de besluitvorming die we hebben is niet slagvaardig, niet effectief en niet geëigend om een kwestie als terrorisme of misdaad aan te pakken en wat je dus ziet gebeuren is dat van die 27 dat zich kleine groepjes vormen, die hebben dan namen als de G6 of zo of ze hebben helemaal geen naam, omdat ze namelijk gewoon in het geheim bij elkaar komen en die maken daar dan afspraken over, bijvoorbeeld de controle op vloeistoffen of wat we noemen ethnic profiling – ik heb daar nog steeds de juiste Nederlandse term niet voor gevonden – allerlei nogal vergaande en nogal controversiële maatregelen die worden daar, er wordt een deal gemaakt, en vervolgens wordt dat eigenlijk die 27 nu ja, min of meer door de strot geduwd. Dat is wat er ook met het Verdrag van Prüm gebeurt. Dan zeggen die 6, die hebben dan een mooie afspraak en die zeggen van nou, kom nou jongens, doe nu mee, als we nu weer die hele discussie moeten gaan openen met zijn 27'en, daar komt niets van terecht en op die manier worden dat soort maatregelen doorgedrukt. Daar komt dus geen nationaal parlement meer aan te pas en als D66'er kan ik daar alleen maar met kromme tenen en buikpijn naar kijken, want het Europees Parlement heeft geen bevoegdheden. We maken verschrikkelijk veel lawaai en bemoeien zich overal mee, dat geeft ook zeker wel politieke druk, maar dit kan dus in een moderne democratie niet langer. Het kan niet zo zijn dat er op deze manier beleid wordt gemaakt tegen terrorisme. Je had het er al over van er is geen visie, dat kan dus niet meer. Wat gaan we eraan doen? Er staat inderdaad die grondwet die Nederland helaas heeft afgewezen, die had op dit terrein een heleboel verbetering gebracht. Nog niet helemaal 100% van wat we hadden gewild, maar een enorme sprong vooruit. Op dit terrein zou er namelijk veel meer met meerderheidsbesluitvorming, dus die 27 niet meer unaniem maar met meerderheid en dan met controle vanuit het Europees Parlement. Gewoon in de openbaarheid en transparant. Die grondwet, ja er zal wel een oplosmiddel gaan komen, maar nog niet vandaag. Maar er worden inderdaad vandaag worden er bijvoorbeeld zaken zoals die de zogenaamde Kader Besluit Bescherming Persoonsgegevens in de derde pijler, dat wordt er doorgejaagd en dat stuk dat is heel boeiend als je dat leest en wij zijn ondertussen .., overigens is er ook een geheim overleg met de Amerikanen, dat noemen ze dan de High Level Contact Group, die zijn ook bezig om in dezelfde lijn afspraken te maken over de bescherming van persoonsgegevens. Nu, zou je zeggen, dat is geweldig. Ze hebben eindelijk het licht gezien, we gaan privacy beschermen. Nee, want deze stukken worden namelijk opgesteld door de departementen die verantwoordelijk zijn voor de veiligheid, politie, justitie. Nu dat blijkt ook uit alles, want dat Europese stuk hè, dat de Duitse voorzitterschap heeft voorgelegd, als je dat leest, dan is de bescherming voor burgers is heel ongrijpbaar. Alleen al door het feit dat het 27 nationale regimes blijven, dus als burger, als jij een probleem hebt met de Amerikanen, nou ja, dan moet je je maar afvragen waar je dan terecht kan. Dus dat gaat helemaal niet goed. Het punt is dat, dat gaat er nu door het voorzitterschap heel snel doorheen gejaagd worden en dan vraag ik me dus af waarom heeft de Tweede Kamer hier geen spoeddebat over aangevraagd. Waarom hebben we wel spoeddebatten over het verdwijnen van Lingo van de buis, maar niet als het gaat, ja dat is niet om te lachen, dat is bedroevend. Ik zal u vertellen, in dit voorstel dat er nu voorligt gaat het over gegevens, het staat er bijvoorbeeld in, dat is een paragraaf die ik choquerend vind, dan staat er: "er zijn bepaalde categorieën gegevens die

zijn zo gevoelig die mogen niet gebruikt worden, niet uitgewisseld, tenzij het in het nationale belang is". Nee, tenzij het in het algemeen belang is. Wie dat dan vaststelt, dat staat er niet bij. Welke gegevens zijn dat dan? Lidmaatschap van een politieke partij, van een vakbond, van een kerkgenootschap. Maar ook medische gegevens en uw seksleven. Nu kan ik me voorstellen in verband met die 27 of 72 maagden, dat dat misschien nog relevant is dat seksleven maar nee, dit zijn dus zaken die staan erin. Dus die gegevens kunnen gebruikt worden voor doelen die heel breed gedefinieerd kunnen worden en dan moeten u en ik maar afwachten waar we verhaal kunnen halen op het moment dat er iets fout gaat. Ik vind het onverstelbaar dat dit in de Nederlandse politiek en in de andere 27 nog niet aan de orde is geweest dus als Alexander nog komt dan zou ik hem dat graag mee willen geven. Dan tenslotte en daarmee eindig ik dan, even over de Verenigde Staten en de Europese Unie. Het ene probleem dat we natuurlijk hebben is dat wij klagen voortdurend over de manier waarop de Verenigde Staten eigenlijk hun beleid ons opdringt. Nou dat is ook terecht dat we daarover klagen. Ik ben het er ook niet mee eens, maar het probleem ligt natuurlijk wel een beetje bij onszelf. Als wij als Europa niet in staat zijn om met één stem te spreken en één standpunt te formuleren en als één man te onderhandelen met de Amerikanen, dan kunnen we het ze eigenlijk niet verwijten dat ze de boel doordrukken, want ja, ze krijgen de kans. En dan een laatste opmerking, want jij zei, we hebben heel verschillende opvattingen over privacy, dat is ten dele waar maar ik zou het iets willen nuanceren. De Verenigde Staten hebben buitengewoon strikte privacywetten. Eigenlijk wetten die ik graag zou willen hebben hier. Het probleem met de Amerikanen is dat die wetten die gelden alleen maar voor Amerikaanse burgers. Wij hebben privacywetten in Europa die gelden gewoon voor iedereen die in Europa is en het probleem dat wij dus hebben is van ja, de Amerikanen die hebben onze gegevens, al onze gegevens, maar die geven ons geen rechtsbescherming hè. Het enige dat je kunt doen als Europees burger is de Verenigde Staten van Amerika voor de rechter slepen. Nou, veel succes. Dus wat wij nu aan de Amerikanen vragen is van jullie willen informatie hebben over de Europese burgers, nou prima, maar in ruil daarvoor willen wij dat jullie goede rechtsbescherming die zich ook uitstrekt tot Europese burgers. Nou, daar begint nu wel een beetje iets van een soortement opening te komen of het gaat gebeuren weet ik niet. Maar goed het is dus heel erg belangrijk om daaruit concluderen dat wij in Europa met één stem gaan spreken en dat heet niet één superstaat zoals mijnheer Jan Marijnissen wil, dat betekent gewoon Europese besluitvorming die er al is maar dan democratisch en slagvaardig zoals wij vanuit D66 dat willen en dat was het eigenlijk.

Voorzitter

Complimenten, je hebt het lekker kort weten te houden, dus daar zijn we allemaal heel blij mee, maar nu gaan we even naar de discussie. Ik wil eigenlijk Ton eerst het woord geven. Die zit daar achter die camera. Zou je even aan de microfoon willen gaan staan, even reageren. Wat mij even opvalt, dat wil ik ook graag vragen hoe jullie daarnaar kijken. Als jullie over terrorismebestrijding spreken, het ligt misschien ook een beetje aan het onderwerp waar ook de focus op is, dan gaat het zo een beetje over frontoffice, hoe bestrijdt je uitingen van terrorisme, maar doen we met zijn alleen genoeg aan het wegnemen van de wortels daarvan en daar zitten ook allerlei discussies in. Kan je praten met een Hamas of bepaalde moslingroeperingen waar wij nu als Europese Unie zeggen no way en waarvan je misschien de negatieve gevolgen ook kunt zien. Daar wil straks ook graag van jullie wat over horen, maar eerst even Ton.

Ton Monasso

Ja, meestal als je hier staat, dan kun je er op tegen wat op het podium gebeurt. Dat is nu niet zozeer het geval. Ik sluit me aan bij veel opmerkingen, maar ik heb twee aanvullingen daarop. Het eerste is dat er een soort mechanisme lijkt te zijn van salamitactiek en hellende vlakken die je normaal nooit mag inzetten maar die wel gebruikt blijken te worden. Elke keer dat er weer een momentum is door een aanslag of een bedreigingbericht in de media als de angst weer heeft geregeerd, dat wordt er een weer een kleine maatregel ingevoerd waarmee dus ogenschijnlijk het probleem wordt opgelost en die kleine maatregel is wel te verkopen. Twee

maanden later dan gebeurt precies hetzelfde dan wordt nog een kleine maatregel ingevoerd waarvan we zeggen sec deze maatregel daar kan ik nog wel mee leven, maar nooit wordt eens een keer een totale afweging gemaakt tussen al die maatregelen die in de afgelopen jaren zijn genomen versus het probleem dat in de afgelopen jaren is ontstaan. Er is gezegd het probleem is misschien wat afgenomen en de bedreiging. Ik denk niet dat dat komt door de maatregelen die zijn genomen, maar dat dat andere oorzaken heeft. Dus eigenlijk ben je wat dat betreft de trend niet aan het keren. Wat dat betreft sluit ik me helemaal aan bij de opmerkingen van Jacob Kohnstamm over de horizonbepaling dat het goed zou zijn alle maatregelen samen te nemen en gewoon eens in de 3, 4 of 5 jaar een algemene evaluatie van je veiligheidsbeleid te hebben. De tweede opmerking gaat inderdaad over de wortels van het terrorisme. Het is natuurlijk altijd heel discutabel waar het vandaan komt en je moet ook zeker niet je buitenlands beleid onder druk van terroristen gaan wijzigen. Wel kun je natuurlijk opmerkingen plaatsen, twijfels plaatsen bij de manier waarop wij in Nederland het buitenlandse beleid wordt vormgegeven, hoe controleerbaar en democratisch dat is. En in hoeverre dat ook wordt gesteund door het volk dat later ook weer de maatregelen om terrorisme te bestrijden moet aanvaarden. Irak is daar denk ik een mooi voorbeeld van. Hier waren er ook niet bepaald voorstanders van. Je ziet ook hoezeer dat in de doofpot wordt gestopt. Ik denk dat die twee dingen wel samen moeten gaan. Als je eerlijk wilt zijn over de manier waarop je terrorisme wilt bestrijden, moet je ook eerlijk zijn over hoe je in de wereld staat.

Voorzitter

Alexander is er niet. Er ligt wel een button voor hem klaar dat hij ook tegen terrorisme is, daar gaan wij voetstoots vanuit. Dat initiatief daar moeten we misschien ietsje later op terugkomen. Wie wil er reageren. Is er iemand in de zaal die iets met terrorisme heeft. Die daar in zijn werk of anderszins mee bezig is, die daar studies van maakt, die daar iets van weet. Ik geef eerst jou even het woord, zeg je eerst even je naam.

Annemiek Houtman

Mijn naam is Annemiek Houtman uit Amsterdam. Wat mij heel erg opviel in het verhaal van Rob en dat ging heel erg, het was eigenlijk een pleidooi ook van de aanpak bij de wortels, maar daar lag het accent heel erg op de aanpak van de home grown terrorisme, zoals ik het maar even benoem, terwijl de essentie nu juist is dat het gaat om cellenstructuren, die heel mondiaal van karakter kunnen zijn en je kunt dus ook daadwerkelijk terroristen invliegen, letterlijk. Vandaar dat ik juist pleit voor een wat meer mondiale benadering als het gaat om die aanpak van de wortels en het blijkt ook dat er wat die cellenstructuren betreft, er is een soort maximale omvang voor iedere cel als het gaat om de kans op ontdekking en daarom heb je juist in de opsporing en vervolging heel veel uitwisseling nodig, informatie uitwisseling om die kans op ontdekking zo groot mogelijk te maken en voor de discussie vanmiddag zou ik dan ook heel graag een onderscheid zien tussen opsporing en vervolging en wat daar voor nodig is en dataretentie of de hooiberg zoals Jacob die schetste.

Voorzitter

Akkoord, dank je wel. Wie wil er nu wat zeggen? Eerst even hier.

Marijke Maathuis

Ja, ik heb eigenlijk, er is nog een wortel voor terrorisme en dat is armoede. Ik ben Marijke Maathuis uit Tilburg. Dat is armoede en ik denk dat het heel belangrijk is dat je terrorisme gaat bestrijden door middel van bestrijding van armoede en isolement. Want wat je ziet is dat je bijvoorbeeld in de Palestijnse gebieden waar de armoede eigenlijk toeneemt door die muur die Israël heeft gebouwd, dat de wortels voor terrorisme alleen maar sterker worden en mensen worden steeds fanatieker daarin.

Voorzitter

Dus mondiale armoede en wortels van terrorisme.

Frederique Petit

Goedemiddag, ik ben 2 jaar onderzoeker geweest op de Universiteit voor het centrum van de Study of Terrorisme and Political Violence en ik vind het heel mooi dat u allemaal die buttons op heeft en ik ben ook aardig tegen terrorisme, maar ik zou toch nog een vraag willen stellen over dat terrorisme. Want ik denk ook dat daar niet eens echt een definitie over is, ja de AIVD heeft er nu wel eentje van, maar ik vind ook dat politiek geweld bijvoorbeeld, met name over het over het Israëliësch/Palestijns conflict dus juist een belangrijke scheidslijn, wat is terrorisme eigenlijk en wanneer beschouw je iemand als terrorist en wanneer beschouwd je hem als vrijheidsstrijders. Als jullie daar nog even op in zouden willen gaan, graag.

Voorzitter

Dus je hebt het ook eigenlijk over individueel en groepsterrorisme versus staats, dus naast staatsterrorisme eventueel. Iemand anders nog?

Frits Olivier

Mijn naam is Frits Olivier. Ik wilde graag ingaan op de opmerking van Rob de Wijk over het winnen van hearts and minds. Wat me opviel was dat hij de rol van de media helemaal niet noemde. Het valt mij op dat bij verslaglegging media niet down spelen om het zo maar te noemen, het juist opkrikken wat er gebeurt en nu het voorbeeld van die straat in Den Haag en ik weet nog dat het NOS journaal toen begon met de opmerking: Nederland staat in brand. Nou, dan denkt de gemiddelde burger dat er iets vreselijks aan de hand is, terwijl op het Plein in Den Haag mensen op volle terrassen zaten, niet eens in de gaten hadden wat er bezig was in Den Haag. Dus ik zou graag Rob nog eens willen horen over de rol van de media in het winnen van de hearts and minds en het voorkomen van terrorisme.

Voorzitter

Ook dan misschien antwoord op de vraag of media zelfs een stimulerende rol kunnen hebben als het gaat over terroristen. Ik denk even aan zo een Mohammed B. type mensen die zich misschien wel gesterkt voelen door de overweldigende hoeveelheid media aandacht, dat heb ik wel eens uit rechterlijke kringen gehoord.

spreker

Ik was eigenlijk wel heel benieuwd naar het moment waarop Rob de Wijk het had over politieke retoriek en toen gaf hij aan dat er een spanning zit met democratie en toen verwachtte ik eigenlijk daar een antwoord op, waar die spanning dan zit of hoe je daarmee om zou moeten gaan en ik wil daar ook nog graag een toelichting bij hebben.

Voorzitter

Ik neem nog even maximaal twee vragen nu.

spreker

--- privacy bescherming, maar ook binnen Europa wordt privacy vaak geschonden. Kijk bijvoorbeeld naar een stad als Londen waar je op een dag misschien wel twintig keer of honderden keren op video wordt vastgelegd. Hoe kijk jij daar tegenaan?

Ben Dekker

We hebben het gehad over het evenwicht tussen persoonlijke vrijheid en recht op privacy en terrorismebestrijding. Is er nu ook een database gemaakt van mensen die er nadeel van hebben ondervonden dat hun privacy werd geschonden? Bestaat dat en zo nee, denk ik zou dat van belang zijn want dat is, als het niet bestaat hebben we geen probleem en als het wel bestaat hebben we een argument.

Voorzitter

Toch nog even Johanna de mogelijkheid geven, die zat enorm te draaien op haar stoel en daarna ga ik even naar de drie gasten achter de tafel.

Johanna Boogerd

Ik wil nog even terugkomen op onze relatie met Amerika. Het is gememoreerd door Jacob dat ik erg gevochten heb en Sophie heeft dat gelukkig overgenomen rondom het geven van die vlieggegevens aan de Verenigde Staten. Ik heb in die tijd onderhandeld met Amerikaanse congresleden en die zeiden als jullie wederkerigheid zouden vragen, het kwam nooit bij ons door het congres. Ik denk dat als je met elkaar maatregelen afspreekt, dat ze ook wederkerig zouden moeten zijn en dat we op dat punt ook een slag zouden kunnen slaan. Dus niet alleen dat die mensen daar eindelijk ook rechten krijgen, wat een heel een goed punt is, maar ook de wederkerigheid vragen en de dan laatste spreker merkte op zijn er ook mensen die er last van hadden. Ik ben in ieder geval geconfronteerd geworden met een mijnheer uit Amsterdam die de pech had een Oosterse voorvader te hebben en daardoor een Arabische naam had die gewerkt had in de Verenigde Staten die daar een bedrijf had en dat bedrijf heeft moeten verkopen, omdat die domweg de Verenigde Staten niet meer in kon met groot verlies. Dus er zijn mensen die er last van hadden.

Voorzitter

Nou er zullen er vast meer zijn. Mag ik jullie uitnodigen om te reageren, misschien eerst even Rob, dan Sophie en dan Jacob.

Rob de Wijk

Er waren een paar hele mooie vragen. Laat ik eerst even iets zeggen over die wortels, want er wordt voortdurend geroepen we moeten de wortels wegnemen. In mijn stellige overtuiging kan dat niet. Dat is onmogelijk. Er wortels liggen diep in de geschiedenis. Ik heb ook het voorbeeld gegeven dat het bijna 100 jaar teruggaat naar de moslimbroederschap in Egypte.....Het is een brede massabeweging geworden die gevoed wordt door een aantal, wat ik zou noemen, katalysatoren en die katalysatoren zijn inderdaad het doorgaande conflict in het Midden Oosten, de interventie in Irak met uitval van AbuCrab en de vernietiging van Felucia, Afghanistan, Guantanamo Bay maar ook de continue retoriek bijvoorbeeld de katoenaire die we ook nog niet zo lang geleden hebben gehad. Armoede is absoluut geen wortel van het probleem. Volstrekt niet. Dat is typisch westers om dat te denken. Daarbij wil ik niemand op de ziel trappen, maar wij in het westen, en dat zegt heel veel over onze eigen cultuur, onze eigen instelling, denken altijd dat de aard van de problemen altijd economische en sociale achterstanden zijn. In dit geval is dat niet het geval. Dit is een probleem, dat heeft te maken met machtsbalans, het heeft te maken met religie, het heeft te maken met ideologie en heeft niets te maken met, in mijn overtuiging, met bijvoorbeeld armoede. Iemand als Bin Laden die kan je toch niet betichten van armoede. Die heeft volgens mij meer geld dan iedereen hier bij elkaar zit. Met andere woorden, je kunt dus het probleem niet zomaar even oplossen. Je kunt het probleem van het communisme destijds met de machtsovername en de vorming van de Sovjet Unie, begin vorige eeuw, dat kun je niet zomeer even oplossen. Dat kan niet, dat is een politieke strijd. Het is ook een politiek strijd die gevoerd wordt en de erkenning dat het hier om een politieke strijd gaat is essentieel. Men heeft politieke grieven, men heeft een politieke agenda en men probeert een politieke agenda dus ook te verwezenlijken. Luister bijvoorbeeld naar Mohammed Bouyeri. Je kunt van die man zeggen dat die gek is, dat het een moordenaar is, misschien allemaal waar, maar toch, de redenering die hij heeft dat is niet mijn redenering, het zijn niet mijn grondslagen, en de grondslagen zijn wat mij betreft ook fout en aantoonbaar fout, maar de redenering is op zich logisch en consistent. En dat moet je ook willen erkennen om, zegmaar überhaupt te kunnen komen tot denken over hoe je met dit probleem omgaat. Volgende punt. Is het nu alleen home grown terrorisme, zijn het nu eigenlijk alleen strijders ... en hoe verhoudt zich dat tot de maatregelen die genomen worden. Het aardige is van Europa, is dat inderdaad pakweg 95, 96% van alle extremisten en alle groepen die wij kennen, dat is van eigen bodem. Dat kan mogelijkwijze ook verklaren waarom het zo redelijk effectief is die terrorismebestrijding en waarom ondanks al het gekanker dat er is over de Europese Unie en de onmacht om goede gegevensuitwisseling te krijgen over grenzen, dat dat misschien helemaal niet zo relevant is als veel mensen denken. Want het gekke is dat veel van die

maatregelen worden genomen, zonder dat men nu echt een keer gaat nadenken, wat is nu eigenlijk het probleem. Wat is nu eigenlijk de dreiging. Voor zover ik weet, zijn wij de eersten geweest, niet alleen in Nederland, maar in Europa, die gewoon eens hebben gekeken van: wat willen die lui nu eigenlijk, wat voor doelwitten hebben ze nu eigenlijk voor ogen. Hoe zien ze zichzelf in dit hele beeld. Gek genoeg, is dat nooit gebeurd. Je hobbelt van de ene naar de andere maatregelen zonder na te denken van wat is nu eigenlijk de dreiging. En als er maatregelen worden genomen, dan zijn het vaak maatregelen tussen generalen die de vorige oorlog vecht, dat zijn maatregelen die genomen zijn om laten we zeggen 11 september te voorkomen of Madrid te voorkomen of om Londen te voorkomen. Maar het is inderdaad zo dus dat veel van die, bijna al die strijders, die zijn van eigen bodem. Daardoorheen spelen natuurlijk wel een paar internationale organisaties, daarom is het ook wel belangrijk om goed te gaan kijken hoe je de informatie uitwisselt, maar daarmee zal je in Europa, dat is meer een probleem voor de Verenigde Staten omdat daar bijna allemaal geïmporteerde problematiek is. Niet in Europa, daar is het verankerd in onze minderheden. Dat is een wezenlijk probleem, daar willen veel mensen ook niet aan. Maar het is ook maar een probleem met het extremisme en terrorisme en aanslagen die in een zeer beperkt aantal landen voorkomen. Het zijn allemaal landen die zijn pro Amerikaans, steunen het Amerikaanse buitenlandse beleid in die zin dat ze naar Afghanistan en Irak gaan, ze hebben een activistisch buitenlands beleid en het zijn allemaal landen met een grote moslimminderheid. Kortom, het zijn een beperkt aantal landen die deze problematiek kennen. Het is het Verenigd Koninkrijk, het is Nederland, een beetje België, het is Frankrijk, het is Italië, het is Spanje en dan hebben het eigenlijk zo ongeveer gehad. Als je iets doet aan je buitenlands beleid dan zou dat dus inderdaad de dreiging kunnen verminderen. De vraag is alleen of je dat wilt. Of je je buitenlands beleid in gijzeling wil laten nemen door een aantal extremisten. Dat is een zeer belangrijke politieke vraag die wat mij betreft nog niet voldoende is beantwoord.

Voorzitter

Een kleine 10 minuten, die vul je gemakkelijk in je eentje, daar ben ik van overtuigd. Heb je nog een belangrijk punt toe te voegen van wat je net hebt gezegd.

Rob de Wijk

Nog even de rol van de media. Ik heb wel die opmerking gemaakt over, laten we zeggen, publieke uitdrukking van politieke figuren, opiniemakers, politici maar dat doe je natuurlijk via de media dat is volstrekt helder en journalisten kunnen daar een rol bij spelen. Inderdaad het debat waarin gepolariseerd wordt helpt niet bij het winnen van hearts and minds en leidt inderdaad tot spanning binnen de democratie want je wilt vrijheid van meningsuiting hebben, maar als die vrijheid van meningsuiting op een bepaalde manier gebeurt, dat weet je dat je hearts and minds verliest, van dat deel van de bevolking. Hoe moet je dat doen, moet je zeggen, je moet je mond houden, daar ben ik geen voorstander van. Dan kan je twee dingen doen. Je kunt of zeggen van ik bescherm alle opiniemakers die dit doen en dat is feitelijk de koers waar vroeger, of op dit ogenblik voor gekozen is en daar ben ik in het verleden ook een voorstander van geweest, maar je kunt een beroep doen op opiniemakers en dan opiniemakers ook in de media waarbij je zegt van vrienden laten we ook af en toe een klein beetje dimmen. Je kunt het ook op verschillende manieren zeggen, je hebt ook een bepaalde verantwoordelijkheid voor de stabiliteit in dit land.

Voorzitter

Er laten zich ook bepaalde politici helemaal niet dimmen. Want die varen daar wel bij, bij de polarisatie van de discussie dus ik wil daar graag ook straks even van jullie horen, zijn wij eigenlijk als D66 zelf ook goed bezig in de discussie. Voeren wij die op een verstandige manier en strategisch genoeg. Wat zouden jullie aanbevelingen zijn, dat wil ik straks even op het einde vragen of jullie daar een aanbeveling over zouden willen doen voor zover jullie vinden dat dat nu niet briljant gebeurt. Sophia en dan Jacob, even kort dan kunnen we nog even kijken of er nog ergens hele dringende vragen in de zaal zijn en dan moeten we al weer zo een beetje afsluiten, het is jammer.

Sophie in 't Veld

Ja ik probeer er even staccato zo doorheen te gaan. Om even te beginnen bij het verhaal van de wortels en de bron, daar heeft Rob het belangrijkste al gezegd, waarbij het ook wel opvalt dat dat in de beweging ook wel een beetje van profiel en vorm verandert, wat het moeilijk maakt. Maar één ding weet ik zeker over de publieke discussie en dat zou ik toch ook nog een keer tegen Wilders en zijn aanhangers willen zeggen, dat ik nog niet veel succesvolle voorbeelden heb gezien waar mensen zijn overgehaald tot democratische inzichten door ze voortdurend te beledigen, te vernederen, te stigmatiseren en verdacht te maken. Dat zijn weinig overtuigende argumenten over het algemeen. Dat brengt me op het tweede punt, de weerbaarheid van de democratie. Want dat is wat mij betreft de belangrijkste doelstelling van welke anti terrorismebeleid dan ook. Democratie en de vrijheid bewaren, dat is wat we willen en het punt is dat ze zelf natuurlijk door allerlei maatregelen en gedragingen die democratie ondermijnen en daarmee dus eigenlijk ook de geloofwaardigheid, de overtuigingskracht van ons eigen verhaal, naar die mensen die misschien potentiaal gaan radicaliseren. Als je ze wilt vertellen dat democratie en vrijheid goed zijn, dan moet je daar zelf ook naar leven en als het gaat om het buitenland beleid, of je dat helemaal aan moet passen, of niet, daar heb ik niet zo één, twee, drie een antwoord op maar ik weet wel dat in dat buitenlands beleid, dat wij veel meer zelf de regels van bijvoorbeeld de mensenrechten zouden moeten respecteren die wel zelf propageren en vervolgens schenden. Ik bedoel het moment dat je zegt wij gaan in Irak de democratie brengen, maar we sluiten mensen op in Guantanamo Bay is de geloofwaardigheid van je boodschap gewoon weg. Dat brengt me ook even op het punt van die mijnheer die zei van hoe veel schendingen van de privacy zijn er, hoeveel voorbeelden hebben we. Nou, natuurlijk is het aardig om concrete voorbeelden te noemen, er zijn er ook een heleboel. We hebben ook steeds meer gegevens. Maar eerlijk gezegd is dat wat mij betreft niet de kernvraag. Privacy is geen luxe speeltje van, wat waren we ook weer "linkse mensenrechtenactivisten". Privacy is individuele vrijheid. Dat is de kern van democratie. Privacy garandeert de vrijheid van meningsuiting. Op het moment waar we het nu over hebben, dat de overheid wil weten bij welke politieke partij men behoort, nu dat zal bij mij geen geheim zijn, maar welke kerkgenootschap, welke vakbond, wie mijn vrienden zijn, met wie ik uitga, enzovoorts, enzovoorts. Die gegevens kunnen misbruikt worden door de overheid en u vraagt welke voorbeelden? Ik heb collega's uit voormalige Oosteuropese dictaturen, die hebben plenty voorbeelden van hoe die gegevens misbruikt kunnen worden. Nu zeg ik niet dat onze regeringen vandaag dat gaan doen, maar we moeten ervoor zorgen dat we er genoeg garanties, safeguards, daartegen inbouwen. Nu de laatste opmerking dan even over de veiligheid tegenover vrijheid. Nee, die twee gaan samen en op het moment dat je nieuwe maatregelen moet nemen tegen schurken, op het moment dat je nieuwe instrumenten bedenkt om schurken te bestrijden, moet je tegelijkertijd die vrijheden beter beschermen. Dat gaat samen. Op het moment dat je grotere bevoegdheden geeft aan de regering om op boeven te jagen, moet je daarnaast de rechten van de individuele burgers tegenover die overheid versterken en Jacob zei al van, wil je privacy opgeven, ik weet niet eens of dat nog de kernvraag is, want wij geven zoveel persoonlijke informatie gewoon aan het internet op het moment dat je iets bestelt over het internet, of je belastingaangifte doet en naar datingsites gaat en noem allemaal maar op. Dus die gegevens die zijn er en kennelijk vinden we dat geen enkel probleem. Het gaat erom, wat doet de overheid ermee. Ik heb die gegevens namelijk niet aan de overheid gegeven, maar aan de bank, of aan de telecomprovider of aan amazon.com of wie dan ook. Op het moment dat de overheid die gegevens in handen krijgt, dan moeten we daar dus veel betere rechtsbescherming voor burgers bij hebben.

Voorzitter

Dank je wel. Jacob, nog even, er zijn nog 2 mensen in de zaal. Ga even snel bij de microfoon staan. Ik geef nog maar 2 mensen het woord, dus mijnheer daar en u met het bruine jasje ook even naar de microfoon want we hebben maar een paar minuten en dan nog even snel die

adviezen van jullie en dan moeten we helaas de zaal weer met zijn allen, nou ja, blijven zitten want dan gaan we verder. Jacob

Jacob Kohnstamm

Heel kort een opmerking over de salamitactiek waar ik het zeer mee eens ben en dat zit natuurlijk ook een beetje in het politieke krachtenveld. Toen ik staatssecretaris was, vlak voordat ik dat dan uiteindelijk werd, is er ook de fraudebestendige paspoorten in mijn portefeuille gefrommeld. Dat was toen een heikel politiek onderwerp en binnen een week of twee stond ik voor de Kamer met een naam gemaakte meestersvervalser die een paspoort had nagemaakt en wat ik niet gezegd heb als politicus is, het is mijn verantwoordelijk en ik treed ogenblikkelijk af, maar ik heb heel eerlijk gezegd, gezegd, als ik nu meer bevoegdheden had om te zorgen dat het niet gebeurde, dan zou het nooit meer gebeuren. En dat is wat je natuurlijk met terrorismebestrijding, Sophie heeft het ook al gezegd, steeds ziet. Beetje bij beetje wordt er gezegd nieuwe bevoegdheden en nooit maakt iemand het totale plaatje. Ondertussen ondervinden er wel veel mensen nadeel van. Er is geen database van gemaakt, daarvoor verzet de wet Bescherming Persoonsgegevens zich tegen, maar ondertussen zijn er twee voorbeelden die ik geef, die al veel genoemd zijn maar die ik wel even geef, Kennedy die geweigerd werd in een vliegtuig omdat die op een terroristenlijst stond, althans een naam van vergelijkbare soort. Ik hoop zo ontzettend dan Balkenende dat een keer overkomt, want dan zou plotseling iedereen het zich bewust zijn. Het tweede voorbeeld is dat er een Air France vliegtuig teruggestuurd is halverwege de vlucht naar Amerika en terug in Parijs geland. Toen bleken er twee baby's te zitten die verdacht werden van terrorisme. Toegegeven, het waren Israëliëse baby's, maar ik vind niet dat dat feit op zich tot iets anders moet leiden dan dat het een totale misvatting is. En zo zijn er nog vele in Nederland. Laatste opmerking; ik heb aan de twee meest ratachtige van mijn medewerkers gevraagd om drie kamerleden en mijzelf overigens op internet echt totaal bloot te leggen. Ik heb daar één rapport over gekregen van één van de kamerleden die ik gevraagd had. Ik was van plan om een wake-up call met die drie kamerleden op Nieuwspoor te organiseren om te zien in welk glazen huisje ze inmiddels wonen en ik ben inmiddels gaan twifelen of dat wel verstandig was, want de informatie die ik heb achterhaald over één van die kamerleden en over zijn of haar kinderen, zijn of haar partner zijn zodanig dat ik zeg, dat gaat niemand ene flikker aan. En ondertussen leven we in die samenleving en doen we daar eigenlijk met zijn allen heel veel te weinig aan.

Voorzitter

Dank je wel. Even de laatste 2, echt even 20 seconden.

René Collier

Wat ik eigenlijk irritant aan dit hele verhaal vind. Ten eerste vind ik het eigenlijk een voorbeeld van het creëren van een vorm van schijnveiligheid. Deze actie met die buttons ook. Doet me ook een beetje denken aan die rampensite, waar je in je woonomgeving kunt zien hoe gevaarlijk het is enzovoorts. Ik ben zelf werkzaam in het onderwijs als docent en dan zie ik die spotjes over dat terrorisme en dan begrijp ik blijkbaar dat ik dagelijks met duizenden anderen me inzet voor de bestrijding van terrorisme. Dat is mijn baan helemaal niet, ik verdom dat zelfs, ik ben niet een soort verkapte NSB'er die mijn medeburgers gaat achterhalen en ergens gaat aangeven. Hoe komt men erbij om dit soort dingen te creëren?

Voorzitter

Dat is een overheids campagne. Daar kan de Tweede Kamer wat van zeggen. Dat is even een advies aan onze Tweede Kamerleden, kijk eens even naar die spotjes wat je ervan vindt. Die buttons is natuurlijk flauw er staat een naam op en een stomme kreet. Ik zou daar niet te serieus aandacht aan willen besteden.

René Collier

Het had netjes aan mij gevraagd moeten worden of ik zo een baantje erbij had willen hebben. Ik word er niet eens voor betaald zelfs?

Voorzitter
Een baantje?

René Collier
Een baantje als terroristenjager. Ik ben blijkbaar terroristenjager overdag. Ik wist dat niet. Ik word er niet voor betaald en ik wil het niet zijn. Dus ik wil er vanaf. Dat spotje moet veranderen en jullie moeten daarvoor zorgen.

Voorzitter
Even snel microfoon 3.

Gerald Bouwmeester
Mijn naam is Gerald Bouwmeester. Ik ben fractievoorzitter voor D66 in één van die wijken waar een heleboel hearts and minds moeten worden gevonden. Bos en Lommer. En volgens mij kan het onderwijs er overigens een hele goede bijdrage toe leveren om juist mensen in de groepen met een moeilijke sociaal economische positie, en Rob de Wijk zegt dat dat het creëert, niet de terroristen als Bin Laden, maar is wel een voedingsbodem voor mogelijke nieuwe terroristen en ook voor ondersteuners daarvan. En volgens mij is onderwijs om kansen te geven, kan ervoor zorgen dat je daar medestanders creëert tegen terrorisme in plaats van potentiële nieuwe terroristen.

Voorzitter
Dank je wel. Daar kunnen we volgende keer een debat over voeren en dat is een heftig debat dat zie ik nu al. Daar zitten veel emoties in, want we hebben een hoop mensen in het onderwijs in D66. We vinden dat ze het hartstikke goed doen en ze doen het natuurlijk ook goed maar er zitten misschien een aantal andere aspecten aan die wel interessant kunnen zijn bij het betrekken. Nu wilde ik aan jullie even vragen, als het nu gaat om de huidige fractie. Hebben jullie adviezen aan de huidige fractie over de inzet of de discussie die gevoerd zou moeten worden om het beleid wat beter te maken. Effectiever in de kamer te opereren op dit thema. Rob, Jacob, Sophie.

Rob de Wit
Nu, ik denk eerlijk gezegd dat in de Kamer D66 nu niet het eerste probleem is. Dan weet ik er nog wel een paar die dat wel zijn op dit gebied, maar wat mogelijkerwijs wel zou kunnen zijn is voortdurend te hameren op terughoudendheid om polarisatie tegen te gaan en dat betekent dus dat je je continu moet kanten in de Tweede Kamer tegen maatregelen die flauwekul zijn maar die feitelijk wel eigenlijk groepen stigmatiseert, want daar komt het op neer, want iedereen weet verdomd goed voor wie die maatregelen zijn genomen, dus moet je gewoon tegengaan, dat debat moet je ook voeren. Ik vind ook dat je in die termen dat debat moet voeren. Wat zijn de consequenties hiervan, hoe wordt dat gezien en je moet je niet met een kluitje in het riet laten sturen van, nee, want dat zijn algemene maatregelen, want dat is dus gewoon niet zo. Dat is één punt en het tweede punt is als de retoriek weer bij de Wilders' van deze wereld losbarst in de Tweede Kamer, dan denk ik dat je het debat op een heel andere manier moet gaan voeren. Dan moet je het debat gaan voeren over de wijze of op de consequenties die dit kan hebben voor dat verschrikkelijke bijna uitgewoonde hearts and minds. Maar het is wel heel erg belangrijk om duidelijk te maken wat dit soort polarisaties kunnen betekenen in de maatschappelijk, in de hoop dat dat misschien een klein beetje bijdraagt aan de demping van het debat.

Jacob Kohnstamm
Ik heb in mijn inleiding al de vier punten genoemd die ik niet ga herhalen, maar die vier punten zou ik vinden efficiency en limit terrorisme met een horizonbepaling en vervolgens het causale verband tussen nieuwe bevoegdheden en de bestrijding van terrorisme. Die vier

elementen steeds voor ogen houden bij het plegen van een inbreng. Als voorzitter het College Bescherming Persoonsgegevens heb ik geen enkel oordeel over de huidige fractie van D66.

Voorzitter

Vanzelfsprekend niet.

Sophie in 't Veld

Ja, ten eerste denk ik dat wat de huidige Tweede Kamerfractie al heel effectief doet is kritische vragen stellen, elke keer als er maatregelen worden voorgesteld. Ingaan tegen de geluiden van Wilders en consorten. Steeds weer eisen dat er een evaluatie komt van al die maatregelen. Kijken of het inderdaad wel heeft geholpen, of het zin heeft of bijgesteld moet worden en heel concreet denk ik dat, en ik werk ook nauw samen met de Tweede Kamerfractie gelukkig, ik mag dan wel wat zeggen over D66, als er zegmaar op Europees niveau dingen worden afgesproken waarmee ze proberen om de Nationale Parlementen te omzeilen, dan moeten we dat niet laten gebeuren en D66 moet dus elke keer over dat soort zaken een debat aanvragen, maar nogmaals, in samenwerking met Alexander werkt dat heel goed. En tenslotte denk ik dat D66 gewoon moet blijven hameren op het belang van vrijheid, van burgervrijheden, van privacy, van democratie, ook als dat even niet zo populair is, want onlangs nog in het debat kwam minister Verhagen met enthousiaste instemming van een Hans van Baalen en Geert Wilders, die kon alleen maar zeggen veiligheid is belangrijker dan privacy en dat was zijn enige bijdrage aan de discussies. Ik denk dat wij iets genuanceerder kunnen laten horen en ik weet ook zeker dat een heleboel mensen in Nederland er ook zo over denken en dringend wachten op iemand die dat geluid verwoordt.

Voorzitter

Dank jullie wel. Heel veel dank voor jullie bijdrage. Wij hebben een paar hele lekkere flesjes wijn weten op te snorren. Zowel de producenten als de leveranciers zijn gescreend. Die waren helemaal op orde, er was op internet niets verkeerd te vinden, dus jullie kunnen gewoon heel betrouwbaar aan je flesje vanavond. Dank je wel.

Hans Engels

Congres ik stel voor dat wij onze vergadering vervolgen. Aan de orde is verslaglegging uit de vier innovatiekamers en ik nodig de rapporteur van de eerste innovatiekamer over terrorisme uit om hier op het podium te komen en in maximaal 7 minuten op een inspirerende wijze verslag te doen van wat er is besproken. Hier is Fleur Gräper.

Fleur Gräper

Ik had begrepen maar 5, maar die 7 weet ik ook wel vol te praten. Ten aanzien van de deelsessie over terrorisme zijn er eigenlijk drie belangrijke conclusies te trekken. De eerste conclusie is dat hoewel de wortels van het terrorisme niet aan te pakken zijn, omdat die nu eenmaal veel bredere grondslag hebben dan we eigenlijk met zijn allen denken en ook al ver liggen voor 2001, de kracht van het terrorisme wel uit te bannen is en dat vooral door het winnen van de hearts and minds van mensen. En dat daar media en politie een heel belangrijke rol in hebben. De polarisering van het politieke debat heeft wel degelijk effect op de wijze waarop de kracht van terrorisme en de kracht van terroristenleiders op de grote groep tot resultaat heeft. Een belangrijk voorbeeld die hearts and minds te beïnvloeden werd genoemd toen met veel geweld de Hofstadgroep uit Den Haag opgepakt werd, waarbij vervolgens het NOS journaal Den Haag en Nederland in brand stond terwijl op Het Plein de mensen rustig een biertje zaten te drinken. Met dat soort beeldvorming creëer je een sfeer waar mensen zich bedreigd in voelen en waardoor de extremisten binnen een bepaalde gematigde groep niet geïsoleerd worden alleen veel meer ruimte krijgen om zich in zo een groep te verbergen en zich te ontwikkelen. Dat aanpakken is een heel belangrijke opdracht, is ook een heel belangrijke opdracht richting Tweede Kamerfractie om juist dat soort mensen zoals Wilders aan te spreken op hun gedrag, aan te spreken op de gevolgen van wat hun

uitspraken hebben voor de grotere groep en hun daar ook bij de les te houden en continu voor ogen houden dat het doel van terrorismebestrijding nu eenmaal is om een bepaald probleem op te lossen en dat probleem definiëren we dan ook en dan pas naar een oplossing moeten gaan zoeken en te kijken welke effecten daarvoor noodzakelijk zijn. Dus de volgende keer dat Wilders heel hard van wal gaat, moeten we misschien aan Wilders vragen wat hij hier nu precies mee bedoelt en welke problemen hij met dat soort uitspraken wil gaan oplossen. Daarnaast werd heel nadrukkelijk aangegeven dat terrorisme en terrorismebestrijding niet het probleem is van de nationale overheden, maar het probleem is van de internationale overheid. Terroristen ontstaan niet in Nederland, terroristen worden gevoed door ontwikkelingen die wereldwijd en mondiaal zijn en oplossingen zijn ook wat dat betreft wereldwijd en mondiaal en als eerste belangrijkste stap is dat het beleid niet op nationaal niveau geregeld moet worden maar op Europees niveau en dat in Europa, willen we daadwerkelijk een stem hebben in de wereld en willen we daadwerkelijk bepaalde ideeën en ideevorming in de wereld hebben, dat we dan ook eindelijk met één stem moeten gaan spreken en dat we eindelijk eens daar een krachtige vuist over maken, ook bijvoorbeeld richting de discussie die we voeren in Amerika. Een derde belangrijke conclusie denk ik die getrokken kon worden uit het debat is er één dat zaken nu eenmaal de afgelopen jaren met hele kleine stapjes over ons heen gekomen zijn. Hele kleine stapjes hebben heel veel invloed gehad op bijvoorbeeld je privacy en zoals werd genoemd als een soort salomitactiek ons leven in gestapt is, zonder dat ooit eens gevraagd werd wat daar dan de totale effectiviteit van is, zonder dat ooit eens gekeken wordt, welke effecten dat soort kleine stapjes hebben gehad. Op het moment dat er bijvoorbeeld nieuwe activiteiten plaatsvinden, nieuwe bedreigingen zijn, wordt er niet gezegd van oké oude maatregelen hebben dus blijkbaar niet gewerkt dus die kunnen van de plank af, nee dan worden er alleen maar maatregelen bovenop gegooid. Het zou goed zijn, zeker op het gebied van terrorismebestrijding dat er een zogenaamde sunset clause in het beleid wordt opgenomen, waarbij zeer nadrukkelijk na een aantal jaren, bijvoorbeeld drie of vijf jaar afhankelijk van wanneer welke termijn je erop legt, gekeken wordt naar welke effectiviteit en welke maatregelen daadwerkelijk effect hebben gehad en pas indien zeer nadrukkelijk bewezen is dat die maatregelen effect hebben gehad, ook daadwerkelijk overgegaan wordt tot een verlenging van een dergelijke maatregel. Tenslotte is er duidelijk een opmerking gemaakt dat we niet moeten vergeten dat terrorismebestrijding op de eerste plaats en bovenal het beschermen van onze democratie en burgerlijke vrijheden is, dat dat per uitstek datgene is dat terroristen hebben aangevallen en als we dat niet als essentie nemen in ons terrorismebeleid uiteindelijk in feite voor terroristen gewoon de deur openzetten en welkom heten. Nadrukkelijk werd ook aangegeven richting Tweede Kamerfractie dat bijvoorbeeld als het gaat om die bescherming en die actieve rol nemen in dat Europees debat het eigenlijk van de zotte is dat er nog geen spoeddebat geweest is over bijvoorbeeld zaken als de databescherming binnen de derde pijler en dat we ondertussen wel over Lingo praten, maar over essentiële dingen die onze privacy en onze burgerlijke vrijheden direct aantasten, dat we daar niet veel harder in optreden.

Hans Engels

Prima gedaan, dank je wel. Dan zijn wij toe aan innovatiekamer 2. D66 haar sociale gezicht. Wie kan ik daarvoor uitnodigen om te rapporteren. Hebben we geen sociaal gezicht meer? Oké zo gaan die dingen soms. Dan ga ik eens kijken bij D66 en het milieu met onder andere Boris van der Ham die daar was. Is daar iemand?

Simone Kukenheim

Dank u wel voorzitter. Ik zal even misbruik maken van deze gelegenheid om mijzelf voor te stellen. Ik ben Simone Kukenheim. Ik ben raadslid in Amsterdam Oud Zuid, maar ik ben ook medewerker van de Tweede Kamerfractie en ik wil bij deze ook een oproep doen om u als leden mij te vertellen waar u mee zit. Want wij zijn een hele kleine fractie geworden helaas met een hele kleine ondersteuning. Ik heb ook helaas niet de waarheid in pacht en ik wil graag

van u horen wat er allemaal speelt. Eén van de dingen die ik behandel zijn eigenlijk alle groene portefeuilles, vandaar dat ik ook een verslag ga doen van de discussies kamer over milieu. Milieu is een heel breed begrip, dat merkten we meteen. Alle onderwerpen kwamen voorbij van voedselvoorziening tot bomenkap, energie, dierenwelzijn, woningbouw, rekening rijden, alles had met milieu te maken. Er zijn twee grote discussies eigenlijk ontstaan. Eentje ging over biobrandstof. De voordelen van biobrandstof aan de ene kant als alternatieve energie tegenover vervuillende energie. De nadelen van biobrandstof aan de andere kant. Het heeft nadelen ten aanzien van de voedselvoorziening, ten aanzien van de bodemkap en de enorme schade die dat met name in de Derde Wereld heeft. Ik kan niet zeggen dat ik echt een conclusie heb gehoord, maar wel hele nuttige feiten en gedachten daarover. De tweede discussie die ontstond, vond ik ook interessant, dat ging eigenlijk over windmolens. Windmolens hebben natuurlijk ook vele voordelen voor alternatieve energie, maar ook enige nadelen en dat merkte ik vooral in de lokale fracties, die lokaal vaak soms tegen windmolens stemmen in hun buurt en dat heeft dan veel te maken met dat het gewoon lelijk in het landschap staat. Er was een oproep, ik zal geen namen noemen, die lokale fracties ocriep om vooral niet lui en goedkope politiek te bedrijven en electoraal te willen scoren en daarom tegen windmolens te stemmen, want we hebben ze zo hard nodig. Voorzitter, er waren gelukkig ook wat conclusies die ik kan melden en één daarvan en die vind ik wel heel interessant, namelijk dat we uiteindelijk, wij als consumenten toch voor dingen moeten betalen die met milieu te maken hebben. Wat daar wordt genoemd, bijvoorbeeld, is de isolatie van je eigen huis. Iets anders is vlees. Dat je gewoon als je wilt dat vlees duurzaam en netjes en diervriendelijk wordt geproduceerd dat je daar uiteindelijk dus gewoon meer voor zult moeten gaan betalen. En tenslotte ging het ook over benzine. Als je wilt dat benzine netjes en brandstof in het algemeen goed wordt geproduceerd dat er ketenverantwoordelijkheid is, dan zullen we daar als consument gewoon geld voor op tafel moeten leggen. Tot slot werden een aantal dogma's genoemd, waar we misschien in een volgende congres met zijn allen kunnen gaan discussiëren. Daar zijn ook geen conclusies uit gekomen, maar ik vind het leuk om ze te noemen. Het Groene Hart, moeten we daar nu wel mee doorgaan, moeten we dat nu koste wat het kost, wel beschermen? Zijn er niet gewoon delen van het Groene Hart waar we wel gewoon in moeten gaan bouwen? Dat is een onderwerp waar D66 misschien eens over na moet gaan denken. Kernenergie, wat vinden we daar nu eigenlijk van. Zijn we voor of tegen. Dat afval kan je daar niet iets op verzinnen? Interessante discussie zou ik zeggen en uiteindelijk is het verplicht stellen van milieumaatregelen. Als D66 zijn we heel milieuvriendelijk en we hebben allemaal suggesties hoe we het allemaal beter kunnen doen. Als puntje bij paaltje komt zijn we natuurlijk liberaal en gaan we niet mensen dwingen om bepaalde dingen te doen of bepaalde dingen te kopen. Moeten we daar niet eens vanaf, moeten we niet gewoon zeggen, op het moment dat u echt wil dat het weer schoner en milieuvriendelijker wordt, dan doet u verplicht dat u uw huis isoleert. Ik zie uit naar deze discussies de volgende keer. Dank u wel.

Hans Engels

Dank je wel. Dat was Simone. Dan heb ik begrepen dat er alsnog een sociaal gezicht beschikbaar is voor onze partij en dat zal tot verbazing van sommigen misschien uiteen worden gezet door Arjen de Wolf, in dit keer maximaal 5 minuten.

Arjen de Wolf

Dank u wel voorzitter. Een onderdeel van het narcistische hoofdbeeld van onze partij is dat wij een sociaal gezicht hebben. We vinden dat zelf natuurlijk wel, onze kiezers zijn dat niet altijd met ons eens, maar in elk geval wij hebben een innovatiekamer gehouden over het sociale gezicht van D66 met een jury onder leiding van ons kamerlid sociaal gezicht Fatma Koser Kaya. Mij is door het bestuur ter hand gesteld een kleine handreiking voor een frisse rapportage uit de innovatiekamers. Ik zal proberen die zo goed mogelijk te volgen bij het u mededelen van de bereikte conclusies. We hebben in de innovatiekamer sociaal gezicht ervoor gekozen om een debatvorm te kiezen. We hebben een paar goede, zeer ervaren en getrainde JD'ers bereid gevonden om een aantal stellingen voor ons te discussiëren voor en tegen. De

bedoeling daarvan was natuurlijk om het denken van de zaal een beetje aan de gang te zetten en te helpen over een paar van de stellingen die wij bediscussieerd hebben in dit half uurtje, drie kwartier. De eerste stelling ging over positieve discriminatie aan de hand van quota's. Zijn we daar voor of zijn we daar tegen. De tweede ging over met een basisinkomen kunnen we beter uit de voeten dan met het huidige sociale zekerheidstelsel. U kent de discussie vast nog wel van programma commissies uit de jaren 80. En de derde stelling was bijverdienen bij een uitkering is een blijk van sociaal economische betrokkenheid. Kortom, naast een uitkering moet je kunnen werken. Nou aardige stellingen; sociaal economische stellingen. De debaters deden het echt ongelooflijk leuk. Het was heel goed. Ik heb ook het gevoel dat de zaal, die goed gevuld was, aan de hand van dat debat een beetje een gevoel kreeg voor de discussie. De conclusies uiteindelijk. Nee, laat ik eerst even zeggen, we hadden dus twee debatteams. Het eerste team bestond uit Jan Paternotte en Salima Belhaj en het tweede team bestond uit Marc Roels en Reinout de Vries. De winnaars van vanmiddag waren Marc Roels en Reinout de Vries. Mag ik even uw hartelijke applaus voor de uitzonderlijke debat kwaliteiten van onze JD voorzitters en ex JD voorzitters. De conclusies die in ieder geval in die zaal werden bereikt, waren dat we eigenlijk in het algemeen als partij maar niet zo voor positieve discriminatie aan de hand van quota zouden moeten zijn. Natuurlijk alles passeerde nog meer in die discussie van het glazen plafond en dat is zo moeilijk en ja, als je er niets aan doet, dan gaan werkgevers anders zeggen, ik heb je liever niet, want je bent een Marokkaan en dat spreken ze allemaal niet uit, maar toch werkt het stiekem zo. Als die argumenten, die kwamen wel weer op, maar uiteindelijk was toch de conclusie van de zaal van ja, maar positieve discriminatie werkt ook niet echt heel erg goed. Dus laten we dat meer eens niet doen. Belangrijkste conclusie was, er is een cultuurverandering nodig, er is een mentaliteitverandering nodig. Nou goed, hoe dat dan ongeveer wel handen en voeten zou moeten krijgen, daar is niet echt een conclusie over bereikt. Is ook een moeilijk onderwerp natuurlijk, maar ik geeft het jullie maar vast mee, hoe doe je het dan wel als je niet wilt quoteren. De zaal was ook niet zo een ongelooflijke voorstander van herinvoering, of herinvoering in ons programma, maar invoeren van het basisinkomen. Erwin Nypels was in de zaal voor de daar was ik zelf heel blij mee. U weet, oud bewindsman, groot kenner van dit onderwerp en een zeer gewaardeerde partijicoon en die heeft een prachtig verhaal gehouden over hoe hij in het begin zelf voor zo een basisinkomen was, maar uiteindelijk door alle praktische problemen waar je tegenaan loopt als je zo een basisinkomen zou willen invoeren, eigenlijk ja, een prachtig principe hanteert, maar het onuitvoerbaar maakt. De zaal was niet zo voor zo een basisinkomen uiteindelijk. Waar iedereen wel heel erg voor was en ja, daar was dan dat sociale gezicht van D66, als je een uitkering hebt, moet je er gewoon bij kunnen werken. In ieder geval tot een bepaald bedrag. Dat vonden we allemaal heel belangrijk, want werken dat activeert. Werken houdt mensen sociaal betrokken, werken naast een uitkering haalt mensen uit de armoede, nu allemaal dat soort prachtige mooie frisse argumenten, die kwamen allemaal op en dat was een belangrijke conclusie bij ons in de zaal. Ja, dan heb ik volgens mij de belangrijkste zaken doorlopen en we zijn na deze innovatiekamer er weer een stukje socialer op geworden. Hartelijk dank.

Hans Engels

Nu, ik merk dat dat een grote opluchting voor u allemaal betekent, dus kunnen we met een gerust hart overgaan naar onze laatste innovatiekamer D66 en de Randstad. Ik praat nu langzaam omdat ik hoop, ah daar komt iemand aan. Wilt u uw naam noemen?

Niels Hoefnagels

Goedemiddag, mijn naam is Niels Hoefnagels. Ik ben zelf bestuurslid in Utrecht en lid van de statencommissie Water, Milieu en Mobiliteit in provincie Utrecht. Wij hebben een zeer innovatieve innovatiekamer gehad over de Randstad. Om te voorkomen dat iedereen op zijn stoeltje zou gaan zitten, zijn we begonnen met alle stoelen aan de kant te zetten en we hebben een soortement Ren je Rot gehouden bij verschillende stellingen die continu langskwamen. In feite was het zo dat iedereen steeds moest aangeven dat ze het eens waren of oneens waren met het onderwerp waar we mee bezig waren. Dat leverde toch wel heel veel

interessante dingen op. We hadden twee sprekers uitgenodigd die vanuit externe omgeving zijn gekomen. De ene was Ellen Verkoelen van de Milieufederatie Zuid Holland. Wat opviel was, op het moment dat zij aan het woord was, dat eigenlijk bijna iedereen naar het "eensblok" ging langzamerhand. Daarnaast hadden we ook nog een spreker uitgenodigd, Sander de Rouwe, dat is een zeer jong kamerlid van het CDA. Toen hij aan het woord was ging het langzamerhand een beetje naar de andere kant van de zaal, maar er bleven nog verrassend veel mensen in het "eenskamp" staan. Dus dat was wel interessant. In eerste instantie is dus meer aandacht gegeven aan het verhaal van Ellen Verkoelen van de Milieufederatie. Zij heeft zich vooral gericht op de leefomgevingkwaliteit en uiteraard waren we het er allemaal mee eens dat dat een belangrijk onderdeel zou moeten zijn van het Randstad idee. Want we moeten ons in de Randstad allemaal bezig houden met dat de leefomgeving voldoende kwaliteit blijft houden. Het betekent wel dat we Ruimtelijke Ordening in al zijn facetten moeten beschouwen, dus dat betekent dat we zowel Ruimtelijke Ordening, als het wonen, als het werken, als het milieu, als de infra, als het recreëren meenemen. Dat was een mooie tegenspraak ten opzichte van Sander de Rouwe van het CDA, die zich vooral richtte op het infradeel. De Holland 8 heeft een document aangegeven, waar we het ook over hebben gehad, waarin ze aangeven dat er een urgentieprogramma moet zijn voor de Randstad. Dat urgentieprogramma richt zich vooral op het oplossen van het mobiliteitsprobleem. Wat je merkt in de discussie dat het ongeveer 50/50 was. Of dat we ons nu volledig daarop moesten richten of dat we ons breder zouden moeten bezighouden. Dus dat we vooral vanuit het provinciale, mensen die erbij waren, zowel vanuit Zuid Holland als uit Utrecht, ook vanuit de andere provincies, maar dat waren geen provinciale kandidaten, die hielden vooral zich bezig met het wonen wat tegelijkertijd moest worden opgepakt. Zij zeiden wij zouden het niet eens zijn met het puur alleen maar op het infra kijken van hoe je de problemen in de Randstad oplost. Er is meer aan de hand. Dat in feite over de Randstad, want het bestuurlijke deel, over het urgentieprogramma, want het bestuurlijke deel van de Randstadoplossing is niet gekomen. Randstadprovincie, ja, daar zijn we het misschien wel mee eens, misschien niet. Maar één van de dingen die we misschien zeker allemaal willen oplossen, is het oplossen van de bestuurlijke drukte, maar of dat nu één Randstadprovincie moet zijn, dat is niet helemaal duidelijk. Dat is wat ik zei toen het CDA aan het woord was, toen was het een beetje 50/50. Zij zijn daar zeer duidelijk niet voor, in ieder geval wat we allemaal wel vinden is dat dan iedereen ervoor moet zijn en aangezien niet iedereen er voor is, zijn wij er ook weer niet voor. Heeft u het nog? Juist. Waar het uiteindelijk op neerkomt is dat we wel allemaal vinden dat op bepaalde momenten het algemeen belang voor het eigen belang moet gaan. Ik vraag me alleen af of dat ook zo zou zijn op het moment dat het ons eigen belang is. Dat is alleen een tweede punt. Ik hoorde dat eerder al over de milieuterugkoppeling, over de windmolen. Of het algemeen belang of dat het eigen belang is. Altijd een probleem. Om er even ook een einde aan te maken, het urgentieprogramma voor mobiliteit, nog even daar terug op komen, we moeten iets breder doen, we moeten hiermee door, dat absoluut, maar D66 zou het een eigen urgentieprogramma moeten maken in samenhang met de andere problemen in de Randstad. Dat is eigenlijk het belangrijkste dat eruit is gekomen. Dus op het moment dat wij nu als D66 gezamenlijk zeggen van: hartstikke mooi, we hebben een urgentieprogramma vanuit de vier provincies en de vier grote steden, dat wordt uitgevoerd door Camiel Eurlings, hartstikke mooi, maar wij moeten nu zeggen wat ik nu de koppeling met die andere problemen? Want alleen met vervoer en infra-oplossingen los je het niet op. Je moet gewoon ook richting het onderwijs zaken doen, je moet de sociale samenhang daarin betrekken. Op het moment dat je in de regio woont, dan gaat het alleen maar goed op het moment dat ook in de Randstad dat soort problemen zijn opgelost. Dus wat dat betreft is de uiteindelijke conclusie dat we ons eigen urgentieprogramma moeten maken om als oppositiepartij te kunnen zeggen, dat wij ook een beeld hebben op de Randstad. Tot zover.

Hans Engels

Mooi, dank je wel Niels. En zo hebben we weer een substantieel inhoudelijk gedeelte ook op dit congres gehad. Dan is het mij een bijzonder genoegen om aan te kondigen het volgende

agendapunt, het in het zonnetje zetten van mensen en wie kan dat eigenlijk beter doen dan onze waarnemende tijdelijke fungerende interim-voorzitter Gerard Schouw.

Gerard Schouw

Het is eigenlijk best een hele liefdevolle en warme aankondiging Hans. Ik ben, dames en heren, eigenlijk best een, voor zover een interim tijdelijk waarnemend gelukkig kan zijn, eigenlijk best een hele gelukkige tijdelijke interim waarnemend voorzitter. Ik ben gelukkig omdat wij vanmorgen met elkaar weliswaar na enige discussie, maar daarna toch heel ferm de vernieuwingsprojecten uit de "Klim" hebben vastgesteld. Ik ben ook heel erg gelukkig dat er vandaag ruim 550 leden hier zijn om met elkaar te discussiëren weer over de toekomst en inhoud van de partij. Ik ben gelukkig dat het goed is gedaan in de innovatiekamers. Dat hebben we net gehoord uit de sprankelende inbreng en ik ben ook gelukkig dat over drie kwartier hier een nieuwe voorzitter voor u staat. Ik heb de geweldige taak om een aantal mensen in het zonnetje te zetten, want het is al vaker gezegd vandaag, maar je kan het niet genoeg zeggen, de partij wordt gemaakt door mensen die in hun vrije tijd vaak een maximale inzet plegen om de goede dingen te doen voor de partij. En we hebben daar een aantal mensen in te bedanken. In de eerste plaats is dat en het is alweer een tijdje geleden, maar dames en heren, ze hebben het er buitengewoon moeilijk mee gehad en het heeft ontzettend veel tijd gekost. De stemadviescommissie voor de Eerste Kamer. Albertine van Vliet, Magda Bernds en Arnold Gerritsen, Olga Scheltema en Reinout de Vries. Mag ik u vragen om hun via een applausje te bedanken voor hun zegerijke werk. Dan heb ik nog twee andere mensen die, waarvan ik in elk geval weet dat er één hier volgens mij niet kan zijn, dat is Mark van Twist. Mark heeft zich de afgelopen jaren buitengewoon ingezet als bestuurslid voor het Kenniscentrum van D66. Hij heeft dat mede opgezet, lijnen uitgedacht en daar veel tijd en energie in gestoken en het Kenniscentrum staat. Dat is de eerste persoon die ik zou willen bedanken en de tweede in deze categorie, dat is Herman Kolkman. Nu zou u zeggen ja, wie is Herman Kolkman, hebben we die wel eens gezien. Die hebben we gesproken, die hebben we gezien, maar dat is een heel belangrijke functionaris die al vanaf 1994 voor deze partij actief is in de geschillen, in het Geschillencollege en u heeft waarschijnlijk zo weinig van deze mijnheer gehoord omdat geschillen altijd zo ontzettend goed en vakkundig worden opgelost achter de schermen. Mag ik ook voor deze twee personen, die de bloemen na afloop kunnen ophalen, ook een applausje. Dan en ik weet niet wie daarbij was, eigenlijk bij de campagnestart voor de Provinciale Statenverkiezingen. Daar was u niet bij. Wel de 12 lijsttrekkers voor die Provinciale Statenverkiezingen en wel een groot aantal actieve mensen van de afdeling Utrecht. Het was op zo een zaterdag zoals nu, alleen het was een graadje of 20 kouder en het regende en we stonden op een plein en er was geen koffie, maar die lijsttrekkers die waren er en die waren allemaal op dat podium en die hebben vreselijk stinkend hun best gedaan om die campagnes in die debatten in al die verschillende provincies tot een goed einde te brengen. In een aantal provincies is dat gelukt, in een aantal provincies is dat niet gelukt, maar ik kan u vanuit mijn eigen waarneming zeggen, dat dat absoluut niet ligt aan de inzet van die lijsttrekkers. Het is niet gelukt in Overijssel, Marjo de Greef; het is niet gelukt in Zeeland, Rob van Eijkelenburg; het is niet gelukt in Flevoland, Tom Stroobach, die zag ik vandaag hier ook nog; Drenthe, Peter Sluiter; Friesland, Johan Sieswerda, maar met hen hebben we ook afgesproken, we gaan deze witte vlekken verder in de gaten houden, we gaan ze opvullen, we gaan die provincies structuren, niet verloren gaan. Ik denk dat het goed is dat u hen, die lijsttrekkers die het wel gehaald hebben in die provincies en die het niet gehaald hebben, ook nog even een hart onder riem voor al hun energie die ze daarin hebben gestoken, geeft. En dan hebben we ook nog, en dat is een beetje een, zelf heb ik er een beetje een dubbel gevoel over, maar wij hadden een gedeputeerde, Patrick Poelman, Patrick waar zit je, we hebben een gedeputeerde gehad de afgelopen vier jaar, dat was de enige voor D66, maar die heeft een energie en scala aan opvattingen die tellen voor meer en eerlijk gezegd, zijn wij daar als partij gewoon ontzettend blij meer dat hij al zijn energie zo de afgelopen jaren heeft aangewend voor de partij en daarom wilde ik hem eigenlijk een bloemetje aanbieden. Aan de ene kant danken voor zijn inzet, maar aan de andere kant ook een soort symbool voor inspiratie dat wij over vier jaar er weer staan in die verschillende provincies en dat we dan weer een groot aantal gedeputeerden

hebben, zoals we dat in het verleden hebben gehad. Nu kan ik natuurlijk ook eindeloos doorpraten over de heer Poelman, zijn relatie, zijn inzet, zijn motivatie, al die problemen die hij heeft gehad in het Provinciehuis van Noord Holland rondom de reorganisatie, de verschillende aspecten die daarbij belicht zijn, de leden van de Ondernemingsraad die hem het leven zuur hebben gemaakt in die 4 jaar, ik ga dat niet doen. Ik kom nu toe aan mijn volgende blokje ook voor Patrick geldt, als hij dit hoort, bloemen na afloop af te halen en u moet hem maar vertellen dat hij voldoende aandacht hier heeft gehad. De afgetreden bestuursleden, dames en heren, mag ik even naar voren Jan Hoekema, Simone Filippini en Frank Dales.

Dame en heren, jullie hebben de afgelopen jaren onder moeilijke omstandigheden sturing gegeven aan de partij. Jan, jij maar even als eerste. Iedereen kent natuurlijk Jan Hoekema, als is het maar van het loopje en die enorme bos papieren die hij al die jaren bij zich had als hij dan vanuit de zaal. – Poelman ik terug. Patrick ik heb zo een geweldige toespraak gehouden over al je kwaliteiten. Het was echt geweldig en ik heb je ook bloemen in het vooruitzicht gesteld en die komen er nu aan. Ik was bezig met Jan Hoekema, jarenlang hier actief niet alleen in het bestuur maar ook tijdens alle politieke discussies in de partij. Ik kan me voorstellen, er zijn mensen wildenthousiast over zijn opvattingen geweest, er zullen ook mensen hebben gezegd van nou, Jan heeft dat nu allemaal zo gemoeten op sommige onderwerpen, maar dat hoort er ook bij in een politieke partij. Wij vinden dat je je echt tomeloos hebt ingezet voor alle goede dingen die we met elkaar hebben meegemaakt in de partij. Je hebt ook al een hele carrière in de partij en wat ik ontzettend mooi vind, eerlijk gezegd, is dat je nu zeer binnenkort een fantastische burgemeesterfunctie mag aanvaarden in het mooie Wassenaar en zo gaan jouw kwaliteiten niet verloren voor de partij. Je krijgt zodadelijk bloemen van mij. Simone Filippini die hebben we net weer even, je probeert alles een beetje in de hand te houden, maar soms gaat het niet helemaal maar dat heeft ook wel weer zijn charme. Simone, we hebben haar net weer aan het werk gezien, dames en heren, degenen die in deze innovatiekamer aanwezig was als voortreffelijk voorzitter. Je hebt je de afgelopen jaren enorm gestort op het buitenland in die tijden en het zijn geloof ik maar 10 of 11 weken geweest dat ik voorzitter mocht zijn tijdelijk waarnemend van het Landelijk Bestuur, is volgens het belang van het buitenland, het belang van Europa, het belang dat D66 hecht aan ook democratiseringsprojecten in de verschillende landen, nou dat is groot naar mij toegebracht. Ik vind dat je een geweldige inzet op die onderdelen hebt geleverd voor de partij. De partij mag jou denk ik heel erg dankbaar zijn. Daarvoor wilde ik je bedanken en ik wilde je ook van harte feliciteren met het aanstaande ambassadeurschap in Macedonië. Frank. Frank wij kennen elkaar al heel erg lang. Er was een moment dat ik zelf wethouder was in Dordrecht en Frank was dat in Alphen a/d Rijn en wij ontmoetten elkaar na een jaar wethouderschap op een congres in Rotterdam en het ging over personeelsbeleid en wij raakten met elkaar aan de praat over wethoudersleed. En ik weet niet of je je dat nog kan herinneren en ik weet niet of u zich daar iets bij kan voorstellen, maar als je wethouder bent van D66 en zeker toen, dan had je altijd de portefeuille Bestuurlijke Vernieuwing, want er moest veel veranderen in die gemeente, en wij dachten als je daar nu maar goede nota's over maakt en als je nu maar goed kunt praten, dan veranderen die andere leden van de gemeenteraad wel mee. Dat was iets te optimistisch gedacht en daar wisselden we met elkaar ervaringen over uit en dat was het wethoudersleed. Ik denk we hebben toen veel gehad aan elkaars steun. Ik vond het ook een hele goede zaak dat jij een aantal jaren geleden bent gekozen tot voorzitter van deze partij, maar Frank, ik denk partijvoorzitter zijn van een partij waar de klappen vallen is natuurlijk geen eenvoudige zaak. Dat is een ingewikkelde klus en ik weet ook van binnen uit dat je het daar niet altijd even makkelijk mee hebt gehad. Desondanks vind ik dat je je daar absoluut buitengewoon taai en met heel veel enthousiasme doorheen hebt geslagen. Wat dat betreft heb ik enorm veel bewondering voor je optimisme, doorzettingsvermogen en humor, de manier waarop je hebt gedaan, Frank, ik vind het eerlijk gezegd hartstikke goed, je hebt onder moeilijke omstandigheden toch doorgezet en dames en heren ik wil daar een hartelijk applaus voor ontvangen.

Ik heb het niet gehad over Herman Kolkman en daar hebben we een beetje mysterieus over gedaan, dat is altijd leuk. Maar hij is er inmiddels en hij is ook in de zaal. Dames en heren, aan de sterrenparade komt nog geen eind, want het bestuur vindt dat we eigenlijk de vorige keer niet goed afscheid hebben genomen van Medy van der Laan. Medy van der Laan in de jaren '90 politiek assistent van Jacob Kohnstamm achter de schermen, daarom heeft Jacob al die jaren goed kunnen floreren als staatssecretaris, dat moet ook eens een keer verteld worden. In 2002 jongste ambtenaar van het jaar en 2003 staatssecretaris namens D66 op het departement van OCW. Medy, ik sprak vorige week een echte omroepbonds en wat mij opviel was dat hij zich liet ontvallen dat hij eigenlijk jou wel miste. Toen dacht ik ja, van je vrienden moet je het maar hebben. Het was een vrouw met een drive en een missie, zoals die omroepvoorzitter zei en ik vond toch eigenlijk dat je op een buitengewoon behendige en slimme manier die omroepvoorzitters op een zijspoor heb weten te zetten als het gaat om Heugel in de Raad van Bestuur, in de publieke omroep, Raad van Toezicht. En dat is, dames en heren, in die hele wereld en kunt zich daar nog wel wat van herinneren in die discussie toch een hele toer een hele prestatie en het is gelukt. Je bent, en ik denk dat iedereen dat met me eens kan zijn, echt in die paar jaar als staatssecretaris door, zoals dat heet door roeien en ruiten gegaan om het herstructureringsplan voor die publieke omroep ook echt tot goede wetgeving en besluitvorming te laten leiden. Dat heeft helaas allemaal niet zo mogen zijn, maar het ligt absoluut niet aan jouw inzet en drive. Dan heb ik het alleen nog maar over het omroepgedeelte, want rondom de hele cultuurportefeuille heb je, vind ik, een aantal belangrijke veranderingen tot stand weten te brengen, ook die zijn in die relatief korte periode allemaal niet gelukt, maar dames en heren een vrouw met een drive en een missie, het hart op de goede plek, je kan het eens of oneens met haar zijn, maar absoluut een bestuurder uit één stuk, ongelooflijk bedankt voor de inzet die je hebt gepleegd op dat beleidsterrein voor de partij. Dan zou ik het woord willen geven aan Alexander Pechtold.

Alexander Pechtold

Congres, nadat Gerard zoals hij zei, van sommige mensen afscheid heeft genomen, had ik toch meer het gevoel dat in het zonnetje zetten of in de bloemen zetten past bij degenen die in ieder geval tot nu toe zijn gepasseerd en dat geldt zeker ook voor degene waar ik namens jullie de bloemen aan mag uitdelen. Daar nemen we geenszins afscheid van. Ik hoop, maar ze alle vier een beetje kennend, mag ook verwachten, dat ze juist voor de partij de komende jaren nog van een zeer grote waarde kunnen zijn. Dat zijn de mensen, vier kamerleden, die van de vorige periode afscheid hebben genomen en niet terug zijn gekomen in de nieuwe kamer. Bij het vorige congres wisten we al dat een enkeling daarvan daar zelf voor gekozen heeft, maar voor Bert is het uiteindelijk ook nog door de kiezer bepaald. Ursie, daarvan wist ik dat ze in het buitenland was, maar Boris Dittrich, ik zeg het alvast maar om dadelijk geen Patrick scenario's te krijgen, heb ik nog steeds niet kunnen zien. Komt niet. Oké, ook in het buitenland. U ziet, een internationale partij. Ook in New York, kijk en daar zit Ursie ook. Oké. Een vernieuwende partij. Maar, Bert Bakker en Lousewies van der Laan zijn er wel en ik zou jullie graag allebei op het podium hebben. Het is wel mooi zo dat jullie er met zijn tweeën staan, want dat denk ik geeft ook voor de volgende keer de mogelijkheid om er ook weer twee neer te zetten. Dat staat ook anders zo alleen. Afgelopen jaar, 2006 noem ik dat dan maar eventjes, was een roerig jaar. Een jaar waarin we elkaar een aantal keren flink zijn tegengekomen in de politiek en in Den Haag. Voor mij de weg als minister zoekend, voor jullie met de fractie en we hebben daar in zeer eendrachtige wijze in samengewerkt. Lang niet altijd met elkaar eens en dat is geregeld naar buiten gekomen, maar ik heb daar nooit moeite mee gehad. Ik heb de manier waarop wij open bezig waren met dat proces van aan de ene kant wat we in Rotterdam ook ooit hadden gezegd, we beginnen aan dat kabinet, maar aan de andere kant dat gevoel van hart en verstand dat zeker in het laatste jaar met, laat ik het nog één keer zeggen, mevrouw Verdonk, steeds meer de overhand nam van incident naar incident, dat we daar één ding zeker wisten, toen we mekaar aankeken op een bepaalde avond, dit was het. Dit is echt genoeg geweest. Ik was vijf dagen daarvoor lijsttrekker geworden en het is een idiote periode waar we nu nog steeds aan het terugkijken zijn. Dat hebben we vandaag ook gedaan en ik vind, dat moet je ook niet abrupt proberen te stoppen, dat moet ook zijn tijd

hebben. Maar toch, denk ik dat we die periode tekort doen door alleen te denken aan dat laatste jaar. We zijn vol bewustzijn in dat kabinet gestapt, hebben daar dingen gerealiseerd, dankzij jullie want ik weet het zelf, je kan daar wel in die Retrevezaal zitten, maar als je niet zeker weet dat je fractie je daar ook uiteindelijk in steunt, dan ben je nergens. We hebben daar stevig over gedebatteerd, maar we hebben dingen bereikt en veel zijn er gebeurd. En jullie twee mag ik daar vandaag voor bedanken. Ik zei al, volgens mij, zeker niet bij jullie twee een afscheid maar echt een verbintenis aan de partij.

Bert als ik bij jou mag beginnen. Ik denk dat het vermogen van jou om van heel verschillende dingen en daarmee heel veel dingen verstand te hebben dat dat jou misschien nog wel het meest karakteriseert. Van media tot overheidsfinanciën, van kookkracht tot de nieuwste muziek en internetontwikkelingen en van vredesoperaties tot personeelsbeleid van de fractie. Het is iets waar als ik nu ook, ik heb nu ook een brede portefeuille, als mensen vragen ga je erover dan zeg ik, denk het wel, maar zo typeer ik jou ook altijd en ik denk dat ik jou ook de laatste tijd nogal eens vaak bel, zeker als het om zaken gaat waar ik denk, dat weet Bert. Jij bent toch eigenlijk voor mij, als ik nu aan die positieve dingen van Balkenende 2 denk, die architect van die hervormingsagenda die we daar met de economie tegen, maar wel voor verstand hebben doorgezet. Jij was ook degene die daar met Boris in de formatie van 2003 gestalte aan hebt gegeven. Ik heb het een ontzettende grote eer gevonden dat jij met mij de campagne wilde doen terwijl je wist dat dat voor jezelf wel eens kielekiele kon zijn, ik heb dat geen moment aan je gemerkt dat je dacht, nou, misschien doe ik het niet voor mezelf, je deed het voor de partij. Nog steeds hoor ik dat jouw voorzitterschap van de commissie Srebrenica bij alle kamerleden, overal in Den Haag, bewondering af heeft gedwongen. Maar je hebt ook een Volkskrant interview gegeven. Maar toen mijn moeder mij 's morgens belde en zei, goh, gelijke rechten voor homo's en hetero's verwoorden jullie dat tegenwoordig zo? Zei ik ja. Ik denk Bert dat je daarin je kracht en je kwetsbaarheid hebt getoond, maar ik denk dat we je de meeste eer doen door nog eens even heel goed te kijken naar die uitzending van Barend en Van Dorp, waar jij vertelde over jeugdzorg. Bert, zo zal ik je herinneren en daar wil ik je heel hartelijk, voor dit moment, voor bedanken. Dank je wel.

Lousewies. Bert Boris en Ursie hebben meerdere periodes in de Kamer gezeten en toen ik bedacht Lousewies, toen had ik echt helemaal niet het gevoel dat dat voor jou eigenlijk een stuk korter was en ik denk dat mensen die, als we het over Lousewies hebben en over Europa hebben, jou tekortdoen. Veel tekortdoen. Want als ik terugkijk naar onze eerste ontmoetingen, ik ben een keer bij Opschudding geweest, maar jij was er echt, dat is in de politiek terugkijken wel belangrijk, je kan wel zeggen, ik ben er een keer bij geweest, maar nee, het werd door andere mensen gedragen, en vanaf dat moment de rol die jij aan de fractie in Europa hebt gegeven, die voor mij in ieder geval van dat moment altijd af had het gevoel van, nou als ik het over een europarlementariër heb, dan heb ik het vaak over D66. Nu met één zetel wordt dat eigenlijk weer op dezelfde manier ingevuld. Maar ik zei al, ik vind het een stereotiep om alleen dat Europa, want jij bent heel bewust op een gegeven moment hier naar Den Haag, daar naar Den Haag gekomen om D66 op het landelijk niveau te versterken. Op een moment denk ik, dat dat ook hard nodig was met iemand van jouw kwaliteiten. Naast je portefeuille, ik heb bij Bert een paar dingen genoemd, maar met jouw portefeuille, denk ik dat vooral jouw stijl van politiek bedrijven, van communiceren iets was waar veel D66'ers op het moment dat ze TV kijken, de radio luisteren of de krant lezen denken, ja, dat in heel korte wijze, is precies wat ik misschien probeer voor mezelf te verwoorden. Zo communiceren, daar kunnen heel veel mensen van leren, ik in ieder geval kan daar heel veel van leren. Ik heb ook zeer bewonderd jouw ambitie om zeker toen je het stokje van Boris moest overnemen, om dat niet te zien als een soort eind, maar ook echt daar wat van die periode te maken. Ook na de lijsttrekkerverkiezing heb ik niet gemerkt dat jij het gevoel had, ik ben bezig met iets af te maken, nee, je hebt tot het laatste moment daar doorgewerkt met een ambitie om D66 ook elke keer weer in dat kabinet, en dat kabinet ook willen verdedigen op de goede punten, op de kaart te zetten. Dat is denk ik één van jouw kwaliteiten. Ik denk dat je daarvoor inzet, je goede kijk op mensen. Ik ben nu zo blij met de staf aan mensen die jij mede hebt neergezet

rond ons. Want hoewel we met minder mensen moeten werken in die fractie om ons heen, zijn dat, ik zou zeggen stuk voor stuk echt diamantjes en daar heb jij voor gezorgd. Als fractievoorzitter heb ik al gezegd, had je een intensieve periode en we hebben een strijd gehad om het lijsttrekkerschap. Maar daar heb ik altijd het gevoel aan overgehouden, allebei voor de partij en vanaf het moment dat het duidelijk was, met zijn allen de schouders eronder. Soms was ik vertederd als ik zie hoe jij toch een beetje als wereldburger zo nu en dan met een wat Amerikaanse inslag je verbaasde over dat in Nederland dingen niet zo snel gingen, maar volgens mij ben je daar inmiddels wel achtergekomen hoe het hier werkt. Ik hoop niet dat dat één van de redenen was waarom je je nu ook weer internationaal ontwikkelt, maar ik denk zeker dat daar jouw krachten liggen. Lousewies, mag ik ook jou heel hartelijk bedanken voor alles wat je de afgelopen tijd tot nu toe hebt gedaan, dank je wel.

Gerard Schouw

Dames en heren ik heb tot slot van deze sterren, bloemen en huldeparade nog een andere belangrijke kwestie met u te delen. Want er is iemand die er vandaag in ons midden die zich al 39 jaar heeft ingespannen voor de partij. Iemand die vanaf 1970 politiek actief is in de gemeenteraad. Daar 8 jaar heeft gezeten en vervolgens in de Provinciale Staten zegenrijk werk heeft verricht voor een periode van 13 jaar en vervolgens in de Eerste Kamer hetzelfde zegenrijke werk heeft verricht voor een periode van 16 jaar. Iemand die zich dus jarenlang heeft ingespannen voor de partij. Die op de achtergrond bij alle belangrijke beslissingen een grote rol heeft gespeeld. Die zorgde voor het eerste Paars in de provincie Zuid Holland. Iemand die zowel analyticus als politicus is. Iemand waar je naar luistert die wat wil zeggen. Het is iemand die leest en weet, observeert en een hele duidelijke richting kiest. Iemand die nooit te beroerd is om een klusje voor de partij te doen en iemand die eerder een ander op de voorgrond weet te zetten dan zichzelf in de spotlights wil hebben. Voor dit soort mensen, geacht congres, beste dames en heren, heeft de partij de Jan Glastra van Loon-penning en dat is een zeer bijzondere penning, hij is pas twee keer eerder uitgereikt, één keer aan Erwin Nypels en de tweede aan Jacob Kohnstamm en het is mij werkelijk een zeer groot genoegen, ook omdat ik hem al jarenlang ken en afgelopen jaren zeer, zeer intensief en zeer plezierig met hem heb kunnen samenwerken in de Eerste Kamer, het is een genoegen dames en heren om deze penning te overhandigen aan Eddy Schuyer.

Ja, verschil moet er zijn, anderen zijn ook heel erg belangrijk, maar die mochten niet even reflecteren en public op wat er is gezegd, maar ik zou dat toch graag willen toestaan, Eddy

Eddy Schuyer

Democraten. Ik ben zeer vereerd met deze penning en het is wel goed om te zeggen dat al die jaren dat ik in een vertegenwoordigend lichaam heb gezeten, ik dat heb kunnen doen dankzij het vertrouwen dat ik van u gekregen heb en daar ben ik u zeer erkentelijk voor. Ik ga nu inderdaad de actieve politiek uit, maar dat betekent niet dat ik niet volop beschikbaar zal blijven voor de activiteiten van de klim naar boven, zoals we die net hebben vastgesteld, want dat zal nog heel veel energie vragen. Ik maak ook van de gelegenheid gebruik om Gerard Schouw toch ook zelf even in het zonnetje te zetten, want ja, het is achter me duidelijk dat die waarnemend voorzitter is, maar ik weet van iedere dag hoe geweldig grote baan die heeft als directeur Grote Stedenbeleid, wat een enorme activiteit hij heeft in de Eerste Kamer en ik heb hem bewonderd en zeker niet met afgunst in dit geval om te zien hoe hij de afgelopen drie maanden een lacune die er was heeft opgevuld tegen de regels van ons huishoudelijk reglement in en tegen de regels van onze statuten in en ik was er vanochtend niet om 10 uur, maar ik geloof niet dat iemand daar dit keer een probleem van heeft gemaakt. En daarmee heeft die partij in 40 jaar een grote vooruitgang geboekt. Daar wilde ik het bij laten.

Voorzitter

Congres, na al deze mooie woorden gaan we gewoon weer over tot de orde van de dag en dat betekent de verdere behandeling van de politieke moties. Nu moet u niet allemaal weglopen, dat is niet leuk van al die mensen die zo hun best hebben gedaan. Wij zijn vanmorgen geëindigd bij nummer 09 op pagina 31 van uw congresboek. Deze motie wordt overgenomen door het Landelijk Bestuur maar er was iemand in de zaal die deze motie toch wel graag in behandeling wilde hebben, dus ik zou de indiener willen vragen om hier het woord over te voeren. Victor Everhardt.

Victor Everhardt

Voorzitter. Dank voor het woord wat u mij heeft gegeven. Dit is een motie vanuit Utrecht ingediend. Het hele idee dat in deze motie staat verwoord is dat wij met een groot probleem onder onze jongeren zitten en hoe gaan we die goed in deze maatschappij neerzetten. Dat wordt tegenwoordig in de politiek verwoord in een hele, ja zwartwit tegenstelling. Er wordt heel erg gefocussed op een kleine groep die weliswaar grote problemen opleveren, maar er worden op dit moment draconische maatregelen voorgesteld vanuit allerlei hoeken om dat tegen te gaan. Het hele idee dat wij met deze motie hebben is om terug te keren naar wat zijn de werkelijke noden van die gezinnen die met deze kinderen aan de slag moeten gaan en dat zijn niet alleen de gezinnen zoals wij het uit westers perspectief kennen, ouders en hun kind, nee maar ook de sociale omgeving eromheen. Want we leven met vele multiculturele achtergronden in onze steden, ook in Utrecht, ook in die andere steden, waar wij oog voor moeten hebben en daar moet de jeugdzorg ook oog voor hebben. Wij hebben talloze interventies vanuit jeugdzorg, maar ze bieden dus niet de oplossingen voor de problemen die er zijn. Wat wij willen is dat er goede preventieve interventies worden ontwikkeld die echt maatwerk leveren voor al die gezinnen met al die verschillende achtergronden. Dat is de achtergrond van deze motie en dat is waarom die ook hier ligt.

Voorzitter

Dank u wel. Heeft het Landelijk Bestuur om hierop te reageren? Ik krijg geen reactie, dan kijk ik naar de zaal. Microfoon 2. Gaat uw gang.

D. Ismangil

D66, Almere. Ik heb gevraagd om behandeling en waarom. Omdat ik het in principe eens ben met de motie, alleen er dreigt een gevaar. Ik vind hem te summier en wat ik belangrijk vind, op het moment dat er sprake is van een dreigende uithuisplaatsing, dan zal er ook adequate hulp moeten zijn. Die hulp is er nu niet. Dus ik vraag eigenlijk ook om binnen de motie naar de Tweede Kamerfractie om juist mee te nemen om ervoor te zorgen dat er meer behandelplaatsen komen binnen de jeugdzorg zelf en niet binnen justitie. Dat heeft te maken met ADHD kinderen, dat heeft te maken met loverboys slachtoffers, daar is nu geen ruimte voor, die sluiten we op in jeugdgevangenissen, dat is een schande, en daar zou een meer adequate oplossing voor moeten komen in de juiste setting in de juiste behandeling.

Voorzitter

Dank u wel. Indiener graag kort.

Victor Everhardt

Ik kan, eigenlijk vind ik het een versterking van de gedachten die in deze motie al eens is verwoord. Wij zitten heel erg duidelijk op preventie. Ik hoor u zeggen van als het dan mis gaat, dat er dan adequate behandelplaatsen moeten zijn buiten justitie, justitiële omgevingen, daar kan ik mij inderdaad heel erg goed in vinden, dus ik denk dat we dat als idee gewoon kunnen overnemen en dat we dat dan ook in kunnen voegen.

Voorzitter

Dank u wel. Ja, daar kunnen we op dit moment niets mee, maar het wordt in het verslag opgenomen en de fractie heeft in ieder geval uw woorden gehoord. Dank u wel. Kunnen we

dan hierbij de motie overnemen. Dank u. Dan gaan we naar 010. Het Landelijk Bestuur adviseert ontraden. Indiener Cees van der Veur aanwezig? Graag uw korte toelichting.

Cees van der Veur

Democraten. In september zal de Tweede Kamer behandelen initiatief wetsvoorstel van Mariëtte Hamer betreffende de "Voorziening Kinderopvang en Ontwikkelingsstimulering" en deze motie roept onze fractie op deze ontwikkelingsstimulering uit te breiden tot wat mij heel logisch lijkt, alle kinderen. Kinderopvang alleen is een te beperkt voorstel om te doen en daarom stellen wij voor het kind centraal te stellen want ontwikkelingsstimulering is de core business van het peuterspeelzaalwerk. Er is bij het peuterspeelzaalwerk sprake van een goede geografische spreiding, niet alleen in de steden maar ook op het platteland. Het peuterspeelzaalwerk heeft een groot bereik, twee van de drie peuters bezoeken deze instellingen en tenslotte we zijn Nederlander, er is sprake van een aanzienlijk financieel economisch rendement als er op jonge leeftijd in kinderen wordt geïnvesteerd. Het lijkt mij logisch dat D66 dan wel pleit voor alle kinderen en niet alleen de kinderen die kinderopvang bezoeken.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur, Roelof van Netten.

Roelof van Netten

Congres. De woorden van indieners zijn de woorden uit mijn hart. Daar kan ik me bij aansluiten. Ik zit alleen te kijken naar de toelichting zoals u die geeft ten opzichte van de tekst van de motie. Daar wordt een koppeling aangebracht tussen de peuterspeelzalen en de basisscholen, dat die onwenselijk zou zijn en dat is een te rigide standpunt naar ons oordeel. Het één hoeft het ander niet uit te sluiten. Er kunnen peuterspeelzalen gekoppeld worden aan basisscholen, daar waar ouders en scholen dat wenselijk vinden. Daar gaan we niet voorlichten zou ik zeggen als D66, maar het moet ook mogelijk zijn, zeker in kleine kernen waar de verzuiling op basisscholen aanwezig zou kunnen zijn om ook zelfstandige peuterspeelzalen mogelijk te maken, maar ik kijk naar de motie, die sluit in feite uit zelfstandige peuterspeelzalen dan dat die niet gekoppeld zouden mogelijk zijn aan basisscholen en daar zouden wij absoluut niet voor zijn, is mijn perceptie.

Voorzitter

Dank je wel. Microfoon nr. 1. Ageeth Telleman

Ageeth Telleman

Ja, ik ben het volledig eens met de vice voorzitter en ik ga hem niet herhalen. Ik wil alleen nog toevoegen dat er ook allerlei praktische redenen zijn om hier juist niet voor te zijn omdat het met name ook om de huisvesting gaat waarom dit soort dingen niet voorhanden zijn. Er is ontzettend veel tekort aan opvang en het is juist zo belangrijk dat het gecombineerd wordt ook aan scholen want daar zijn de ruimtes waar het georganiseerd kan worden en met dat soort dingen gaat het mis in de uitvoering.

Voorzitter

Er staat nog iemand bij de microfoon en we gaan even niet discussiëren, u krijgt straks het woord. Bernard Aris, microfoon nr. 5.

Bernard Aris

Volgens mij is het zo dat de peuterspeelzalen en de kinderopvang grotendeels losse, aparte organisaties zijn ten opzichte van de rest van het onderwijs. We hebben de kleuterschool afgeschaft oké, maar peuterspeelzalen dat is altijd apart gebleven. Het is ook een beetje aparte beroepsgroep. Het is niet zo dat scholen contracten aangaan met peuterspeelzalen en andere opvangfaciliteiten dus en punt 2, bij de scholen is alleen in zwaar gereformeerd en bij moslims en hindoes nog enigszins sprake van enige verzuiling. Voor de rest is verzuiling

grotendeels in de praktijk uitgebannen, dus hoeven we ook niet zo een koudwatervrees meer voor te hebben.

Voorzitter

Dank je wel. Indiener aan u het laatste woord.

Cees van der Veur

Wat met de motie bedoeld wordt is, wat mij betreft dat we de kindercentra, want daar is het eindelijk waar het toe moet gaan zelfstandig functioneren in een brede school en dat we voorkomen als D66 dat we verzuilde kindercentra krijgen. Op dit moment is de praktijk zo dat er in scholen, zowel christelijk als katholiek als reformatorisch peuterspeelzalen zijn, maar je ziet als je niet uitkijkt dat dit ingebed wordt in de school en ik zou het jammer vinden wanneer wij kinderen sturen naar peuterspeelzalen waar wij ontwikkelingsvoorbereidingen doen dat dan die kinderen apart gaan naar aparte peuterspeelzalen. Dus ik ben helemaal niet tegen in een basisschool, maar laat ze dan wel zelfstandig blijven.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie wilt u in stemming brengen motie 010.

Stemcommissie

Voordat wij deze motie in stemming brengen willen we heel graag even zien wie er allemaal meedoen met de stemming, dus graag alle stemkaarten even omhoog. Dank u wel. Wie is voor deze motie? Wie is tegen. Verworpen.

Voorzitter

Dank u wel. Aan de orde is motie 011. Ook daarvan zegt het Landelijk Bestuur ontraden. De indiener de heer Weem, gaat uw gang.

Paul Peeters Weem

Congres. Wij hebben de afgelopen jaren nogal wat gedoe gehad om de ambtenaren die het homohuwelijk weigerden te sluiten. Als Leeuwarden hebben we ook ons partijtje daarin meegeblazen. We hebben het homohuwelijk, dat moeten we vasthouden, daar hebben wij een belangrijke rol in gespeeld. In elke gemeente kunnen homo's trouwen, dus wat bereiken we nog door mee te doen aan activiteiten, moties en dergelijke tegen ambtenaren die het homohuwelijk weigeren te sluiten? Laten we vanuit een positie van kracht redeneren en daar tolerant tegenover deze ambtenaren zijn en dan zijn dat zowel bestaande als nieuwe gevallen wat ons betreft.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur?

Roelof van Netten

Congres. Over dit onderwerp is inderdaad binnen de vereniging, binnen de partij heel veel gediscussieerd en dat is een discussie die op gang is gekomen zeker door het kabinetsbeleid, het laatste coalitieakkoord die dit heeft uitgelokt in mijn beleving. Zoals de motie hier staat is dat een stap ten opzichte van waar we als D66 in Nederland gekomen waren. Bij het invoeren van het homohuwelijk is geaccepteerd dat mensen, ambtenaren van de Burgerlijke Stand die op dat moment in dienst waren het recht hadden om op gewetensbezwaren die huwelijken niet verplicht te hoeven voltrekken. Ambtenaren die daarna in dienst kwamen die deden dat wel en die konden zich niet onttrekken aan die verplichten en die zin begeef je je denk ik ook als partij op een hellend vlak om wetgeving zoals die op democratische principes tot stand is gekomen, dat ambtenaren daar toch een hele selectieve invulling aan kunnen geven. Het is een zeer gevoelig onderwerp, maar ik denk dat de bestaande praktijk van ambtenaren die op

moment van invoering al in dienst waren, dat die op basis van gewetensbezwaren niet verplicht werden tot het voltrekken van dat soort huwelijken, dat dat een goede keus is geweest en van wijsheid ook getuigde, maar een stap terugzetten dat ambtenaren die daarna in dienst zijn gekomen die ruimte ook te geven, dat willen we met klem ontraden.

Voorzitter

Dank u wel. Ik zie flink wat mensen bij de microfoons. Ik zou u willen vragen als u geen nieuwe argumenten heeft toe te voegen om dan gewoon weer te gaan zitten. Ik begin, ik vind dat ik me al heel relax gedraag vandaag. Ik begin bij microfoon nr. 5. Gaat uw gang.

spreker

Laten we gewoon heel duidelijk zijn. Op het moment dat een ambtenaar denkt dat hij kan discrimineren omdat er ergens in de boeken staat dat homoseksualiteit verboden zou moeten zijn, dan denk ik dat die ambtenaar op zoek moet gaan naar een nieuwe functie binnen de gemeente als ik weet niet wat, maar wij hebben hier een burgerlijk huwelijk voor homo's ingevoerd, dat moet worden gerespecteerd, dat is de wet. Wie mij discrimineert moet ook het risico kunnen lopen dat ik hem kan aanklagen voor discriminatie dat is één en het tweede punt wat het belangrijkste is, als we dan toch zeggen, het homohuwelijk is toegedaan, dan moet iedereen dus als ambtenaar van de burgerlijke stand de wet uitvoeren, anders kunnen we gewoon de wetten maar naast ons neerleggen zoals we dat zelf willen en dan begeef je je heel snel op een hellend vlak.

Voorzitter

Dank u wel gaat u verder.

spreker

Ja, daar kan ik me in elk geval helemaal bij aansluiten. Ik wilde het nog op één punt aanscherpen. Waarom wordt er altijd onderscheid gemaakt want in dit voorstel lijkt naar, je mag een ambtenaar gewetensbezwaren laten hebben als het gaat om trouwen van homo's, maar wat doen we straks als bijvoorbeeld een islamitische ambtenaar van de burgerlijke stand zegt, ik weiger vanuit mijn geloof een moslim met een niet moslim te trouwen. Dan is in Nederland de wereld te klein. Discriminatie is discriminatie, ambtenaar moet gewoon de wet uitvoeren.

Voorzitter

Terecht zei Hans tegen mij, wilt u alstublieft uw naam nog even noemen. Gaat uw gang.

John Bolte

Ik ben John Bolte uit Utrecht. Ik werk voor het Ministerie van VWS en als ik commentaar heb op de minister van VWS en ik doe dat in de media, dan kan ik ontslagen worden en dat ik heel terecht, want op het moment dat het mij niet bevalt, dan zoek ik maar fijn een andere baan. Wij wonen namelijk wel in een democratie, maar je werkt voor een baas. Dat betekent dat als het een ambtenaar niet bevalt om een homopaar te huwen, dan zoek je maar fijn een andere baan.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon nr. 2.

Henk Beerten

Ik schrik er eigenlijk een beetje van dat een D66'er dit amendement indient op dit congres. Mijn naam is Henk Beerten en ik voorzitter geweest van COC Nederland en een hard gevecht gevoerd om juist deze gelijke behandeling uitgevoerd te krijgen. Er is namelijk geen homohuwelijk. Het burgerlijk huwelijk is opengesteld. Ambtenaren die die huwelijken voltrekken moeten gewoon de wet uitvoeren en kunnen niet zelf bepalen wat ze wel of niet

doen en dat zou een geweldige stap terug zijn als we dit amendement zouden aannemen, dus alsjeblieft doe het niet want we staan voor schut en het is de klok ver terugdraaien.

Voorzitter

Dank u wel. De laatste spreker, microfoon 1.

Andries Thijssens

Ja ik ben Andries Thijssens. Waar het me met name om gaat is als je deze motie aanneemt dan laat je het de krap denkende christelijke partijen toe om het onderwerp te politiseren. We hadden een hele goed werkende praktijk waarin iemand die het echt niet wil de dans wel kan ontspringen, maar als je dat naar het politieke niveau tilt, dan zijn wat mij betreft de rapen gaar.

Voorzitter

Dank u wel. Indiener aan u het laatste woord.

Paul Peeters Weem

Even op de laatste spreker ingaand. Wat mij betreft is het onderwerp allang gepolitiseerd want er wordt politiek over gesproken, dus dat speelt al. De argumenten die aangehaald zijn in de discussie komen steeds naar voren. Ik wilde er gewoon pragmatisch naar kijken, de afdeling Leeuwarden wilde er pragmatisch naar kijken. Wat bereiken we door de zaak zo op de spits te drijven. Je haalt geen enkele tegenstander van het homohuwelijk over om zicht te bekeren tot voorstander. Tolerantie is denk ik een groot goed in onze samenleving. Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet. Als atheïst ken ik nog een paar Bijbelteksten, die haal ik nu aan.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie wilt u in stemming brengen motie 011

Stemcommissie

Wie is voor deze motie? Wie is tegen? Verworpen.

Voorzitter

Dank u wel. Aan de orde is motie 012. Landelijk Bestuur zegt overnemen, stemt u daarmee in? Ja, dank u wel. 013. Landelijk Bestuur zegt ontraden. Victor Everhardt. Niet aanwezig? Hij was er net maar nu. Een andere indiener misschien die het woord wil voeren. Nee. Landelijk Bestuur wilt u toelichten waarom u hem ontraadt.

Roelof van Netten

Misschien al teveel moties van Utrecht overgenomen? Wat betreft deze motie, op zich zit er een sympathieke geste achter, die delen we dan ook wel. Voor de rest staat ergens in de overwegingen dat de discussie over die paspoorten niet gekoppeld moet worden aan loyaliteiten. Op het moment dat je dit op deze manier doorvoert welk je juist weer wel die indruk en als ik heb bij mezelf hou, ik ben Fries – Nederlander en Europeaan, maar ik ben ook zeker Nederlander en als Nederlander maak je deel uit van Europa en het één sluit het ander dus niet uit. Dus het vervangen van het Nederlands paspoort is denk ik een heel verkeerd signaal in deze discussie, vandaar ontrading.

Voorzitter

Dank u wel, ik zie twee mensen bij de microfoon, drie mensen. Microfoon nr. 3 gaat uw gang mevrouw.

Peet van de Loo

Ik ben Peet van de Loo en ik zou eigenlijk naar aanleiding van deze motie willen vragen of het niet een goed idee is om alle Europeanen een Europees paspoort te geven. Dus niet in plaats van maar aanvullend erop en de argumenten daarvoor die staan in de motie.

Voorzitter

Er is niemand die daar antwoord op kan gaan geven en ik kan het niet doen. Microfoon nr. 4. Gaat uw gang.

spreker

Ik wilde vooral reageren op het argument wat Roelof gebruikte over het probleem met loyaliteit. Volgens mij heeft niemand problemen wanneer je loyaliteit hebt naar een Nederland en naar Europa, dus stem gewoon voor.

Voorzitter

Dank u wel, mijnheer bij microfoon nr. 5.

spreker

Ik denk dat het vooral een slecht idee is om hier nu te gaan pleiten voor een Europees paspoort. Heel veel mensen zijn bang voor een Europese superstaat, dus het laatste wat je moet doen is een Europees paspoort invoeren. Mensen gaan dat opvatten als een symbolische klap. Mensen gaan dat opvatten als feit nu zijn we echt onze identiteit kwijt. Ik ben zeer voor Europa, we moeten heel veel dingen harmoniseren. Paspoort ook, maar laat mensen niet de indruk geven dat ze een stuk identiteit is afgenomen, want dan gaat de steun voor Europa echt naar beneden.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie wilt u in stemming brengen motie 013.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie. Wie is tegen. Verworpen.

Voorzitter

Motie 014. Landelijk Bestuur zegt ontraden, woordvoerders Blokzijl/Dinkgreve. Ga je gang

Blokzijl/Dinkgreve

Democraten. Verkiezingen zijn startpunt en sluitstuk van onze democratie. Het is daarom van belang dat we verkiezingen en het gaan stemmen benadrukken en waar mogelijk versterken. Met deze motie wil D66 Purmerend op een hele simpele manier dat bereiken. Het zal dan ook mooi zijn als we lokale en regionale verkiezingen altijd in mei houden en daarom sluit het mooi aan bij 4 en 5 mei. Dan herdenken we de democratie en vieren we de democratie. Bovendien verstevigen we de herkenbaarheid als je altijd mei hanteert als de maand van de verkiezingen en zoals veel afdelingen en regio's maar al te goed weten, het is natuurlijk eenvoudiger in april/mei verkiezingen te voeren en campagne te voeren dan in februari en maart en het zal ook zeker de opkomst bevorderen. Kortom laat mei de maand van de democratie worden.

Voorzitter

Dank je wel. Roelof van Netten.

Roelof van Netten

Ook hier is sprake van een sympathiek idee waar ik een behoorlijk eind in kan meegaan. Een praktisch probleem zit, in feite waar de Tweede Kamer rechtstreeks invloed op heeft is de verkiezingen van de Gemeenteraad en de Provinciale Staten. Die zijn redelijk op die manier te organiseren. Het probleem van herverdelingsverkiezingen dat is denk ik minor detail. Het organiseren van Tweede Kamerverkiezingen op een vast moment is toch iets lastiger. Als vereniging hebben we daar soms invloed op, niet altijd. Ik moet ook eerlijk zeggen dat ik het

rond kabinet Balkenende 3 ook niet graag nog tot mei had zien regeren. Dus ik vond de verkiezingen in december voor de Tweede Kamer niet zo verkeerd. Op zich verkiezingen in mei voor Gemeenteraad en Staten daar is veel voor te zeggen, puur vanuit campagne overwegingen. Wie wel eens geflyerd heeft in januari, die kan erover meepraten. Dus ik denk dat de Kamerfractie dat ook wel ziet zitten, maar het zit met name de verkiezingen die er het meest toe doen, de Tweede Kamer, daar heb je heel weinig invloed op dat is het formele punt. Het andere keerpunt is dat er al ontzettend veel al gediscussieerd en besproken onder andere in de Conventie over hoe om te gaan met Gemeenteraadsverkiezingen en Statenverkiezingen. Moet je die op één moment houden of juist niet. Daar zit nog een hele discussie onder en om nu ons al uit te spreken van de verkiezingen moeten in mei plaatsvinden, daar was de keuze om dat nu nog niet te doen.

Voorzitter

Dank je wel. Microfoon nr. 5. Gaat uw gang.

Jeroen Adema

Ja, ik hoorde niet hier een vergelijking 4, 5 mei. Dan wordt er een symbool gebruikt voor wat er in het verleden is gebeurd, heel erg allemaal, maar om daar nu meteen verkiezingen aan te koppelen vind ik vals, vind ik verkeerd, moeten we niet doen. Als er verkiezingen nodig zijn, dan moet je ze houden. Je moet ze niet gaan houden omdat het toevallig in mei is, maar omdat ze nodig zijn. Inderdaad het Landelijk Bestuur gaf dat terecht aan, ik had ook Balkenende 3 niet tot mei hebben willen zitten. Als er de noodzaak is van een verkiezing omdat de Gemeenteraad gevallen is of omdat het Kabinet gevallen is, gelijk houden ook al is het januari en ligt er 50 meter sneeuw.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Caroline de Jong

Ik ben Caroline de Jong. Ik ben er ook niet voor om een andere reden. 6 Mei is de dood van Pim Fortuyn. Daar wordt elk jaar een enorm lawaai over gemaakt. Ik denk dat dat ten voordele zou zijn van een bepaalde partij, een bepaalde richting als dat ook in mei zou zijn.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon nr. 1, gaat uw gang

Henk Dinkgreve

Ik zal eerst mijn naam even noemen, dat is Henk Dinkgreve. De argumenten die ik niet hoor, die overtuigen mij niet, want als je kijkt naar de Tweede Kamerverkiezingen, natuurlijk zijn die vaak op andere momenten, maar daarmee kun je de andere verkiezingen wel in mei vaststellen. Bovendien heb ik net ook meegedaan aan de debatten over het sociale gezicht van D66. Daarin kwam naar voren toe als je het in principe iets echt wil, dan moet je er ook voor durven gaan. Ik zou in dit geval dus zeggen, als je echt wil dat je de democratie met zijn allen in het licht zet, 30 april is ook niet voor niets Koninginnedag gebleven, ook dat slaat beter aan in dat soort weer tegenwoordig. 20 Jaar geleden kon het niet regenen, want die temperatuur van zoveel jaren terug waar Gerard Schouw het over had moet het beneden nul zijn, kon het ook niet regenen. Dus let op wat je zegt op een gegeven moment en dan zeg ik op mijn beurt, als je mei als een centraal gegeven wil hebben om de democratie met zijn allen naar voren te brengen, lijkt me dat heel gunstig.

Voorzitter

Dank u wel. Indiener.

P. Blokzijl/H. Dinkgreve

Het belangrijkste voor ons zijn de lokale en regionale verkiezingen. Die liggen nu wettelijk gezien gewoon vast dat het eens in de vier jaar moet zijn en wat ons betreft eens in de vier jaar in mei. Als we ooit besluiten om dat te veranderen omdat een collegefout of de Gemeenteraad er niet uitkomt en men tussentijdse verkiezingen wil hebben, dat kan altijd nog, maar dan moeten we een andere wet gaan aanpassen. Nu ligt nog steeds vast dat één keer in de vier jaar de verkiezingen zijn wat ons betreft in mei, omdat dat mooi aansluit bij 4 en 5 mei als we toch bij de democratie stilstaan.

Voorzitter

Dank je wel. Stemcommissie wilt u in stemming brengen motie 014.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie. Wie is tegen. Verworpen.

Voorzitter

Dank u wel. Wij gaan motie 015. Yury Ankoné.

Yury Ankoné

Dank u wel voorzitter. Goedemiddag congres. De ondernemingsraad was oorspronkelijk bedoeld als een spreekbuis voor het personeel, maar zeker bij grote bedrijven maar ook veel bedrijven die wat minder groot zijn is de ondernemingsraad niets anders dan de spreekbuis van de vakbond. We leven in een land waar steeds minder mensen lid zijn van de vakbond. Het wordt tijd dat de personeelsleden zelf weer het recht krijgen, de mogelijkheid krijgen om te spreken in de ondernemingsraad. Op dit moment de wet op de ondernemingsraden stelt dat 10% van de onderneming moet jouw kandidatuur hebben ondertekend als je geen lid van een vakbond met een maximum van 30. Dit maakt het gewoon onnodig lastig voor mensen om onafhankelijk in de ondernemingsraad te komen. Vandaar deze motie. Voorzitter ik zou daarbij nog wel even willen aanmerken na enig overleg met het Landelijk Bestuur is er wel een kleine wijziging op de tekst, vooral de oproep, want zoals die er nu staat is een oproep tot een wetswijziging. Met de drie personen die we op dit moment in de Kamer hebben, voorzitter, wordt het waarschijnlijk een gebrek met mankracht. Vandaar dat ik van de tekst zou willen maken "we roepen de Tweede Kamerfractie op om indien dit aan de orde komt, zich in te spannen om het voor niet vakbondsleden eenvoudiger te maken zich verkiesbaar te stellen voor de ondernemingsraad".

Voorzitter

Ik kijk even naar de besluitvormingcommissie. Dat is akkoord? Oké, dank u wel. Landelijk Bestuur?

Landelijk Bestuur

Ik denk dat de heer Ankoné terecht aangeeft waarom er nog niet stond overnemen. Er werd opgeroepen voor een initiatief wetsvoorstel, de fractie geeft aan we zitten met drie mensen in de Kamer. Inhoudelijk zijn we het hiermee eens, maar we moeten heel kritisch kijken waar we onze energie op richten en het opstellen van een initiatief wetsvoorstel met alles dat daarbij hoort kost ontzettend veel tijd. Daar ligt niet onze allereerste prioriteit. Het voorstel zoals het er nu ligt, roept de fractie op en inhoudelijk ondersteunen we het en kunnen we het overnemen.

Voorzitter

De indiener wordt verzocht om de tekst in te leveren bij de besluitvormingscommissie. Dan weten we welke tekst we hebben overgenomen. Dank u wel. Ik zie daar nog iemand, wenst u stemming

spreker

Ik wou alleen maar iets ter berde brengen. In de praktijk van ondernemingsraden is voor zover mij bekend geen enkel beletsel voor individueel of ongebonden lijstendeelname. Dat het voordat je kandideert gezond is en vanzelfsprekend dat je een aantal handtekeningen verzamelt om aan te tonen dat je zoiets als een achterban bezit, dat lijkt me heilig overeen te stemmen met wat we hier binnen D66 gewend zijn met kandidaatstelling. Ik vind het een volstrekt onnodige exercitie deze motie aan te nemen om de simpele reden dat alle liberalen en vrijgevochten jongens en meisjes in Nederland ook vrije lijsten en individuele OR leden kunnen zijn.

Voorzitter

Dank u wel. Uw punt is helder. Wenst u dan ook stemming over deze motie. Ja? Stemcommissie wilt u de motie in stemming brengen

Stemcommissie

Wie is voor deze motie. Wie is tegen. Aangenomen.

Voorzitter

Dank u wel. Motie 016. Dezelfde indiener, gaat uw gang.

Yuri Ankoné

Guantanamo Bay. Ik denk dat vrijwel iedereen in de zaal het toch wel erover eens is dat wat op dit moment in Guantanamo Bay gebeurt, gewoon eigenlijk niet kan. Mensen worden daar zonder proces vastgehouden. Dat is niet zoals je, zeker in een democratisch land, met gevangenen hoort om te gaan. Vandaar deze motie. Ik heb her en der in de wandelgangen ook wel gehoord van, zou je dit nu wel doen. Misschien dat je mensen ermee tegen de kop stoot, nou dat is juist de bedoeling.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur .

Landelijk Bestuur

Veel mensen in de zaal vinden dat wat er op Guantanamo Bay gebeurt dat dat niet kan. Hoe te reageren op zo een motie. Er zit natuurlijk een ludiek karakter in, dat herkennen wel als Landelijk Bestuur ook zeker. Ik zou kunnen zeggen, je had een amendement moeten zijn op "Klaar voor de klim" en als extra project moeten worden toegevoegd aan "Klaar voor de klim" maar ik denk dat het onderwerp zich op zich ook weer niet leent om te ludiek te behandelen en mensen voor de kop stoten is soms effectief. Er zijn ook een aantal dossiers waarin dat contraproductief werkt en in die zin denkt het Landelijk Bestuur dat het niet verstandig is om deze motie over te nemen en aan te nemen. De strekking van de motie daar zit geen enkel licht, ik denk dat de Europese fractie, de Tweede Kamerfractie dat signaal op de juiste manier en de juiste plek inbrengt maar om als D66 een motie als deze aan te nemen, ik denk dat het nog lang onrustig zou zijn in het Witte Huis. Of het effectief is, vragen wij ons af.

Voorzitter

Dank je wel. Ik begin bij microfoon nr. 5. Bernard Aris.

Bernard Aris

Deze motie is veel te benepen. Heel eenvoudig, is het tegen gevangenschap tegen de democratische rechtsnormen zijn, dan moeten we godvergeten Cuba bevrijden. Waarom alleen het puntje.

Voorzitter

Lousewies van der Laan. Microfoon nr. 4.

Lousewies van der Laan

Ik denk ook dat ze een in het Witte Huis niet van zullen wakker liggen, maar ik ga voor deze motie stemmen omdat het iets terugbrengt in de politiek dat heel vaak ontbreekt en dat is humor.

Voorzitter

Microfoon nr. 3, gaat uw gang.

spreker

Alle humor even terzijde, het gaat hier wel om een ernstig punt. Het gaat hier over twee dingen; Guantanamo Bay waar mensen tegen hun wil zonder enig proces worden vastgehouden. Ik vind dat je daar niet lacherig over mag doen en het tweede punt dat hier staat is het is een invasion act. De Amerikanen hebben wel aangekondigd dat als wij dus Amerikaanse militairen uitleveren aan het Gerechtshof hier in Den Haag, dat ze dus ons land zouden kunnen aanvallen. Alleen het idee als dat wordt bedreigd door een bondgenoot vind ik toch heel erg kwalijk en heel erg ernstig en ik vind dus daarom toch dat je voor deze motie moet stemmen, maar ik vind niet iets waarom gelachen moet worden, maar toch een heel ernstige en kwalijke zaak.

Bernard Lippens

Ik vind juist dat als je zo een provocerende motie indient in een congres en hij verdient het aangenomen te worden, we hebben in het verleden wel meer bijzondere moties, zal ik het zo maar zeggen, aangenomen, ga dan eens te rade ook bij actiegroepen die juist heel goed zijn om dit soort provocaties op een zodanige manier te brengen dat een ieder die het onder ogen krijgt in de lach schiet en niets is dodelijker voor Amerikanen die dit soort handelingen uitvoeren met mensen, dan dat om hen gelachen wordt.

Voorzitter

Dank je wel. Microfoon nr. 1.

Fleur Gräper

Ik moet zeggen dat ik het echt gênant vind dat wij als partij zo een motie hebben en dat daar ook serieus van wordt gezegd dat we dat moeten instemmen. De belangrijkste reden waarom wij als D66 altijd tegen Guantanamo Bay zijn geweest, is omdat wij vinden dat de Amerikanen net zo goed als zij de mensenrechten propageren, ook daar zelf uitvoering aan moeten geven en vanuit die gedachte kan het toch niet zo zijn dat wij serieus een invasie van Guantanamo Bay overwegen, zeker niet zolang wij in een discussie met Amerika geen enkele tegenwicht en geen enkele weerwicht bieden tegen de discussie die daar gevoerd wordt. Als wij serieus vinden dat Guantanamo Bay afgelopen moet zijn, dan denk ik dat onze eerste stap moet zijn dat wij in Europa één stem gaan krijgen op het gebied van buitenlandse zaken en dat wij ook daadwerkelijk eens een keertje laten zien aan Amerika wat wij niet en wat wij niet prioriteit vinden.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

spreker

Ik ben heel blij dat Fleur Gräper een polemisch moment aangrijpt om toch nog een serieuze boodschap over het voetlicht te brengen, maar ik zou heel graag een reactie van de Tweede Kamerfractie hebben. Ik heb net van de heer Pechtold begrepen dat hij toch altijd de woordvoerder is. Is hij ook de woordvoerder op dit punt. Ik zou graag een reactie hebben.

Voorzitter

Ik ga eerst nog even naar microfoon nr. 5.

Mark Sanders

Ja, iedereen heeft natuurlijk volkomen gelijk. Dit is pure symboolpolitiek, maar ik denk wel dat het een heel goed idee is om af en toe eens een keer pure symboolpolitiek te bedrijven. Niemand zal serieus menen dat wij Cuba gaan bevrijden, Bernard, sorry maar dat gaat niet lukken, maar ik vind het oproepen tot een coalitie van willende om Guantanamo Bay geweldloos te ontzetten, vind ik briljant gevonden en daarom ga ik deze motie zeker steunen en ik zal zelf die vertaling naar de ambassade brengen, met plezier.

Voorzitter

Dank je wel. Ik kijk even of er behoefte is bij de Tweede Kamerfractie om het woord te voeren. Ik weet dat Boele Staal geen commissaris van de Koningin meer is, maar.

Boele Staal

Nee, maar dat is ook niet de reden dat ik hier sta.

Voorzitter

Nee, maar ik vroeg iemand van de Tweede Kamerfractie. Vandaar.

Boele Staal

Maar dit is toch echt geen onderwerp waar je op deze manier zo lacherig over kunt doen en daar aandacht voor kunt vragen. Dat kan echt niet.

Voorzitter

Oké, uw punt is helder. Mevrouw Borst en Fatma

Fatma Koser Kaya

Voorzitter. Alexander doet inderdaad het woord tot dit dossier, maar ik zal het nu even voor hem doen. Dit is geen onderwerp om op humor te beleiden. Dit is een serieuze zaak en wat D66 fractie betreft, ontraden.

Els Borst

Ja, ik ga zeker tegen deze motie stemmen. Ik vind het eigenlijk toch een beetje beneden peil omdat als het gaat om een einde maken aan Guantanamo Bay, dat is een belangrijk doel. Er is maar één manier om dat te bereiken, dat is de diplomatieke weg vanuit een Europa dat met één stem spreekt. Dit is niet alleen een beetje flauwe onzin, het is ook nog een middel wat nooit of te nimmer het doel zal bereiken en alleen een enorme, stel dat het echt zou gebeuren, een enorme escalatie zou geven van politieke tegenstellingen en het is toch, vind ik, we maken ons naar mijn mening volstrekt belachelijk als we deze motie aannemen.

Voorzitter

Dank u wel. Dan krijgt nu de indiener het laatste woord.

Yuri Ankoné

Ik hoor her en der, trek hem maar in. Ga ik niet doen. Eén ding voorop, Guantanamo Bay is inderdaad een uiterst serieuze zaak. Het hoort grotendeels ook uiterst serieus behandeld te worden, maar ook bij uiterst serieuze onderwerpen hoort af en toe een lach bij. Vandaar deze motie. Ik bedoel, we zijn het er allemaal over eens Guantanamo Bay moet wat aan gebeuren. Bij voorkeur inderdaad netjes. Maar als het niet netjes kan, laten we dan maar met honderdduizend wereldburgers ernaartoe gaan, geen Amerikaan die ja dan tegenhoudt. Dank u wel.

Voorzitter

Stemcommissie. Wilt u in stemming brengen motie 016.

Stemcommissie

Wie is voor deze motie. Wie is tegen. Verworpen.

Voorzitter

Dank u wel. Dan gaan we naar de laatste motie. Dat is de actuele politieke motie op pagina 34 van uw congresboek. Mevrouw Hoogslag, ga uw gang.

Margriet Hoogslag

Congres. Goedemiddag. Het is de laatste motie zoals gezegd en het gaat om een serieuze zaak alweer. Het gaat over de zaak van Palestina. Zoals u hebt kunnen lezen dat de premier Haniyeh niet welkom was in Nederland. Minister Verhagen vond dat hij geen visum verdiende. Wij vinden unaniem, afdeling Soesterberg, dat de premier Haniyeh, dat die gekozen is sowieso hier welkom had moeten zijn om dingen toe te lichten of bijvoorbeeld Hamas een verzetsbeweging is of dat het wel een terreurorganisatie is. Ik had het graag willen vragen aan hem, maar ik kon het nu niet. Dus mijn vrijheid hield op waar die van Verhagen begon met een variant op Alexander. Wij zouden graag willen dat de fractie in de Tweede Kamer zijn best doet voor betere verhoudingen met de eenheidsregering van Palestina. Wij willen dat er ook gesproken wordt met de Hamas vertegenwoordigers. Niet alleen als ze in Nederland komen, maar als de Tweede Kamerfractie in juli geloof ik naar Palestina gaat en Israël om daar te spreken. Ik hoop dat u deze motie gaat steunen. Dank u wel.

Voorzitter

Dank u wel. Landelijk Bestuur.

Spreker

Dank u wel voorzitter. Congres. Hier wordt met name ingegaan op de fractievoorzitter, dus wellicht dat de fractievoorzitter die nog in de zaal is nog te reageren. Die wordt hier toch denk ik wel uitgenodigd. Wat betreft Landelijk Bestuur er zijn bij dit soort gevoelige dossiers altijd heel veel overwegingen met veel nuance en dat zou heel veel tijd kosten daar diep op in te gaan. Wat wel het geval is natuurlijk is dat er in Europa duidelijke afspraken liggen, ook verdragen, hoe om te gaan met de Hamas en alles wat daarachter zit. En natuurlijk staat D66 als partij voor de dialoog, maar het enerzijds uitnodigen en als je de relatie met zowel Israël als de Palestijnse staat in een dialoog wilt houden, dan heeft elke keuze die je maakt de repercussie dat de verhouding onder druk komt en dat is ook één van de overwegingen die hier genoemd wordt om iemand juist wel uit te nodigen en toe te laten. Dus dat is de ene kant van de medaille. De andere kant van de medaille is dat er in Europa en ook met verdragen hele duidelijke afspraken liggen hoe met een aantal mensen om te gaan en daar denk ik dat je niet zelfstandig als Nederland moet gaan afwijken.

Voorzitter

Dank je wel. Ik begin met microfoon nr. 5. Gaat uw gang en alstublieft allemaal uw naam zeggen.

Gerard Bouwmeester

Mijn naam is Gerard Bouwmeester. Ik heb de motie heel goed zitten lezen en ik vind het vrij lastig om een afweging te maken ben ik nu voor of tegen. Uiteindelijk ben ik toch tegen deze motie omdat ik denk, mede wat er net door het Landelijk Bestuur gezegd is, je zit met verdragen. Hamas is als terroristenorganisatie aangemerkt. Ik vind wel dat de fractie en dat is in het verleden niet vaak genoeg gebeurd misschien, heel duidelijk stelling moet nemen tegen de wijze waarop ook Israël op dit moment bezig is en dat we het moeten opnemen voor de Palestijnen maar Hamas heeft nog onlangs een Mickey Mouse figuurtje die oproept om de joden de zee in te drijven. Ik vind, dat kan echt niet. Ik ben heel voorzichtig met een

vergelijking met de Tweede Wereldoorlog, maar toch, Adolf Hitler is in eerste instantie ook democratisch gekozen in een coalitieregering. Hadden we dan ook gezegd van, we gaan toch praten met die groep, dus met die regering met goede elementen erin, prima, maar pas alsjeblieft op dat je met organisaties die oproepen tot het uitmorden van burgers dit soort contacten aangaat. Tegen stemmen graag.

Voorzitter

Ik dank u wel. Bernard Aris.

Bernard Aris

Hamas heeft van het begin in de gazastrook het gezag. Het gevolg is dat er nu geen enkele buitenlandse journalist meer met veiligheid zijn werk kan doen, zie de BBC journalist die al twee maanden verdwenen zonder dat Hamas er een poot uitsteekt. Ik bedoel, niet doen.

Voorzitter

Dank je wel. Ik ga naar microfoon nr. 4.

Arjen de Wolf

Ik wil graag mijn uitspreken voor het verstandige standpunt dat de fractie heeft ingenomen, omdat het getuigd van consistentie, van in een heel moeilijk conflict waarin goed en kwaad erg moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn, in ieder geval één rechte lijn houden en dat is dat je niet praat met organisaties die elkaar of met landen praten die andere landen willen vernietigen en dat je heel rustig zegt, luister, als je dat opgeeft, als je zegt, wij zijn bereid om aan de onderhandelingstafel te gaan zitten, we zijn bereid om vanuit de positie van wederzijdse erkenning tot een duurzame vrede te komen, dan praten we graag met je. Tot die tijd geen gesprek en ik vind dat buitengewoon verstandig.

Voorzitter

Dank u wel. Gaat uw gang.

Ralph de Vries

Ralph de Vries. Ik steun deze motie ook niet omdat Hamas een terroristische organisatie is en als zodanig ook wordt erkend en ik vind ook niet dat wij als politiek en als Nederland met dergelijke organisaties die de staat Israël willen vernietigen in gesprek moeten raken. Laat ze eerst aangeven dat ze de staat Israël erkennen, dan kan er echt daadwerkelijk een dialoog ontstaan, voor die tijd niet.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon nr. 3.

Jeroen Adema.

Met Jeroen Adema. Met terroristen wordt er niet onderhandeld. Dat is altijd een stelregel geweest die de meeste westerse landen aanhouden. Ik vind niet dat we voor Hamas een uitzondering moeten maken. Een regering die claimt regeling te zijn, terroristische aanslagen uitvoert waardoor talloze onschuldige Palestijnse burgers in armoede worden gedreven is geen goede regering, is een terroristische organisatie. Wie in de naam van God claimt dat andere mensen geen recht hebben op een stuk land, is een terroristische organisatie. Daarmee praat ik de daden die Israël doet in de Palestijnse gebieden niet goed, maar ik keur zeker de werkwijze van Hamas ten strengste, ten stelligste af. Ik kan me ook heel goed voorstellen dat we dan tegen de premier minister van de Palestijnse gebieden zeggen, u komt er bij ons niet in. Klaar, einde oefening. Zorg er maar voor dat je een nette organisatie wordt. We hebben ook nooit met de IRA onderhandeld, met de RAF onderhandeld en ook niet met andere organisaties en ik Hamas, daar zullen we zeker niet mee moeten beginnen.

Yuri Ankoné

Yuri Ankoné, Oldenzaal. Eén van de heren sprekers die had het over verdragen waar we mee te maken hebben en Hamas als terroristische organisatie waar we niets mee van doen hebben. Nu, ik het met die verdragen persoonlijk niets te maken en wat staat hier als tekst: het congres spreekt uit. Met andere woorden wij als ledenvergadering, er is hier geen oproep om een bepaalde actie ondernemen. Laat gewoon ieder lid vanuit zijn hart bepalen wat hij ervan vindt en er zit geen oproep bij, dus wat kan er fout gaan?

Voorzitter

Dank je wel. Microfoon nr. 2.

Niels Berndsen

Dank u wel voorzitter. Mijn naam is Niels Berndsen. Ik zou u willen oproepen om wel voor deze motie te stemmen vanwege twee redenen. De eerste is respect voor een democratisch proces wat misschien niet de uitkomst heeft die we allen gehoopt hadden maar die wel een gegeven is en ten tweede vind ik dat de dialoog altijd leidt tot een oplossing en geweld nooit en uitsluiting ook niet. Dus vanuit het principe van de dialoog, gewoon de dialoog aangaan.

Voorzitter

Gaat uw gang

Henk Beerten

Henk Beerten, Nijmegen. Ik vind dat hier wel erg gemakkelijk het oordeel wordt geveld over wat Hamas wel of niet wil. Ik wil even verwijzen naar het boek van Joris Luyendijk "het zijn net mensen". Als je dat leest, dan weet je hoe buitengewoon ingewikkeld het is en ik vind het veel te kort door de bocht om hier als congres nu maar eens even een oordeel te hebben vooral over aandachtspuntje 2 in de overwegingen waar het gaat dat de regering haar best doet geweld te beteugelen etc. Ik kan dat helemaal niet beoordelen en ik wil ook eigenlijk niet dat het congres hier uitspreekt dat het op deze manier moet. Ik denk dat de fractie veel beter dan wij in staat zijn om te oordelen wat de beste weg is.

Voorzitter

Dank u wel. Microfoon nr. 1.

Alon de Lieme

Ja, mijn naam is Alon de Lieme. Ik zou deze motie willen ontraden en wel om de reden dat er twee moties door elkaar heenlopen naar mijn idee. Ten eerste is dat de fractie heeft gezegd prima standpunt, begrijpelijk standpunt sorry, van de minister en dat kan ook het enige standpunt zijn, omdat dat afgesproken is. Daarnaast is het de bedoeling om te kijken wat kunnen we doen om de Palestijnen te helpen. Het lijkt me heel erg belangrijk maar met deze motie doen we daar helemaal niets mee en zodoende wil ik dat graag ontraden.

Voorzitter

Dank u wel, gaat uw gang

Andries Thijssens

Dank u wel. Ik ben Andries Thijssens. In de overwegingen en in de discussie in de zaal gaat het heel erg over de politieke contacten, maar ik wil het congres toch wijzen op de tweede uitspraak die deze motie behelst, namelijk dat de diplomatieke en de economische banden met de regering moeten worden hersteld en dat is een heel andere discussie dan er hier in de zaal gewoed heeft en hier zou ik ook niet voor zijn.

Voorzitter

Dank u wel. De laatste spreker.

Michiel van Geel

Ten eerste, ik ben het niet eens met de manier waarop gesteld wordt in het eerste gedeelte dat Hamas wel of niet terroristisch zou zijn. Het gaat mij er meer om het tweede gedeelte, namelijk het aangaan van die dialoog en in principe Sinn Féin was de politieke tak van de IRA. De IRA waren ook terroristen, hebben we mee onderhandeld en uiteindelijk is dat nu langzaam maar zeker goed aan het komen. Als je niet die diplomatieke banden hebt, als je het dus inderdaad allemaal maar op zijn beloop laat, dan krijg je dus wat je de afgelopen jaren gezien hebt, krijg je dus dat het alleen maar erger wordt. Dus je moet wel die diplomatieke banden herstellen; je moet wel die dialoog zoeken, je moet ze alleen niet helpen.

Voorzitter

Oké. Dank u wel. Ik ga naar microfoon nr. 5 en ik wou het nu even laten bij de mensen die bij de microfoons staan. Lousewies van der Laan.

Lousewies van der Laan

Lousewies van der Laan, Den Haag. Ik wilde eerst even twee feiten noemen. In de eerste plaats is niet per verdrag vastgelegd dat Hamas een terroristische organisatie is, er zijn Europese richtlijnen. Daar zit een annex bij en die annex die wordt niet meebesproken door het Europees Parlement, is verder niet democratisch, maar dat gebeurt in de raad van ministers. Dus in die zin, technisch kan de motie wel, dat je kunt zeggen je kunt een lidstaat oproepen om de discussie aan te gaan om Hamas op die lijst thuis hoort. Dat even als feitelijk punt. Tweede is dat als we heel consequent willen zijn en zeggen dat we geen diplomatieke banden aangaan met landen die Israël willen vernietigen, laten we dan beginnen met het sluiten van onze ambassade in Teheran. Laten we eens beginnen met landen zoals Saoedi-Arabië, die ook Israël niet erkennen, dat we daar op een gegeven moment een eind aanmaken. Dat gebeurt niet, dus er wordt hier gewoon met twee maten gemeten. Pakistan steunen we, Saoedi-Arabië en met Teheran wordt gesproken. Als we echt consequent willen zijn, dan ook consequent, maar niet een uitzondering voor Hamas. Nu even over de motie. Ik was in principe bereik politiek gezien om de motie te steunen omdat het belangrijk is dat er gewoon een dialoog wordt gevoerd met Hamas. Ik zou niet zeggen onderhandelen, maar je moet gaan praten met mensen die gekozen zijn. Maar de motie spreekt ook uit, doet een uitspraak over het standpunt van de fractie en ik heb ondertussen begrepen dat het standpunt van de fractie een stuk genuanceerder is, dat het helemaal niet zo is dat er eenzijdig wordt gezegd Maxime Verhagen heeft volledig gelijk. Dus ik wou eigenlijk aan de indiener vragen of ze bereik zou zijn het eerste gedachtestreepje eruit te halen van de motie. Dus het eerste van de aanbevelingen. Als ze bereid is dat te doen, dan zou ik de motie kunnen steunen.

Voorzitter

Dank je wel.

Rob Jetten

Dank u wel. Rob Jetten is de naam. Lousewies had het net over meten met twee maten, maar dat zijn we nu ook aan het doen. We hebben het de hele tijd over Palestina als terroristen maar ondertussen heeft Israël wel een apartheidsmuur op de westoever. Er staan meer dan honderd checkpoints, waardoor er totaal geen sociaal economisch leven in die Palestijnse gebieden mogelijk is en daar moeten we ons ook mee bezig houden. Daarnaast is Haniyeh niet alleen de premier van Hamas, maar is op dit moment de premier van een eenheidsregering van de Palestijnse gebieden en die staat er voor het hele volk. En daarom vind ik het ook fout dat hij niet welkom was hier in Nederland want Hamas moet je onderscheiden, je het de terroristische tak, die doen nu inderdaad foute dingen, maar je moet nu onderhandelen met die eenheidsregering om ook het Palestijnse volk enigszins te ondersteunen.

Voorzitter

Dank je wel. Ga je gang microfoon nr. 4.

Simone Kukenheim

Mijn naam is Simone Kukenheim. Ik ben heel blij dat de fractie op zoek is naar de dialoog. Ik vind alleen dat je een steek in de rug van de gematigde Palestijnen die echt naar vrede zoeken doet op het moment dat je met Hamas in zee gaat en op het moment dat je in Nederland op 5 mei bevrijdingsdag deze Hamas uitnodigt die op dat moment echt niet wilde gaan praten over echte vrede, maar op een conferentie was waar heel veel radicalen voor eigen parochie hun zaken uit de doeken deden. Dus ik ben blij dat de fractie gewoon voor echte dialoog kiest en heel goed die mensen die er toe bereid zijn, wil uitnodigen. Ik zal tegen de motie stemmen.

Voorzitter

Dank je wel. Tenslotte microfoon nr. 2.

Alfred Feberwee

Dank u wel. Alfred Feberwee, Soest. Kijk, Hamas is door meer dan de helft van de Palestijnen democratisch verkozen en nu maken ze dus deel uit van de regering. Dat zijn niet allemaal terroristen die kiezers en ook de leden niet. Je hebt verschillende fracties bij Hamas. Je hebt inderdaad militanten, sommige verzetten zich op wat wij vinden de legitieme wijze tegen de bezetting, andere op een manier die we helemaal niet kunnen goedkeuren en je hecht de grootste fractie, die zoekt aansluiting, die is de facto al bezig met het erkennen, en ze hebben er ook een verklaring van uitgegeven, van de grenzen van Israël, maar ze kunnen niet doordat ze die militante fractie hebben dat charter al veranderen. Nu die gematigde fractie zoekt contact met ons. Wanneer je dat verwerpt, versterk je de militanten fractie. Dank u.

Voorzitter

Dank u wel. Ik denk dat dit één van de mede indieners was dus ik zou u willen vragen om nog even kort te reageren en er is ook nog een vraag gesteld over het diktum van de motie.

Margriet Hoogslag

Ik ben best bereid om het eerste gedachtestreepje weg te halen. Dat als antwoord op Lousewies, want het was ook helemaal niet bedoeld als, het was alleen een aanleiding van Alexander en het was niet bedoeld als kritiek op mijn grote leider. U denkt geloof ik dat ik het niet meen. Ik wilde u nog wel woorden voorlezen die Bert Bakker sprak drie dagen geleden. Er was een manifestatie in Den Haag op Het Plein, door UCP georganiseerd, UCP is de afkorting van United Civilians for Peace en het ging over 40 jaar bezetting. Ik begin met het citaat: "9 juni is het 40 jaar geleden dat de bezetting begon. Vandaag is het 9 mei, de dag van Europa. Het is vreemd dat het in Europa juist Nederland is die de dialoog blokkeert met de Palestijnen. Vroeger hadden we goede relaties met beide partijen. Die positie hebben we nu volkomen verspeeld. Ik doe een oproep aan de Nederlandse regering om de dialoog te hervatten. Wie een ander belet om te spreken, valt zelf door de mand. Ik doe diezelfde oproep ook aan de andere politieke partijen, met name het PvdA dat zich muisstil houdt ook dit dossier". Einde citaat en daarbij wilde ik het laten.

Voorzitter

Dank u wel. Stemcommissie wilt u motie 01 in stemming brengen?

Stemcommissie

Wie stemt voor deze motie. Ja, de motie is aangepast. Wie stemt tegen. Aangenomen. Dank u wel. Dan geef ik nu graag het woord aan de voorzitter van de Landelijke Verkiezingscommissie. Rogier Seinstra.

Rogier Seinstra

Ja democraten. Nu een iets luchtiger onderwerp wellicht. De uitslagen van de verkiezingen. Ik heb er een heleboel voor u, want er waren 13 vacatures en ik zal beginnen met de eerste en ik heb hier uiteraard een andere volgorde dan op de sheets, dus als ik de eerste sheet mag zien, dan weet ik ook waarmee ik moet beginnen.

De internationaal secretaris van het Landelijk Bestuur. Ik heb toch nog weer iemand die het biljet niet goed heeft ingevuld. 461 Leden is het wel gelukt. We hebben vier stemrondes nodig gehad en dat is bijzonder met vier kandidaten. Dat betekent dat het heel dicht bij elkaar lag, maar uiteindelijk is in de vierde stemronde verkozen: **Gerben Jan Gerbrandy**.

Dan heb ik ook weer een volgende sheet nodig. Het lid marketing en ledenwerving voor LB. Ook hier lag het dicht bij elkaar; ook drie stemrondes nodig gehad. Ook hier weer een aantal mensen die toch niet dat formulier in kunnen vullen. Desalniettemin hebben 234 mensen in de derde ronde hun stem uitgebracht op: **Carlo Strijk**.

Dan het bestuurslid voor het Kenniscentrum. Eén vacature; één kandidaat. 309 Voor, 18 tegen, blanco 16 en ongeldig ook weer 2 mensen. Verkozen is: **Gerard Bos**.

Dat is ook een spannende, de voorzitter van een Landelijke Verkiezingscommissie. Ik mocht hem zelf uiteraard niet tellen, want dat ben ik en ik ben ook herkiesbaar. Ook weer 2 mensen die het niet lukte om het formulier in te vullen. 27 Mensen met geen mening en 4 mensen tegen; die spreek ik graag later nog. Verkozen is: **Rogier Seinstra**.

Dan de voorzitter van het Geschillencollege. Ook ziet u hier weer 2 mensen die dat niet konden invullen, 319 voor, 7 tegen. De nieuwe voorzitter van het Geschillencollege is: **Michel Jager**.

Dan het lid Geschillencollege. Ik heb hem er maar meteen maar opgezet, want het was ook weer een ingewikkelde stemming, ik had het u vanochtend al uitgelegd. U ziet het op de lijst. Er zijn 5 kandidaten en 4 vacatures. We hebben dat met het puntensysteem gedaan en de bovenste 4 kandidaten op de sheet die zijn verkozen en dat zijn: **Simone de Waard, Elisabeth Oppenhuis de Jong, Hans Scherpenzeel** en **Marc Nickel**.

Voorzitter Financiële Commissie. Ook hier weer een behoorlijk aantal stembiljetten. Ik zal niet meer doorgaan over die ongeldige stem hoor, gekozen is: **Suzanne van Melis**.

Dan nog een lid voor de Financiële Commissie. U ziet dat de stemmen af en toe wat wisselden, maar over het algemene beeld is toch weer dat er veel mensen voor zijn en **Edgar Zaagsma** is ons nieuwe lid Financiële Commissie.

En dan de voorzitter van het Landelijk Bestuur. U ziet het al staan 1 vacature, 3 kandidaten en met één stemronde. Dat betekent dat iemand in de eerste ronde al meer dan de helft van de stemmen heeft gehaald en dat waren er 271 van de 458. Onze nieuwe voorzitter van het Landelijk Bestuur is daarmee geworden **Ingrid van Engelshoven**. En ik geef mevrouw Van Engelshoven graag het woord.

Ingrid van Engelshoven

Dat zijn soms van die onmogelijke opdrachten. Congres. Daar sta je dan en ik hoop dat als in de reclameslogan van de bank mag zeggen, daar sta je dan mooi niet alleen voor. Ik dank u voor het gestelde vertrouwen en hoop dus dat u dat in de komende jaren wilt omzetten in een actieve bijdrage.

Ik wil hier ook graag Gerard Schouw bedanken voor wat hij in de afgelopen maanden tot stand heeft gebracht. Gerard, niet bij de pakken neer gaan zitten, altijd zoeken naar kansen en vooral kijken naar wat er gedaan moet worden, dat typeert je en dat heb je ook nu weer laten zien. Heel veel dank daarvoor.

Congres, u heeft vandaag "Klaar voor de klim" vastgesteld. Daar moeten we nu mee aan de slag. Ik heb er één probleem mee. Ik heb een hekel aan klemmen en heb ontzettend last van hoogtevrees. Maar met het vooruitzicht weer op onze top te komen, moet dat te overwinnen zijn. De opdracht die ik mezelf stel is een drieledige, ik heb het vanmorgen ook gezegd: vernieuwing van onze agenda, de partij verbinden en verbreden. Ik zal ze alle drie kort toelichten.

Vernieuwen

We moeten onze agenda vernieuwen. Eén van mijn eigen observaties uit de afgelopen jaren is, dat er te weinig is geïnvesteerd in het inhoudelijke debat. Vanaf het moment dat het D66 minder goed ging, werd wel veel gesproken over "beeldvorming", over de juiste ondertiteling of het juiste etiket. Maar het ging nog te weinig over de inhoud van ons "redelijk alternatief". Het ging te weinig over het verhaal waarin we de kiezer willen meenemen. Het verhaal waarin we de mensen een antwoord geven op hun vragen van vandaag en hun onzekerheden van morgen. Het verhaal dat perspectieven biedt.

Als iets D66 altijd getypeerd heeft is het haar ongebonden, niet-dogmatische karakter. Onze politieke voorstellen waren altijd gebaseerd op een gedegen analyse. Oplossingen vonden we niet in een ideologie, maar gewoon door te kijken wat werkt en vertrouwen te hebben in de eigen kracht van mensen. En omdat in Nederland aan alles een "-isme" aan gehangen moet worden werd dat dus pragmatisme genoemd. Voor mezelf vat ik het vaak in de termen: eerst denken, dan doen en doen wat werkt.

Met dié manier van politiek bedrijven is niets mis. Sterker, ik denk dat daar veel mensen voor te vinden zijn. Maar de vraag is: is dat nog wel de manier waarop wij politiek bedrijven? Zijn we door de jaren heen de pragmatische oplossingen van toen, niet gaan teveel ideologiseren? Hebben we zo langzamerhand niet onze eigen dogma's gecreëerd? En hebben we nog wel een agenda die aansluit bij de agenda van de mensen die we willen vertegenwoordigen?

Laat ik een paar dilemma's noemen waar we in mijn ogen mee worstelen:

- vrijheid van meningsuiting is essentieel in een democratie. Democratie bestaat bij gratie van de confrontatie van verschillende meningen. Tegelijkertijd voelen juist wij ons vaak ongemakkelijk in het huidige klimaat waar alles maar gezegd moet kunnen worden. En hoe voorkomen wij dat die confrontatie van meningen niet tot dialoog maar tot verwijdering leidt.
- D66 staat voor vrijheid van mensen. Eigen keuzes maken. Zelf verantwoordelijk nemen. Maar wat als mensen daar onverhoopt niet in slagen? Hoever mag de samenleving, de overheid dan gaan met bemoeienis? En wanneer slaat die bemoeienis om in betutteling?
- D66 staat voor een open en tolerante samenleving. Maar hoe tolerant zijn we zelf? Geven wij andersdenkenden, die misschien niet tot onze doelgroep horen, altijd wel voldoende ruimte? Hebben we, bijvoorbeeld, soms niet teveel de neiging om alles wat christelijk is, te verketteren?
- Zijn we als het erop aankomt bereid echte duurzame keuzes te maken of stellen we ons tevreden met groen stroigoed?

Tijdens de klim naar 2010, zijn de Europese verkiezingen van 2009 de eerste te nemen horde. Daarbij staan we voor een dubbele opdracht:

- Hoe voorkomen we dat Nederland teveel in zichzelf gekeerd blijft?
- Hoe krijgen we mensen weer enthousiast voor onze Europese agenda?

Ook hier zullen we terug moeten naar onze basis. We moeten terug naar de vraag waarom D66 samenwerking in Europa essentieel vindt. Laten zien wat het belang daarvan is. En ook kritisch durven zijn. Niet alles wat deze dagen uit Brussel komt draagt bij aan het realiseren van datgene waar we Europa echt voor nodig hebben: vrede, economische groei, veiligheid,

duurzaamheid. Wie het belang van Europese samenwerking een warm hart toedraagt, zal ook kritisch moeten durven zijn. Anders maken we Europa tot speelbal van de sceptici.

Verbinden

Wie onlangs nog een managementtraining heeft gevolgd is het vast tegengekomen: verbindend leiderschap. Ik heb de afgelopen jaren ook heel wat van die trainingen gevolgd. Ben er ook pijnlijk geconfronteerd met mijn tekortkomingen. Maar op één punt scoor ik altijd goed: verbinden. Uit "Klaar voor de klim" en de reacties daarop spreekt een grote behoefte het contact in de partij weer te herstellen. Daarvoor zijn ook een paar concrete projecten benoemd.

Ik heb een enorme bewondering voor die afdelingen die tegen de stroom in zijn blijven roeien en erin geslaagd zijn nieuwe leden en nieuwe kiezers te trekken. Dat enthousiasme en die ervaringen moeten we met elkaar delen. En "Den Haag" moet niet de arrogantie hebben dat af te doen als leuk lokaal succes om vervolgens het eigen werk van een andere orde te verklaren. Nou geloof ik dat Alexander het liefst elke week nog mee op de markt wil staan, maar we moeten die ongelooflijke zuigkracht van de Haagsche kaasstolp niet onderschatten. En we moeten dus tegenkrachten organiseren.

Ik, en ik neem aan met mij ook de andere bestuursleden, ben de komende tijd graag beschikbaar om ervoor te zorgen dat de verbinding tussen de geledingen in de partij weer hersteld wordt. Er is ook behoefte uitgesproken om ook meer rechtstreeks, face to face, contact te organiseren. Ik deel die behoefte. Niet elk gesprek laat zich vervangen door email.

Daarbij wil ik wel één ding met u afspreken: we zijn bezig met bouwen, bouwen aan een agenda, aan een partij die weer iets in beweging kan zetten. Dat is een constructief proces. Dus laten we het gesprek dan ook zo voeren. Als we daarbij allemaal uitgaan van de vraag: wat kan ik bijdragen, in plaats van wat doet Pietje nou weer verkeerd, hebben we ook de kans dat het gesprek wat oplevert. Want ik moet u eerlijk bekennen dat ik me alweer een tijdje geleden heb laten afsluiten van de BV mail, niet uit desinteresse, maar omdat ik er een beetje moedeloos van werd.

Verbreden

Congres, aan alle observaties uit "Klaar voor de klim" kun je er ongetwijfeld nog tientallen toevoegen. Uiteindelijk is het een optelsom van al die beslissingen van individuele kiezers om niet of niet meer op ons te stemmen. Het gaat erom de rode draden in die beslissingen te vinden, waar je voor de toekomst wat aan hebt.

Een van mijn eigen observaties daarin is dat D66 zich gedragen heeft als een gewonde kat. Een gewonde kat trekt zich terug om haar wonden te likken en komt pas weer tevoorschijn als die geheeld zijn. Hulp vragen is er niet bij. Om het cru te zeggen: ze crepeert liever alleen. Datzelfde hebben we als partij ook gedaan. Toen we de eerste wonden opliepen, zijn we onvoldoende bij de mensen om ons heen die ons een warm hart toedroegen, te rade gegaan voor hulp. We hebben onvoldoende om ons heen gekeken waar er behoefte is aan sociaal-liberale politiek.

We zullen dus meer in gesprek moeten met onze omgeving. En het kan haast niet anders dat er steeds meer politiek ontheemde sociaal-liberalen rondlopen. Zowel bij de VVD, als bij de PvdA en Groen Links, ziet het ernaar uit dat de liberale krachten het moeten afleggen tegen de nieuwe behoudzucht, van rechtse dan wel linkse signatuur. Rutte loopt stuk op Verdonk en Kamp, Bos verlangt inmiddels terug naar Schaeffer en Halsema kwam Platvoet tegen.

Laten wij dus zelf de ramen openzetten en het debat aangaan met onze omgeving. En laten we nou niet beginnen met een discussie waar zo'n proces nou wel of juist niet toe moet leiden.

Het gaat er mij vooral om dat we zoveel mogelijk krachten benutten en bundelen om toe een aansprekende agenda te komen. En wat mijn betreft zal die agenda meer zijn dan een optelsom van maatschappelijke wensen. We moeten aansluiten bij de vragen van vandaag, maar vooral ook met de oplossingen van morgen komen. En niet met de uitslag van de zoveelste opiniepeiling van gisteren.

Congres,
Ik ga met het bestuur aan de slag.
Daarbij kunnen we veel hulp gebruiken.
En ik ga er vanuit dat we daar ook op kunnen rekenen.
Dank u wel.

Voorzitter
Ingrid, van harte gefeliciteerd en het applaus, ik denk dat we daaruit mogen concluderen dat je voldoende hulp uit de partij gaat krijgen. Dan geef ik nu graag het woord aan onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, Alexander Pechtold.

Alexander Pechtold

Ingrid, mag ik in jou en je hele bestuur, maar ook al die andere van die functies waarvan ik denk, daar moet ik toch eens nader mee kennismaken, feliciteren met hun verkiezing. Ik ben erg blij met jou als nieuwe voorzitter. We hebben ooit nog eens samen in het bestuur gezeten, dus ik weet absoluut zeker dat we vandaag in één ronde een hele goede keuze hebben gemaakt. Ik wist al een tijdje dat het rode gevaar niet meer bij de PvdA zat, ik vermoedde dat het bij de SP zat, maar vanaf vandaag zit het bij ons. En Gerard, jou hebt dat zo geregeld door nergens officieel je bedankje te organiseren in deze agenda en daarom is het nu al drie keer gebeurd. Ik wil je heel, heel hartelijk danken dat je in december zei, ik ben een keer voorzitter geweest, en ik weet hoe leuk dat is, dan ben ik best bereid dat nog even te doen, maar er komt wel een congres nu. Ook wij kennen elkaar nog uit de tijd van wethouder en ik ben heel erg blij dat jij dadelijk als senator vast niet in je eentje, want we hebben daar als het even meezit op 29 mei een tweede bij zitten, maar dan moet iedereen ook in heel Nederland duidelijk stemmen, dat gaan we ook nog een keer veranderen, maar dan ben ik blij dat ik nog steeds een grotere fractie heb dan jij. Heel veel dank daarvoor. Mag ik bloemen en een heel warm, laatste applaus voor Gerard.

Congres. Begin deze week was ik een paar dagen in Brussel in Europa en het weekend daarvoor was ik aanwezig bij de herdenking van de capitulaties van de nazi's in Wageningen. Lopend in Brussel realiseerde ik me hoe ver we in het na-oorlogs Europa gekomen zijn. 27 Landen, waaronder 13 voormalige dictaturen zijn inmiddels veel meer dan een economische eenheid. Europadag mag misschien deze week dan nagenoeg ongemerkt aan ons voorbij zijn gegaan, maar twee jaar na het Nederlands "nee" blijkt de vermeende scepsis mee te vallen. Volgens de laatste peiling een steun van 72%. Een aardig kiezerspotentieel lijkt me. Maar wat is dat toch met die Nederlands. Eerst massaal tegen Europa en nu willen ze zelfs met zijn alleen het Eurovisie Songfestival afschaffen. De start van Europa was vrede en veiligheid. Klimaat kan Europa nu nieuwe uitdagingen geven. Draagvlak bezorgen. Klimaat, migratie, energie en concurrentie vragen om visie, vragen om lef. Angela Merkel, een voormalig Oost-Duitse, pakt verrassend het voortouw in Europa en Brown zal Europa niet laten ontsnappen met een ander verrassend vernieuwende conservatief Cameron in zijn nek en Sarkozy speurt ondertussen op zijn superjacht lurkend aan de overwinningchampagne naar zijn Europa. Bewust van de klassieken schuimt hij het Middellandse zeegebied daarvoor af. Vermomming als stier is in zijn geval niet meer nodig. En wat doet Balkenende? Ons kabinet stuurt staatssecretaris Timmermans door Europa. Vindt u ook niet dat het een onsje minder mag, vraagt de medeopsteller van de grondwet in elke hoofdstad. We hebben de Polen al aan onze zijde. Laten we ophouden met deze poppenkast. Uit angst voor een eigen bevolking hangt het

kabinet aan een veter, onderstreept ze scherpe toelatingscriteria en waarschuwt ze met de SP voor een superstaat. Maar het meest schrijnend zijn de Europese grondrechten. Als dat handvest nu meer overboord wordt gezet, zo redeneert het Kabinet, dan hebben we een miniverdrag. Dan is het geen grondwet. Alsof iemand daar tegengestemd heeft. Stakingsrecht, ontslagbescherming. Het recht op zorg, het recht op sociale zekerheid, consumentenbelangen. Het referendum zei nee, maar Europa moet door. Nederland moet terug in de voorhoede. Niet mokkend, maar overtuigend. Ik wil een nieuw verdrag met grondrecht, met meer democratie, met een gedeeld buitenlands defensiebeleid en met een ambitieuze agenda voor klimaat en energie. Zeuss haalde zijn prinses Europa uit het land van Tyrus en Sidon, het huidige Libanon en daarmee stopt Europa ook niet bij de Bosperus.

Congres. De uitslag van de verkiezingen, ook die van de Provinciale Staten was niet goed. Was niet goed, maar geen verrassing. Wij zijn de laatste jaren in steeds zwaarder weer gekomen en het is goed dat we het daar vandaag uitgebreid over hebben gehad en dat we dat ook niet geforceerd proberen af te sluiten. Maar bij het laatste congres kreeg ik veel bijval, toen ik zei te willen stoppen met navelstaren. Toch is het belangrijk dat we fouten hebben erkend en dat we ervan hebben geleerd. Dat geeft nu recht van spreken. Debat zoals u dat vanmorgen wilde is spreken met elkaar, niet over elkaar. Fouten erkennen is één, maar daarmee is vertrouwen van de kiezer nog niet terug. De herkenbaarheid nog niet hersteld. Mensen willen eerst zien voordat ze weer gaan geloven. Maar één fase zijn we wel al voorbij. De vraag naar ons bestaansrecht. Geef me dan één goede reden om nog op jullie te stemmen, hoorde ik in november en het zal jullie bekend voorkomen. Het beeld was ook niet rooskleurig en nog sta ik niet te juichen. Maar onze eerste 100 dagen waren meer van een trainingskamp. Fatma, Boris en ik zijn klaar voor de klim.

Het politieke landschap is veranderd. Wie had vorig jaar kunnen voorspellen dat de zeepbel van 60 PvdA zetels zo zou zijn uiteengespat. Dat de VVD niet Verdonk koos maar wel haar koers en dat er een kabinet zou komen, een contramal van Paars, een contramal van ons. 5 Jaar na Fortuyn is luisteren naar de kiezer doorschoten naar angst voor de massa. Angst voor de massa. Focusgroepen en peilingen beheersen het debat. Niet het standpunt, maar de peiling. De peiling maakt het standpunt. Niemand had zich ooit druk gemaakt over dubbele nationaliteiten, maar één steen in de vijver bracht alle grote partijen in verlegenheid. Alle grote, dus ook de SP, alleen Jan Marijnissen zakte pas na een paar weken door het ijs. Wat de massa wil gijzelt het politieke denken. Nu wordt ons aangepraat dat het "samengevoel" van Balkenende 4 past bij de tijdgeest. Paars is voorbij zegt minister Rouvoet, voltooid verleden tijd. Tsja, als ik me zou baseren, zoals hij zegt, op de jaren 60 en 90, waar baseert hij zich dan op, op het jaar nul? Het is congres verleidelijk om ons te laten neerzetten als de tegenhanger van de Christenunie. En hoewel ik ons beschouw als de waakhond van de medisch ethische kwesties en de homo en de vrouwenrechten, doet ons dat tekort. Het doet afbreuk aan onze veel bredere agenda. Een probleem van de tijdgeest mag dan behoudzucht zijn, nationalisme en intolerantie, het gebrek aan politiek antwoord is een veel groter probleem. Waar tot voor kort iedereen het midden opzicht is het nu druk op de flanken en partijen raken daar op drift. De VVD worstelt met een eigen dubbele loyaliteit en Rutte zit niet op de bagagedrager van Wilders, zoals ik ergens las, nee hij zit achterop de tandem, hij stuurt niet, maar hij trekt wel lekker mee. De deconfituur van de Partij van de Arbeid vind ik pijnlijk. Met de hete adem van Marijnissen in zijn nek en onder druk van confessionele behoudzucht heeft de partij van Wouter Bos haar sociaal liberale veren afgeschut. Zijn, maar ook onze sociaal economische en bestuurlijke hervormingsagenda is in dat geweld gesneuveld. Geen Schadenfreude, begrijp me goed. Ons past bescheidenheid. Maar bij mijn verkiezing tot lijsttrekker zei ik dat ik met mijn armen wijd tussen VVD en PvdA doorkon en die voorspelling lijkt meer dan uit te komen. Nu al lopen van de drieën hand in hand tussendoor.

Het kabinet is nu op stage. 100 Dagen. Wij hadden hierover zo onze bedenkingen en nog steeds verdenk ik ze ervan dat het een uitgestelde onderhandelingsperiode is, maar wie weet, levert het nog wat op. En het zou mooi zijn als het kabinet tot inkeer komt. Dat sommige

afspraken binnen de coalitie achteraf gezien toch niet zo verstandig zijn. Luisteren naar mensen is goed, maar je kunt niet iedereen tevreden houden en verdelende rechtvaardigheid of erger nog, verdeel en heers leidt maar al te vaak tot verlamming, tot stagnatie. Ik heb bij de eerste regeringsverklaring gezegd, ik sta niet tegenover u, ik zeker ook niet achter u, maar ik sta naast dit kabinet. En laat ik daarom een paar suggesties doen. Balkenende 2 heeft een gedurfde hervormingsagenda ingezet. Premier, ook dat kabinet had uw naam. Waarom zet u nu niet door en waarom niet meer ingezet op onderwijs, op kennis. Premier, u als voorzitter van dat innovatieplatform waarom heeft u dat geld niet geregeld. Het gaat om groot geld, miljarden en inderdaad je kunt niet alles, maar je moet wel keuzes maken en dat hebben wij gedaan. Onderwijs, onderwijs, onderwijs en niet inkomenssubsidies, schoolboekensubsidies en werkgelegenheidssubsidies. 5 Nieuwe vormen van Melkertbanen, liever echte conciërges op school dan een kunstbaan, want zelfs Wolfowitch was niet zeker van zijn Melkertbaan. Pak door met de Randstadprovincie, denk eens groot zeg ik tegen dit kabinet. In Europa legt provincialisme het af tegen Londen, Berlijn en Parijs. Ideologie kan hier het probleem niet zijn. Laat regenten ook niet deze vernieuwing frustreren. Een compliment zou ik willen maken voor het aangekondigde klimaatbeleid. Ambitieuw, ook financieel. Maar let ook hier op de belangen. Technisch en economisch zal het wel lukken, maar energie is markt. Aandeelhouders zullen investeringen in pijpleidingen en booreilanden uitbetaald willen zien. Ik roep minister Bos op om daar nu al een strategie voor uit te zetten, op zijn minst er een mening over te hebben, want bij De Bank liep hij deze weken toch achter de feiten aan. Want ook bankbestuurders kunnen regenten zijn. Of het nu banken zijn of energiebedrijven de overheid heeft hier wel degelijk een taak. Een sterke markt heeft geen last van een sterke overheid en participatie is ook het belang van de werknemer en van de consument. Oh ja, en laat ik niet vergeten Irak. Nu het kabinet en de Eerste Kamer toch nog niet helemaal gevormd zijn, waarom toch niet dat onderzoek. Samen weten is samen leren en mijn moeder zou zeggen, voor het aan tafel gaan, eerst handen wassen.

Congres, zo maar wat suggesties voor dit kabinet want voor je het weet volgt na de 100 dagen snuffelstage een muurvast arbeidscontract voor 4 jaar en daar komt dan geen flexibel ontslagrecht meer aan te pas. Zeker niet, nu zelfs een motie van afkeuring niet meer tot direct vertrek leidt in Den Haag. Maar laat dit kabinet ook maar 4 jaar zitten. Laat de komende jaren D66 opbouwen, onderscheiden, maar ook tijd nemen. Laat in die 4 jaar duidelijk worden waar de verschillen zitten, ook in de oppositie. Iedereen heeft nu zijn mond vol over liberalisme, sociaal liberaal, vrijzinnig liberaal, liberaal democratisch. Waarom moet je in Nederland liberaal altijd duiden en van adjectieven voorzien. Waarom ben je als liberal in Amerika bijna een halve communist en moet je je hier verdedigen, geen rechtse asfaltveiligheid het is wel genoeg met die buitenlanders conservatief te zijn. Het liberalisme in zijn zuivere vorm is sociaal, is vrijzinnig en zet zeker de democratie in als belangrijkste machtsmiddel. Machtsverdelingsmiddel. Ik ben democraat, ik ben vrijzinnig en ik ben liberaal en dat je sociaal bent blijkt uit je handelen. In al mijn politieke handelen ben ik gericht op en vanuit het individu. Het individu zelf, zelfstandig, zelfbewust, zelfverantwoordelijk. Een samenleving zeg ik tegen dit "samenkabinet" is een som van individuen. Niet een verdeling van het collectief, het individu in vrijheid en dan niet vrijheid maximaal, maar vrijheid optimaal. Het individu verantwoordelijk in die vrijheid door zelfbeschikking en zelfontplooiing. Niet door groepsdenken en groepsbenadering. Respect begint met zelfrespect. Hiervoor strijden en hierop je politiek baseren heeft te maken met je kijk op de je samenleving. De kijk op beschaving. Mag ik het concreet maken? Als ons TBS systeem onder vuur ligt, een systeem waarin wij meer dan 80 jaar streven naar resocialisering naast straffen, dan moeten we continu verbeteren, maar nooit wijken voor de waan van de dag en dus ook geen uniformen voor jeugd delinquenten om de bling-bling cultuur te doorbreken. Machocultuur afpakken is één, maar wat geef je terug. Je bouwt persoonlijkheid op, je breekt hem niet af. Als een Franse scholiere tragisch omkomt na het gebruik van paddo's, moeten we durven staan voor een realistisch softdrugsbeleid. Aantoonbaar het beste van de wereld. 16, 17 Jarigen leg je ook niet droog mevrouw Ter Horst, want jongeren die zich vanaf hun 14' verplicht moeten kunnen identificeren, begeleidt je in de ontwikkeling van de identiteit. Je breekt hem niet af. Als

terroristen onze democratie willen vernietigen, dan mogen we ons nooit een tegenstelling laten opdringen tussen vrijheid en veiligheid. Wij staan voor privacy, wij staan voor burgerrechten en wij staan zeker voor hen die gegeneraliseerd worden vanwege geloof of een huidskleur, daar staan wij pal voor.

Ik zal niet ontkennen dat door het tempo van onze ontwikkeling en de globalisering er een nieuwe tweedeling kan ontstaan. Nieuwe insiders en outsiders. Ik zal niet ontkennen dat dit links en rechts conservatisme in de hand werkt en ik zal niet ontkennen dat dat behoefte geeft aan nieuwe duiding en dat sommige een antwoord in het geloof vinden en daarmee anderen verantwoordelijk willen maken en houden voor dat proces. Immigratie, globalisering, digitalisering en persoonlijke rechten en vrijheden zijn heel snel over ons heen gekomen. De individuele welvaart was nog nooit zo hoog. De 20' eeuw kende een ongelooflijke ontwikkeling en emancipatie van het individu. De vraag is niet of we daarmee doorgaan, maar hoe. Wij stellen iedereen in staat erbij te horen, zijn plek te hebben. Wij gunnen het iedereen mede verantwoordelijkheid te dragen, deel te zijn van de gemeenschap. Wij kunnen er niet tegen als mensen apart staan, buiten hun schuld de hand moeten ophouden. Wij strijden voor de rechten van mensen, recht om te werken, recht om hulp te krijgen bij tegenslag. Het recht om ook plichten te hebben. Wij zoeken altijd naar middelen om dingen beter te doen en rechtvaardiger te doen. Dingen te doen die ons hart ons ingeeft, maar we houden er wel ons verstand bij. De vraag is niet of we moeten doorgaan, maar hoe. In de roep om hergroepering vraag ik me steeds één ding af, wat zou ik dan willen veranderen aan de inhoud van mijn partij. Wat in ons programma is te smal of te breed. Als verandering alleen betekent het verleden afschudden, dan is mijn antwoord: ik ben er trots op. D66 kent geen stromingen maar vertegenwoordigen de individuen in elk tijdperk. De partij is wat wij ervan maken. Niet alleen wij in Den Haag, de partij is ook wat jullie ervan maken. Zeker in de afdelingen is dat nu een uitdaging en toch ligt daar de start voor het herstel. Door onze partij is de afgelopen 40 jaar veel veranderd. In het begin als reactie van de tijdgeest, dan weer de tijdgeest voorbij en vaak er tegenin. Democraten. Voor mij gold altijd D66 is geen doel maar een middel. Het ging ons nooit om de partij maar om het gedachtegoed. Maar nú de komende jaren is het mijn doel om met jullie van D66 weer hét middel te maken om voor dat gedachtegoed een groter draagvlak te krijgen. Dank jullie wel.

Ingrid van Engelshoven

Congres, als jullie nieuwe voorzitter mag ik meteen ook dit congres afronden. Dat doe ik niet voordat ik heb bedankt de congresvoorzitters, Anja, Magda en Hans jullie waren weer geweldig als trio en hebben het congres weer goed door het boek heengeloodst. Verder dank ik ook de Stemcommissie die inmiddels vertrokken is, of in ieder geval van het podium en de Besluitvormings-commissie die al uw besluiten vandaag keurig heeft vastgelegd, zodat ik die als opdracht kan meenemen. Dank u wel.